

โครงการวิจัยเรื่อง

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนท่ามกลางสถานการณ์การก่อความไม่สงบ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

The way of life and the entertaining cultures of youth among the unrest
in three border southern provinces during seven years ago (2004 - 2011 A.D.)

โดย

โรฮานีย์ ปูเต๊ะ และคณะ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนท่ามกลางสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาวถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) และ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทและในเมือง ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ เยาวชนที่อยู่ในชนบทกับเยาวชนที่อยู่ในเมือง ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และนักวิชาการในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ที่ ๑ พบว่า ตลอดระยะเวลาในช่วงของห้วงเวลา ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ส่วนใหญ่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นไปตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางอิสลาม เช่น การไปละหมาดที่มัสยิด ถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีสัมพันธภาพที่ดีตลอดเวลากับครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดจนถึงเพื่อนบ้านและชุมชน แต่ก็ยังมีอีกส่วนน้อยที่ยังขาดการปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางอิสลาม มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่ค่อยมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน ขาดการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน มีความเห็นแก่ตัว และในส่วนของวัฒนธรรมความบันเทิงส่วนใหญ่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เรียนรู้และสัมผัสในช่วงของห้วงเวลาดังกล่าวคือ การได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งในด้านการอ่านอัลกุรอาน การศึกษาทางด้านศาสนา ทำงานหารายได้เลี้ยงตนเอง ช่วยเหลือครอบครัว ช่วยพ่อแม่ทำงาน ออกกำลังกายมีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักของอิสลาม มีการเลือกรับสื่อที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีส่วนน้อยมีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ ชอบไปเที่ยวในสถานบันเทิง เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เที่ยวตามแหล่งมั่วสุมอบายมุขและซิ่งรถซิ่งกันตามถนน นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ตออนไลน์ สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต พูดคุยกันทางโทรศัพท์ในเรื่องไร้สาระ ดูฟุตบอลต่างประเทศในตุนดึก ดูหนังฟังเพลง และร้องเพลงเล่นดนตรี เป็นต้น

ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ที่ ๒ พบว่า ด้านการเลือกคบเพื่อนเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนกับพี่น้อง แต่เยาวชนในเมืองคบเพื่อนที่มีคิดแนวที่เหมือนกัน ด้านการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญเยาวชนในชนบทมีการศึกษาศาสนาควบคู่กับสามัญ แต่เยาวชนในเมืองมีการศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง) เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนเยาวชนในเมืองใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ ด้านการข้องเกี่ยวกับอบายมุขเยาวชนในชนบทไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับอบายมุขมากนัก ส่วนเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างเห็นได้ชัด ด้านการปฏิบัติศาสนกิจเยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ส่วนเยาวชนในเมืองขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กเพราะส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเรียนทางศาสนามากนัก ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม แต่เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องเยาวชนในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง แต่เยาวชนในเมืองมีความห่างเหินกับครอบครัวและญาติพี่น้องไม่ค่อยให้ความสนใจกับเครือญาติ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน แต่เยาวชนในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจระหวางเพื่อน

บ้านกันเอง ด้านการเลือกรับสื่อเยาวชนในชนบทมีเพื่อนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรับสื่อ ส่วนเยาวชนในเมืองเลือกรับสื่อที่เป็นสื่อกระแสนิยม และเลือกรับสื่อที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก

ฉะนั้นสิ่งที่ควรสนับสนุนส่งเสริม ปลูกฝังที่สอดคล้องกับเยาวชนในพื้นที่ได้เร็วที่สุดคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางอิสลาม เช่น การจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมและวิจัยแก่เยาวชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชน สังคมอยู่ร่วมกันตามแนวทางอิสลามที่สมบูรณ์แบบ และพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับลูก ทั้งในเรื่องของเวลา การให้คำปรึกษา และที่สำคัญควรมีการพูดคุยในเรื่องศาสนาอย่างสม่ำเสมอ และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจเช่นพาลูกๆไปละหมาดที่มัสยิด ฟังบรรยายเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ควรให้ลูกศึกษาทั้งทางด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ.....	1
๑.๑ หลักการและความเป็นมา	1
๑.๒ วัตถุประสงค์.....	3
๑.๓ คำถามหลักในการวิจัย	3
๑.๔ กรอบแนวความคิดของการวิจัย	4
๑.๕ นิยามศัพท์.....	5
๑.๖ ขอบเขตการวิจัย	5
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
๑.๘ วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
๒.๑ เอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	8
๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน	14
๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.....	15
๒.๑.๔ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	19
๒.๑.๕ หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม.....	22
๒.๑.๖ วัฒนธรรมชาวมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	25
๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
บทที่ ๓ วิธีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	32
๓.๑ วิธีชีวิตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔).....	32
๓.๒ วัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔).....	38
บทที่ ๔ การเปรียบเทียบวิธีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	41
๔.๑ ด้านการเลือกคบเพื่อน	41
๔.๒ ด้านการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ	41
๔.๓ ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง).....	42
๔.๔ ด้านการข้องเกี่ยวกับอบายมุข	42

๔.๕ ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ	43
๔.๖ ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	43
๔.๗ ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง	44
๔.๘ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	44
๔.๘ ด้านการเลือกรับสื่อ	45
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	47
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	47
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	51
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	56
ประวัติคณะผู้วิจัย	58

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและความเป็นมา

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความไม่แน่นอน แม้จะมีระดับความรุนแรงที่ลดลงอันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านกฎหมายและนโยบายของรัฐในการรักษาความสงบ แต่สถานการณ์ก็ยังคงอยู่ในสภาพความรุนแรงที่มีความคงที่ สะท้อนให้เห็นว่ายังมีความแปรปรวนไม่แน่นอนในระดับสูง (สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๒: ๖) ความต่อเนื่องของความไม่สงบที่ยาวนานและยังไม่มีท่าทีว่าจะจบลงในระยะเวลาอันใกล้นี้ กล่าวได้ว่า กลุ่มเยาวชนในพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ ดังผลการศึกษาของดลมนรรัตน์ บากาและเกษตรชัย และทิม (๒๕๕๐: ๑๙๒-๑๙๓) ที่ระบุไว้ว่า ประชาชนและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดให้ความเห็นว่า เยาวชนในพื้นที่นี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ดังกล่าวก็คือกลุ่มเยาวชนด้วยเช่นกัน ดังปรากฏในสถิติผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่พบว่า ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์สูงสุดตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๐ - มีนาคม ๒๕๕๒ คือ กลุ่มอายุระหว่าง ๑๕-๒๙ ปี คือ มีจำนวน ๑๖๓๑ ราย (ศูนย์บริหารการพัฒนาสุขภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้, ๒๕๕๒) นอกจากนี้ผลการศึกษาดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และทิม (๒๕๕๐) ยังระบุไว้ว่า ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเห็นว่าสาเหตุที่เยาวชนเข้าร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบมีสาเหตุมาจากความต้องการค่าจ้าง รองลงมาคือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกหลอก ดิดยาเสพติด และรับคำสอนที่ผิด

อีกทั้งสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากความพยายามในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีต่างๆ ให้ทัดเทียมกับนานาประเทศในแถบตะวันตก ก่อให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตของเยาวชน เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลองและอยากเห็นอยู่ตลอดเวลา ขณะที่วุฒิภาวะทางอารมณ์ในการแยกแยะสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดยังไม่เต็มที่ในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน รวมทั้งในปัจจุบันขนาดครอบครัวไทยเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่อยู่ตามลำพังพ่อแม่ลูก พ่อแม่ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวท่ามกลางกระแสสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีเวลาและใช้เวลาร่วมกับลูกๆ น้อยลง ดังผลการสำรวจสภาวะการเด็กและเยาวชนของโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชน พบว่า เยาวชนร้อยละ ๔๐ ไม่ได้ไปเที่ยวกับพ่อแม่พี่น้องเลยในระยะหนึ่งเดือนที่ผ่านมา (อมรวิรัช นาคทรพรพ, ๒๕๕๖) บทบาทในการดูแลลูกก็น้อยลงตามไปด้วย และใช้วิธีการให้สิ่งของเพื่อชดเชยความรัก ซึ่งมีผลต่อการจับจ่ายใช้สอยของเยาวชน ทำให้เยาวชนขาดความคิดที่จะเก็บออมเงินและใช้เงินเพื่อสะสมของมีค่าหรือตามแฟชั่น (AC Nielsen, 2000) จากการสำรวจพฤติกรรมเยาวชนระดับมัธยมปลายและระดับอุดมศึกษาในรอบ ๑ เดือน พบว่า เด็กเดินห้างสรรพสินค้าประมาณ ๔ ครั้ง ซื้อเครื่องสำอางบำรุงผิว ประมาณ ๒ ครั้ง การผูกพันกับสามารภก็มีน้อย เด็กเกือบร้อยละ ๕๐ ไม่ได้ใส่บาตรและเกือบร้อยละ ๗๐ ไม่ได้ฟังเทศน์เลยในรอบ ๑ เดือน (อมรวิรัช นาคทรพรพ, ๒๕๕๖)

สำหรับการใช้เวลาว่างและวิธีการแสวงหาความสุขของเยาวชนนั้น มีข้อมูลจากการสำรวจของ ดีดีบี ตะวันออกไกล (Far East DDB) สำรวจในเยาวชน ๒๐๐ คน ที่มีอายุระหว่าง ๑๒ และ ๑๖ ปี ใน

กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง พบว่า ๒๒ เปอร์เซ็นต์ ใช้เวลาว่างในการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต (Chatting) หรือส่งข้อความทางโทรศัพท์ (SMS messages) โดย ๕๒ เปอร์เซ็นต์ของเด็กกลุ่มนี้เห็นว่า โทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งจำเป็นในการติดต่อกับเพื่อนหรือคนรัก ๑๙ เปอร์เซ็นต์ เห็นว่าโทรศัพท์เป็นการยอโลกให้ เล็กถึง ๒๓ เปอร์เซ็นต์ เห็นว่า เป็นเหมือนเพื่อนหรือคนรักคนหนึ่งและไม่สามารถขาดโทรศัพท์มือถือได้ ๑๔ เปอร์เซ็นต์ใช้เวลาว่างในการเล่นคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบริษัทซูโอบี เซ็นโก ประเทศไทย (๒๕๔๖) พบว่า พฤติกรรมของเยาวชน (อายุ ๑๐-๑๔ ปี) ชอบเล่นเกมออนไลน์ โดยเฉพาะเกมที่สามารถ กำหนดบทบาทตัวเองได้ สามารถทำอะไรก็ได้ที่ในโลกจริงทำไม่ได้ เพราะเทคโนโลยีทำให้เด็กเข้าถึงทุกอย่าง และมีทุกบทบาทให้เลือกมากมาย โดยที่ตัวเองก็เรียนรู้และยอมรับเงื่อนไขของบทบาทนั้น

เมื่อพิจารณาสภาพวิถีชีวิตทางการศึกษาของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ออมริชช นาคทรพรพ และคณะ (๒๕๕๐) ได้นำเสนอสภาพการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ ว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนในหลายๆ มิติได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กและเยาวชนที่เพิ่มมากขึ้นในกระแส สังคมปัจจุบัน ทั้งยาเสพติด การพนัน สื่อลามก การทะเลาะวิวาท อันเป็นเรื่องที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการ พัฒนาระบบดูแลผู้เรียนที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ เหล่านี้ที่ไหลบ่าเข้ามาพร้อมกับความเจริญทาง วัตถุและกระแสโลกาภิวัตน์ และแพร่กระจายไปอย่างทั่วถึงไม่เว้นแม้ดินแดนที่มีหลักศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตของผู้คนอย่างเช่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ยังไม่เข้าถึง หลักศาสนาที่แท้จริงอันจะเป็นเกราะป้องกันให้พ้นจากอบายมุขเหล่านี้ได้ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและการ จัดการศึกษาในภาพรวมที่จะต้องดำเนินการจัดระบบการดูแลและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และเท่าทันต่อความเสี่ยงที่เด็กต้องเผชิญอยู่

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในภาพรวมจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญและ แสวงหาแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหายั่งยืนเพราะเยาวชนถือเป็นขุมพลังทางปัญญาที่สำคัญในภาคหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ในปัจจุบันดำเนินวิถีชีวิตท่ามกลางมรสุมที่รุนแรง อัน เกิดจากสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไป สถานการณ์ความรุนแรงยังคงยังมีให้เห็นอยู่ร่ำไป มีหน้าซ้ำวิถีชีวิตที่ ดำเนินด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนกำลังจะเลือนหาย วัฒนธรรมความบันเทิงจากกระแสนิยมตะวันตกเข้ามาแทนที่ บดบังและเบียดขับสิ่งดีๆ ในท้องถิ่นแปรเปลี่ยนวิถีคิดตลอดจนค่านิยมที่ผิดๆ ฝังแน่นแก่เยาวชนในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจและคิดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนท่ามกลางสถานการณ์การก่อความไม่ สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) เพื่อศึกษาว่าตลอดระยะเวลา ในช่วงของห้วงเวลาดังกล่าวเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิถีการดำเนินชีวิตอย่างไร เป็นไปตาม หลักธรรมคำสั่งสอนหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนวัฒนธรรมความบันเทิงที่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนรู้และสัมผัสในช่วงของห้วงเวลาดังกล่าวเป็นอย่างไร วัฒนธรรมความบันเทิงที่ควรสนับสนุนส่งเสริม ปลุกฝังที่สอดคล้องกับเยาวชนในพื้นที่ควรเป็นไปในทิศทางใด ควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา และมี ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสืบต่อไปอย่างไรบ้าง

๑.๒ วัตถุประสงค์

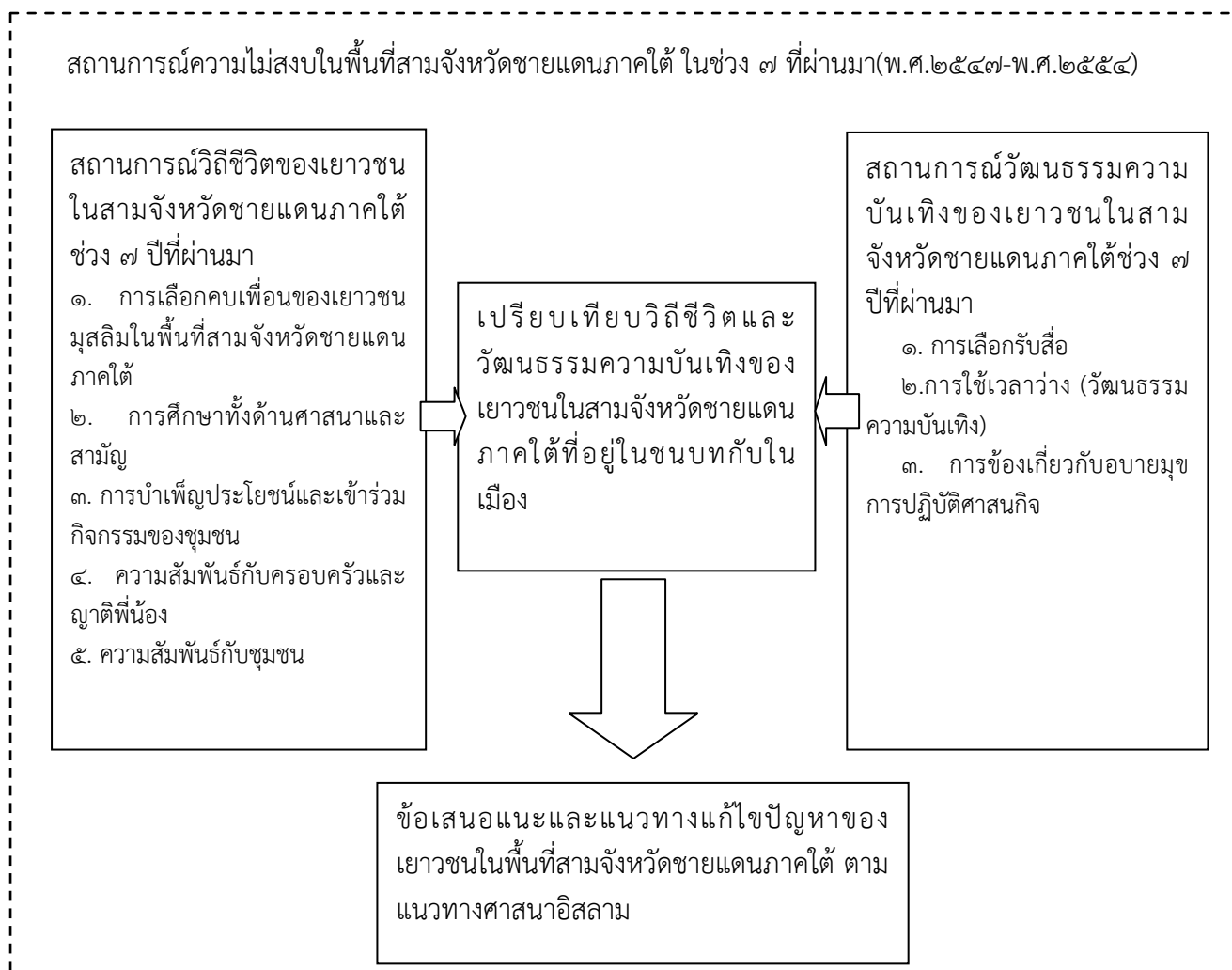
๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทและในเมือง ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๓ คำถามหลักในการวิจัย

ตลอดระยะเวลาในช่วงของห้วงเวลา ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิถีการดำเนินชีวิตอย่างไร เป็นไปตามหลักธรรมคำสอนหรือไม่ อย่างไร และวัฒนธรรมความบันเทิงที่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เรียนรู้และสัมผัสในช่วงของห้วงเวลาดังกล่าวเป็นอย่างไร วัฒนธรรมความบันเทิงที่ควรสนับสนุนส่งเสริม ปลุกฝังที่สอดคล้องกับเยาวชนในพื้นที่ควรเป็นไปในทิศทางใด ควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสืบต่อไปอย่างไรบ้าง

๑.๔ กรอบแนวความคิดของการวิจัย

การศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา(พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ครั้งนี้จะศึกษาถึงสถานการณ์วิถีชีวิตของเยาวชน คือ ๑) การเลือกคบเพื่อนของเยาวชนมุสลิม ๒) การศึกษาทั้งในด้านศาสนาและสามัญ ๓) การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ๔) ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง และ ๕) ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อที่จะสามารถดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางศาสนาอิสลามได้หรือไม่

และสำหรับวัฒนธรรมความบันเทิงจะศึกษาถึงสถานการณ์วัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชน คือ ๑) การเลือกรับสื่อ ๒) การใช้เวลาว่าง และ ๓) การข้องเกี่ยวกับบอบายมุข การปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทกับในเมืองว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และสามารถดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางศาสนาอิสลามได้หรือไม่อย่างไร ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

๑.๕ นิยามศัพท์

๑.๕.๑ วิถีชีวิต หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตหรือวิถีการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๕.๒ วัฒนธรรมความบันเทิง หมายถึง สิ่งที่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกรับเข้ามาเรียนรู้และแสดงออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๕.๓ เยาวชนหมายถึง ประชาชนชาวไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี

๑.๖ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นศึกษาแนวทางในการดำเนินชีวิตหรือวิถีการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ในสิ่งที่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกรับเข้ามาเรียนรู้และแสดงออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ซึ่งขอบเขตการวิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา และขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่

๑.๖.๑ ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยนี้ได้แบ่งเนื้อหาในการศึกษาออกเป็น ๒ ประเด็น กล่าวคือ

๑.๖.๑.๑ วิถีชีวิต ศึกษาครอบคลุมถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตหรือวิถีการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การเลือกคบเพื่อนของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- การศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ
- การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)
- การข้องเกี่ยวกับอบายมุข
- การปฏิบัติศาสนกิจ
- การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง
- ความสัมพันธ์กับชุมชน

๑.๖.๑.๒ วัฒนธรรมความบันเทิง ศึกษาครอบคลุมถึง สิ่งที่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกรับเข้ามาเรียนรู้และแสดงออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การเลือกรับสื่อ
- การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)
- การข้องเกี่ยวกับอบายมุข

๑.๖.๑.๓ เปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดภาคใต้ที่อยู่ในชนบทกับในเมือง ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

- ด้านการเลือกคบเพื่อนของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ด้านการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ
- ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)
- ด้านการข้องเกี่ยวกับอบายมุข
- ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ
- ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง
- ความสัมพันธ์กับชุมชน
- ด้านการเลือกรับสื่อ

๑.๖.๒ ขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่การวิจัย การวิจัยนี้ศึกษากลุ่มเป้าหมาย คือ

- เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทและเยาวชนที่อยู่ในเมือง
- ผู้ปกครองที่อยู่ในชนบทและผู้ปกครองที่อยู่ในเมือง
- ผู้นำศาสนา
- นักวิชาการในพื้นที่

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีคุณูปการต่อผู้เกี่ยวข้องมากมายกล่าวคือ

๑.๗.๑ ได้ทราบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๗.๒ ได้ทราบผลการเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทและในเมือง ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

๑.๗.๓ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักจุฬาราชมนตรี และหน่วยงานอื่นๆ สามารถนำเอาข้อมูลที่ได้ไปกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๘ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๘.๑ วิจัยเชิงคุณภาพ

วิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๑.๘.๒ การวิจัยเชิงเอกสาร

การวิจัยเชิงเอกสาร(Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงานการวิจัย ภาคนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้แบบสัมภาษณ์จะครอบคลุมประเด็นกรอบการศึกษาวิจัย ดังนี้

- การเลือกคบเพื่อนของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- การศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ
- การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)
- การข้องเกี่ยวกับอบายมุข
- การปฏิบัติศาสนกิจ
- การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง
- ความสัมพันธ์กับชุมชน

๑.๘.๓ การสัมภาษณ์

ใช้วิธีการการสัมภาษณ์ โดยการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มดังนี้

๑. เยาวชนที่อยู่ในชนบทกับเยาวชนที่อยู่ในเมือง จำนวน ๓๐ คน แบ่งเป็นเยาวชนที่อยู่ในชนบทจำนวน ๑๕ คน โดยคัดเลือกเยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภออื่นๆที่ไม่ใช่อำเภอเมืองจังหวัดละ ๕ คน และเยาวชนที่อยู่ในเมืองจำนวน ๑๕ คนโดยคัดเลือกเยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดละ ๕ คน

๒. ผู้ปกครองจำนวน ๑๒ คนแบ่งเป็นผู้ปกครองที่อยู่ในชนบทจำนวน ๖ คนโดยคัดเลือกผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภออื่นๆที่ไม่ใช่อำเภอเมืองจังหวัดละ ๒ คนและผู้ปกครองที่อยู่ในเมืองจำนวน ๖ คน โดยคัดเลือกผู้ปกครองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดละ ๒ คน

๓. ผู้นำศาสนาจำนวน ๓ ท่านโดยคัดเลือกจังหวัดละ ๑ คน

๔. นักวิชาการในพื้นที่จำนวน ๓ ท่านโดยคัดเลือกจังหวัดละ ๑ คน

๑.๘.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ระยะดังนี้

- ระยะที่ ๑ เป็นระยะแรกการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนสร้างเครื่องมือในการทำการศึกษาวิจัย
- ระยะที่ ๒ เป็นช่วงระยะเวลาในการติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

๑.๘.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยการจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำงานวิเคราะห์ด้วยแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยควบคู่บริบท โดยอาศัยการพรรณนาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการทบทวน และนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนท่ามกลางสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ในงานวิจัย คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า จำเป็นต้องทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

วัฒนธรรมขามลาญมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ เอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

๒.๑.๑.๑ ความหมายของ “วัยรุ่น”

วัยรุ่น หรือ “Adolescence” มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ (Steinberg, ๑๙๙๖) ดังนั้น ช่วงวัยรุ่นจึงหมายถึง ช่วงเวลาแห่งการเติบโต จากวัยเด็กที่ยังขาดวุฒิภาวะไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ในการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชายและเด็กหญิงนั้นถือเอาการเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ทั้งสองเพศจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศไม่พร้อมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น อาหาร สภาพความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ (พรพิมล เจียมนาคินทร์, ๒๕๓๙)

วัยรุ่นถือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คืออยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ถึงความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นวัยที่มักเกิดปัญหาในชีวิตมากที่สุด Dusek (๑๙๘๗) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้เป็นแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

Erikson (๑๙๖๘) ให้ความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคตซึ่งถ้าในขณะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตนรวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามหากเกิดความ

ล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตนวัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต นอกจากนี้การค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองแล้ว วัยรุ่นยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้ใดผู้หนึ่งในสังคม นั่นคือวัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง โดยต้นแบบมักจะได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมีได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นผู้นั้นประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้าย หรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจดจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมส์์ต่อสู้ต่างๆ ก็ได้

การให้คำนิยาม หรือคำจำกัดความของคำว่าวัยรุ่นนั้น ถือเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากยังไม่ได้มีการกำหนดความหมายที่เป็นสากลขึ้น อีกทั้งการใช้ และความหมายของคำว่า วัยรุ่น เยาวชน ผู้เยาว์ หรือหนุ่มสาวนั้น แตกต่างกันไปตามบริบทของการใช้งาน และตามสภาพสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ต่างกันในแต่ละท้องถิ่น โดยส่วนมากการให้ความหมายของคำว่าวัยรุ่นมักใช้การกำหนดช่วงอายุเป็นเกณฑ์ เนื่องจากการกำหนดช่วงอายุจะทำให้เกิดความชัดเจน และสะดวกกว่าการกำหนดลักษณะนิยามความหมาย

Steinberg (๑๙๙๖) กล่าวถึงความหมายของวัยรุ่นอย่างกว้างๆ ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงทศวรรษที่สองของชีวิต และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่านักสังคมศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นโดยตรงมักจะจำแนกวัยรุ่นออกเป็น ๓ ช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นมีช่วงอายุตั้งแต่ ๑๑ ถึง ๑๔ ปี วัยรุ่นตอนกลางมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ถึง ๑๘ ปี และวัยรุ่นตอนปลาย หรือเยาวชนมีช่วงอายุตั้งแต่ ๑๙ ถึง ๒๑ ปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัยเริ่มเข้าเรียนในชั้นมัธยมต้น มัธยมปลาย และมหาวิทยาลัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่นมักพบปัญหาในการให้คำจำกัดความของวัยรุ่นรวมถึงการกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการเป็นวัยรุ่น Steinberg (๑๙๙๖) จึงได้เสนอแนะตัวอย่างในการกำหนดขอบเขตของการเป็นวัยรุ่นดังปรากฏในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ขอบเขตของการเป็นวัยรุ่น (Steinberg , ๑๙๙๖: ๕)

	เมื่อเริ่มเป็นวัยรุ่น	เมื่อสิ้นสุดวัยรุ่น
ด้านร่างกาย	มือวัยรุ่นสืบทอดพันธุกรรมสมบูรณ์ แต่การทำงานของอวัยวะเพศยังไม่สมบูรณ์	สามารถสืบทอดพันธุกรรมโดยการร่วมเพศ
ด้านอารมณ์	เริ่มแยกตัวออกจากผู้ปกครอง	แยกตัวเป็นอิสระจากผู้ปกครอง
ด้านความรู้ความเข้าใจ	มีความสามารถในการใช้เหตุผลมากขึ้น	มีความสามารถในการใช้เหตุผลได้เป็นอย่างดี
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	เปลี่ยนจากความสนใจในพ่อแม่มาเป็นสนใจเพื่อนฝูง	พัฒนาความสัมพันธ์และความสนิทสนมกับเพื่อนฝูง
ด้านสังคม	เริ่มเรียนรู้การทำงานแบบผู้ใหญ่ เรียนรู้เรื่องครอบครัว และหน้าที่พลเมือง	มีภาวะของความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว สามารถหาเอกลักษณ์ของตัวเองได้
ด้านการศึกษา	เริ่มเข้าเรียนในชั้นมัธยมต้น	สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ
ด้านนิติบัญญัติ	มีภาวะเป็นผู้เยาว์	บรรลุนิติภาวะ

กองทุนเพื่อกิจกรรมประชากรแห่งสหประชาชาติ หรือ UNFPA (United Nations Fund for Population Activities) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น (Adolescence) คือ บุคคลในช่วงอายุ

ตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๑๙ ปี โดยแบ่งเป็น วัยรุ่นตอนต้นอายุ ๑๐ ถึง ๑๔ ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ ๑๕ ถึง ๑๙ ปี และเยาวชน (Youth) มีช่วงอายุตั้งแต่ ๑๕ ถึง ๒๔ ปี (UNFPA, ๒๐๐๕)

ในประเทศอินเดีย นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ปี ๒๐๐๓ โดยกระทรวงเยาวชนและกีฬาของอินเดียได้กำหนดช่วงอายุของเยาวชน (Youth) ไว้ตั้งแต่ ๑๓ ถึง ๓๕ ปี แต่เนื่องจากประชากรในกลุ่มอายุนี้ยังคงมีลักษณะที่แตกต่างกัน จึงต้องแบ่งเป็น ๒ กลุ่มย่อย ได้แก่ ช่วงอายุ ๑๓ ถึง ๑๙ ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยรุ่น (Adolescent age) และช่วงอายุ ๒๐ ถึง ๓๕ ปี (Ministry of Youth Affairs & Sports of India, ๒๐๐๓) ส่วนในประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีการกล่าวถึงการกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น คือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๒๔ ปี ตามนโยบายด้านการสาธารณสุขของประเทศ (Wairarapa District Health Board, ๒๐๐๕)

ในประเทศไทย มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น ทั้งในด้านจิตวิทยา ชีววิทยา และสังคมวิทยา ซึ่งหลายท่านได้ให้นิยามของคำว่าวัยรุ่นไว้อย่างน่าสนใจ โดยจะขอยกมาอ้างอิงถึงในรายงานฉบับนี้ดังต่อไปนี้

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ และคณะ (๒๕๔๑) ระบุในรายงานการทบทวนองค์ความรู้ด้านเด็กเยาวชน และครอบครัวว่า เด็กและเยาวชนมีอายุตั้งแต่ ๐ ถึง ๒๔ ปี แต่เยาวชนวัยรุ่นจะมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ถึง ๓๕ ปี สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (๒๕๒๑) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า

...วัยรุ่น คือ วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดชั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่เรายึดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และรูปร่างเป็นสำคัญ และถ้าจะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่อใด ก็ถือเอาตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน และมีขนขึ้นในที่ลับ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่มึนน้ำกาม...

กล่าวโดยทั่วไป วัยรุ่นเริ่มจากการมีวุฒิภาวะทางเพศที่สมบูรณ์ สามารถจะเป็นพ่อแม่คนได้ แต่ในการกำหนดอายุที่ชัดเจนแน่นอนนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก จึงเห็นควรให้แบ่งเป็นช่วงอายุดังนี้ คือ ก่อนวัยรุ่น อายุ ๑๐ ถึง ๑๒ ปี วัยแรกรุ่น อายุ ๑๓ ถึง ๑๖ ปี และ วัยรุ่นตอนปลาย อายุ ๑๗ ถึง ๒๑ ปี

๒.๑.๑.๒ พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประการ (พรพิมล เจียมนาคินทร์, ๒๕๓๙) ได้แก่

๑) พัฒนาการทางด้านร่างกาย ร่างกายของวัยรุ่นจะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นต่อระบบอวัยวะภายใน เช่น ในระบบการย่อยอาหาร ระบบการไหลเวียนของโลหิต และระบบการผลิตฮอร์โมนของต่อมไร้ท่อ และลักษณะโครงสร้างภายนอก ร่างกาย เช่น การเปลี่ยนแปลงของเสียง การขยายตัวของกล้ามเนื้อและกระดูก การมีขนขึ้นตามร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์

ทั้งนี้เพื่อให้ร่างกายของวัยรุ่นเจริญเติบโตได้เต็มที่ ผู้ใหญ่ควรเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในการก้าวเข้าสู่วัยรุ่นโดยการให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เช่น การรักษาความสะอาดร่างกาย การบริหารร่างกายเพื่อให้มีสัดส่วนงดงาม แนะนำเรื่องการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การใช้เวลาว่างให้เหมาะสม และการพักผ่อนให้พอเพียง

๒) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ อารมณ์ของวัยรุ่นจะมีลักษณะอ่อนไหวง่าย มีอารมณ์รุนแรงอารมณ์ไม่คงที่ ไม่สม่ำเสมอ และเกิดความเครียดได้ง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้เกิดความกังวลและขาดความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน และการทำงานของต่อมไร้ท่อจะทำให้วัยรุ่นมีพลังงานมาก และอาจไม่ได้ใช้พลังงานที่มีให้เกิดประโยชน์จนทำให้ผู้ใหญ่ไม่พอใจ เช่น ใช้เวลาส่วนตัวอยู่กับเพื่อน หรือเที่ยวเตร็ดเตร่ตามศูนย์การค้า นอกจากนี้ เมื่อต่อมเพศถูก

พัฒนาเต็มที่ วัยรุ่นจะเริ่มสนใจในเพศตรงข้าม และมีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้ามซึ่งบางครั้งก็อาจจะขัดใจผู้ใหญ่ และทำให้ถูกผู้ใหญ่ต่อว่าจนทำให้เกิดความเครียดได้

๓) พัฒนาการทางด้านสังคม วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเจตนาคติ และพฤติกรรมทางสังคมในทุกด้าน วัยรุ่นต้องการอิสระเสรีภาพในการคิด การปฏิบัติตัว การคบเพื่อน และต้องการความเป็นส่วนตัว จึงทำให้บางครั้งอาจเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันกับผู้ใหญ่ และส่งผลให้วัยรุ่นหันไปใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับการคบเพื่อน และต้องการเลือกกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยม และมีความสนใจในสิ่งเดียวกันเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับ มีความรู้สึกมั่นใจ และปลอดภัย ทั้งนี้การคบเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เรียนรู้การรักษามิตรภาพ มีความเข้าใจตัวเอง และรู้จักรับฟังความเห็นของผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคมนับว่าเป็นพัฒนาการที่ยากที่สุดของวัยรุ่น

๔) พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระดับสติปัญญาเป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาทางด้านพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์หลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า สติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างอายุ ๑๘ ถึง ๒๐ ปี โดยในวัยนี้มนุษย์จะสามารถให้นิยามของวัตถุสิ่งของต่างๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถแบ่งแยกคุณลักษณะของสิ่งของต่างๆ ได้ดี มีพัฒนาการทางความคิดรวบยอด และมีความคิดในระดับที่เป็นนามธรรม พัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น รู้จักลองตั้งสมมุติฐานหลายๆ แบบเพื่อหาข้อสรุปที่ดี สามารถแก้ปัญหามากมาย แบบ โดยมีกระบวนการคิดที่มีระบบและมีเหตุผล มีความจำดีสามารถจดจำสิ่งที่ตนสนใจได้อย่างแม่นยำแต่ยังไม่นำไปใช้ในเรื่องการเรียน มีความคิดกว้างไกล มีจินตนาการคิดฝันถึงสิ่งต่างๆ อยากรู้อยากเห็นอยากรทดลอง และมีความเชื่อมั่นในความเชื่อหรือความเห็นของตนอย่างรุนแรง

๒.๑.๑.๓ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละท้องถิ่นอาจมีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เช่นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่ในขณะที่เดียวกันสภาพแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความแตกต่างกัน (UNFPA, ๒๐๐๕) ดังนั้น ในการศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น นอกจากจะศึกษาโดยตรงที่ตัววัยรุ่นเองแล้ว การศึกษาบริบทแวดล้อมที่สำคัญต่อพัฒนาการ และลักษณะนิสัยของวัยรุ่นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรศึกษาประกอบไปพร้อมกัน

ด้วยเหตุผลนี้ Steinberg (๑๙๙๖) จึงเสนอให้ศึกษาบริบทแวดล้อมที่สำคัญ ๔ ประการ ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอันได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และกิจกรรมของวัยรุ่น เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นมีความถูกต้องตามจริง และไม่เกิดความคลาดเคลื่อน

๑. วัยรุ่นกับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์มากที่สุดนับตั้งแต่เด็กจนโต ครอบครัวจะเป็นเสมือนเบ้าหลอมให้คนมีพื้นฐานที่ดีหรือไม่ดีต่างกันไป จากการศึกษาปัญหาสังคมจะพบว่า ปัญหาของวัยรุ่นส่วนใหญ่ล้วนมีสาเหตุเบื้องต้นมาจากปัญหาภายในครอบครัวทั้งสิ้น (พรพิมล เจียมนาคินทร์, ๒๕๓๙) ดังนั้นในการแก้ปัญหาวัยรุ่น หนทางหนึ่งที่สามารถเป็นไปได้คือการเริ่มแก้ปัญหาของครอบครัวก่อน และเมื่อครอบครัวมีปัญหาน้อยลง ปัญหาของวัยรุ่นก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย

ในปัจจุบัน ครอบครัวในสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะมีขนาดลดลงจากครอบครัวขยาย กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือเป็นครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่เนื่องมาจากปัญหาการหย่าร้างที่เพิ่มมากขึ้น โดยผลกระทบของการหย่าร้างจะปรากฏในพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น (พรพิมล เจียมนาคินทร์, ๒๕๓๙) เช่น วัยรุ่นที่เติบโตขึ้นภายในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ไม่ดีมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวใหม่ของตน เนื่องจากขาดต้นแบบของครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พ่อแม่ขาด

การดูแลเอาใจใส่ และขาดความรับผิดชอบจะสร้างปัญหาให้แก่ลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมที่มีพื้นฐานมาจากปัญหาครอบครัว พ่อแม่จึงควรวางตัวเป็นเพื่อนที่ดีของลูก หลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก อบรมสั่งสอนลูกโดยมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน

เมื่อลูกย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกจะเริ่มห่างเหินขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากวัยรุ่นต้องการเป็นอิสระ พ่อแม่ควรรหาโอกาสพูดคุยกับลูกในเรื่องต่างๆ เช่นการวางตัวในสังคม การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การคบเพื่อน และการรู้จักคุณค่าของเงิน หรืออบรมสั่งสอนโดยยึดหลักของเหตุผล และใช้การแนะนำแทนการออกคำสั่ง

๒. วัยรุ่นกับโรงเรียน

นอกเหนือจากสถาบันครอบครัวแล้ว โรงเรียนเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการหรือ การเจริญเติบโตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นใช้เวลากว่าหนึ่งในสามของวันอยู่ภายในโรงเรียนหรือ สถานศึกษา สังคมในโรงเรียนถือเป็นสังคมภายนอกบ้านที่เป็นประสบการณ์ครั้งแรกของเด็ก (พรพิมล เจียม นาคินทร์, ๒๕๓๙) เป็นสถานที่ที่เด็กมีโอกาสได้พบเพื่อนรุ่นเดียวกัน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทั้งที่เป็นวิชาความรู้ และเป็นประสบการณ์ชีวิต เด็กจะได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นหมู่คณะ ความรับผิดชอบ งานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความมีน้ำใจ เรียนรู้บทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับ รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น และยังได้เรียนรู้ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ โดยสิ่งต่างๆ ที่เด็ก เรียนรู้ในโรงเรียนจะช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่การมีวุฒิภาวะทางสังคมเมื่อเป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นรากฐานของการใช้ ชีวิตในสังคมเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่

ภายในโรงเรียน บุคคลที่มีความสำคัญต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก คือ ครู หน้าที่ของครูโดยทั่วไปคือ การ ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ พร้อมทั้งสั่งสอนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ครูเป็นบุคคล ที่จะสร้างให้เด็กมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ จากการศึกษาของพรพิมล เจียม นาคินทร์ (๒๕๓๙) พบว่า เด็กวัยรุ่นคือ อนาคตของชาติที่ต้องการเวลาในการเอาใจใส่ดูแลจากครูเป็นพิเศษมากกว่าในวัยอื่นๆ เด็กจะมีความเชื่อถือ และไว้วางใจต่อครูมาก แต่ในบางครั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน เช่น เด็กหนีเรียน หรือไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ อาจมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก หรือตัวครู โดยสมพร สุทัศนีย์ (๒๕๓๑: ๖๔อ้างถึงใน พรพิมล เจียม นาคินทร์, ๒๕๓๙: ๑๗๙) ได้รวบรวมปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากตัวครูไว้ เช่น ครูสอนไม่ดี ครูไม่มีความยุติธรรม ครู ไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก และครูเจ้าอารมณ์ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเป็น ปัญหาได้ ดังนั้นครูที่สอนเด็กวัยรุ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาวัยรุ่นจึงจะสามารถควบคุมพฤติกรรม ของเด็กได้ นอกเหนือจากความสามารถในการสอน คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของครูคือการมีอารมณ์ขัน เพราะอารมณ์ขันจะช่วยระบายความเครียด และสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน ทำให้เด็กอยากเรียน มากขึ้น ดังมีคำกล่าวที่ว่า “ครูที่ดีที่สุด คือ ครูที่หัวเราะสนุกสนานไปกับเด็ก ส่วนครูที่เลวที่สุด คือ ครูที่หัวเราะ เยาะเด็ก” (สมบัติ พิเศษสะอาด, ๒๕๓๖: ๔๙ อ้างถึงใน พรพิมล เจียม นาคินทร์, ๒๕๓๙: ๑๘๐)

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของโรงเรียนและชั้นเรียนว่ามีอิทธิพลต่อคุณภาพการเรียนการสอน หรือ พัฒนาการของเด็กหรือไม่ Steinberg (๑๙๙๖) ตอบว่า โรงเรียนและห้องเรียนขนาดเล็กน่าจะดีกว่าขนาดใหญ่ ในแง่ที่ว่า เด็กจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ได้ในอัตราส่วนที่มากกว่า อีกทั้งยังสามารถทำงานใกล้ชิดกับเพื่อนๆ ได้อย่างทั่วถึง จากการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กจะมีโอกาสทำหน้าที่ผู้นำ หรือได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ อันจะนำมา ซึ่งความขยันหมั่นเพียร และความมั่นใจในตนเอง มากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่จากการศึกษา

พบว่า วัยรุ่นในชั้นเรียนขนาดใหญ่สามารถเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้เท่ากับวัยรุ่นที่เรียนในชั้นเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนที่ดีจะสามารถสร้างเสริมพัฒนาการของวัยรุ่นได้โดย มีการจัดแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการช่วยเหลือสังคม ส่งเสริมการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมและปลอดภัย มีบุคลากรที่เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของนักเรียนวัยรุ่น และที่สำคัญที่สุด คือ มีครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์

๓. วัยรุ่นกับเพื่อน

วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อนถือเป็นสิ่งที่คู่กัน การคบเพื่อนมีความสำคัญมากสำหรับวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นมักจะเลือกเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน และมีขนาดของร่างกายเท่าๆ กัน (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, ๒๕๒๑) โดยเด็กชายจะรวมกลุ่มกับเด็กชายด้วยกันก่อน ในทำนองเดียวกัน เด็กหญิงก็จะรวมกลุ่ม และมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน (Steinberg, ๑๙๙๖) จากนั้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเด็กจะเริ่มมีความรู้สึกอยากคบเพื่อนต่างเพศบ้าง ลักษณะการคบเพื่อนของวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้น ซึ่ง Grimder (๑๙๙๖ อ้างถึงใน พรพิมล เจียมนาคินทร์, ๒๕๓๙: ๘๓) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการเป็นกลุ่มของวัยรุ่นไว้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การพัฒนาการของกลุ่มวัยรุ่นชาย-หญิง เป็นแบบอิสระต่อกัน

ขั้นที่ ๒ มีการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้าง โดยมีการแยกเพศของกลุ่มชายและกลุ่มหญิงแม้ว่าจะรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

ขั้นที่ ๓ การปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายหญิงมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยหลายกลุ่มและแต่ละกลุ่มยังคงมีความสัมพันธ์ต่อกัน หมายถึง มีลักษณะของการจับคู่แต่ยังอยู่ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ ๔ เริ่มแบ่งแยกจากคู่ที่อยู่ในกลุ่มมาเป็นคู่เดี่ยว

การเข้ากลุ่มของวัยรุ่นนั้นเกิดจากวัยรุ่นมีความกังวลใจในการเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจจึงต้องการการยอมรับจากสังคมและกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นต้องการให้เพื่อนยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยอาจทำกิจกรรมร่วมกัน แต่งกายแบบเดียวกัน พูดจาโดยใช้ภาษาระดับเดียวกัน การเข้ากลุ่มจะช่วยให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสังคมกว้างขวางขึ้น และยังช่วยให้เข้าใจชีวิตมากขึ้นเมื่อได้เห็นปัญหาของผู้อื่น

ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็มีความเกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนของวัยรุ่น ในครอบครัวที่ไม่อบอุ่น วัยรุ่นจำเป็นต้องรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อหาเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ อาศัยความเข้าใจและความอบอุ่นจากเพื่อนมาเป็นสิ่งทดแทนความรักจากครอบครัว โดยวัยรุ่นจะยอมทำตามเพื่อนทุกอย่างซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากังวล หากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมเกเร สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นก็อาจทำให้หลงทำในสิ่งที่ผิด และสูญเสียอนาคตได้

๔. วัยรุ่นกับกิจกรรม

ตามธรรมชาติของวัยรุ่นนั้น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ๆ ที่ตนสนใจ ทั้งในเรื่องหลักการและแนวคิดต่างๆ เรื่องที่ทำหาย รวมถึงเรื่องเร้นลับ นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเอง แก้ไขข้อบกพร่องของตน และมีความมุ่งมั่นในงานที่รับผิดชอบ วัยรุ่นจึงมักใช้เวลาว่างในการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ทางเลือกของวัยรุ่นในการใช้เวลาว่างอาจเป็นไปในทางที่เกิดประโยชน์ หรือเกิดโทษต่อตัววัยรุ่นเอง หรือต่อสังคม พรพิมล เจียมนาคินทร์(๒๕๒๙) กล่าวว่า กิจกรรมบันเทิงที่วัยรุ่นเลือกปฏิบัตินั้น เกิดขึ้นจากเหตุผลเพียงข้อเดียว นั่นคือเพื่อให้ร่างกายผ่อนคลายความตึงเครียด และความกดดันที่เกิดขึ้นในโรงเรียน หรือจากงานที่ได้รับมอบหมายจากที่บ้าน

กิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่วัยรุ่นสนใจ มักจะเกี่ยวข้องกับความถนัดของตัวเอง เช่น การประดิษฐ์สิ่งของ การวาดภาพ การเล่นดนตรี หรือการเล่นกีฬา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านของวัยรุ่นอันได้แก่ ทางร่างกาย เช่น วัยรุ่นสามารถเสริมสร้างความแข็งแรงทางกาย และพัฒนารูปร่างให้สมส่วนจากการเล่นกีฬา ทางอารมณ์ เช่น กิจกรรมดนตรีหรือศิลปะจะช่วยให้วัยรุ่นมีช่องทางปลดปล่อยพลังงานในตัว และทำให้วัยรุ่นรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียด ทางสังคม เช่น กิจกรรมที่ต้องร่วมกันทำกับผู้อื่น จะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาบุคลิกภาพ และเรียนรู้วิธีการเข้าสังคม และทางสติปัญญา เช่น กิจกรรมการประดิษฐ์สิ่งของ หรือการค้นคว้าต่างๆ จะช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่อยู่นอกเหนือตำราเรียน

วัยรุ่นในต่างประเทศ เช่นในสหรัฐอเมริกาหรือประเทศในแถบยุโรปอาจใช้เวลาว่างไปกับการทำงานพิเศษในช่วงที่ไม่ต้องไปโรงเรียนมากกว่าการใช้เวลาในการทำกิจกรรมบันเทิงอื่นๆ (Steinberg, ๑๙๙๖) หากแต่รายได้ที่เกิดจากการทำงานพิเศษนั้น มิได้ถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการศึกษา หรือช่วยเหลือทางบ้าน แต่หมดไปกับกิจกรรมบันเทิง เช่น การซื้อเสื้อผ้า ซื้อรถยนต์ การชมภาพยนตร์ หรือการรับประทานอาหารในภัตตาคารกับเพื่อน ต่างกับวัยรุ่นในประเทศไทย ที่มักจะใช้เวลาว่างเพื่อกิจกรรมบันเทิงมากกว่าการทำงานพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยแต่เดิมไม่นิยมให้วัยรุ่นทำงานพิเศษเพราะถือว่าเป็นสิ่งน่าดูถูก แสดงถึงฐานะที่ไม่ดีของครอบครัว ซึ่งค่านิยมนี้กำลังเปลี่ยนไปเนื่องจากสังคมไทยเริ่มเปิดรับวัฒนธรรมการทำงานพิเศษของวัยรุ่น และคิดว่าเป็นสิ่งที่น่ายกย่องเนื่องจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

การทำงานพิเศษหรือการทำกิจกรรมนันทนาการของวัยรุ่นอาจเกิดผลกระทบต่อการศึกษา หรือเกิดผลเสียต่อตัวของวัยรุ่นเองได้ หากวัยรุ่นไม่รู้จักรจัดการสรรเวลาที่เหมาะสม หรือมีการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย หรือคบเพื่อนที่ไม่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาดังที่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยครั้ง

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (๒๕๔๓: ๔๒) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเยาวชนว่า เยาวชน (เด็กวัยรุ่น) เป็นประชากรกลุ่มหนึ่งของประเทศ ปัจจุบันจำนวนประชากรวัยรุ่นอายุ ๑๒ - ๒๔ ปีมีประมาณ ๑๕,๐๑๓,๒๐๐ คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ.๒๕๔๑ : ๙) หรือประมาณร้อยละ ๒๔.๙ ของประชากรของประเทศไทย ในจำนวนนี้มีวัยรุ่นอายุ ๑๓ - ๒๔ ปี อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน ๖,๗๔๒,๐๐๐ คนหรือประมาณร้อยละ ๔๕ และที่เหลือกำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งระดับอุดมศึกษาเพื่อเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ ในช่วงนี้เป็นวัยที่พร้อมที่จะรับความรู้และทักษะในด้านต่างๆ เริ่มมีการแสวงหาอุดมการณ์ มีพลังความคิดใหม่ๆ และความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามอุดมการณ์ การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งเริ่มมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครอง และการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หากวัยรุ่นเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเหมาะสมย่อมเท่ากับเป็นการเตรียมทรัพยากรที่จะพัฒนาเป็นกำลังแรงงานที่มีฝีมือ (Skill Labor) ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศในอนาคตต่อไป ส่วน รัชนิกร เศรษฐ (๒๕๓๖: ๙๕-๙๖) กล่าวถึงเยาวชนในสังคมไทยว่า วัยรุ่นหรือเยาวชนเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุแห่งพัฒนาการของจิตใจและร่างกายและช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อจากที่ต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจและสังคมออกไปสู่ความเป็นอิสระของตนเอง วัยรุ่นจะมีลักษณะทางเพศปรากฏให้เห็นเด่นชัดเนื่องมาจากการผลิตฮอร์โมนทางเพศ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศโดยตรง (Primary Sex Characteristics) ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ เด็กหญิงมีประจำเดือน เด็กชายสามารถหลั่งน้ำอสุจิประเภทที่ ๒ เกี่ยวกับลักษณะร่างกายส่วนอื่นๆ ที่แตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง (Secondary Sex Characteristics) ได้แก่ การเจริญเติบโตของหน้าอก (Breast) ขนตามบริเวณใกล้อวัยวะเพศ (Pubic Hair) และ

เด็กชายเริ่มมีหนวดและผลเบื่องต้น มีการพัฒนาทางจิตซึ่งจะเป็นเครื่องชี้ถึงการก้าวพ้นจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ และขณะเดียวกันก็เป็นช่วงการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเอง เพื่อสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของตนเอง ของครอบครัว ตลอดจนประเทศชาติต่อไป

องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความของ วัยรุ่น ว่า วัยรุ่นคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๙ ปีผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๔ ปีเรียกวัยรุ่นเยาว์หรือวัยแรกรุ่น ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๔ - ๑๙ ปีคือวัยรุ่นเข้าสู่วัยของการเป็นผู้ใหญ่ สำหรับองค์การสหประชาชาติได้กำหนดอายุวัยรุ่นอยู่ในระหว่างในช่วงอายุ ๑๐ - ๒๔ ปี ส่วนประเทศไทยนั้นมีการกำหนดอายุไว้เช่นใน นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ระบุวัยรุ่นไทยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ ๑๗ - ๑๙ ของประชากรทั้งหมด

สรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนจะเห็นว่าช่วงของเยาวชนตามแนวคิดต่างๆแล้วจะอยู่ระหว่าง ๑๐-๒๔ ปี อีกทั้งวัยดังกล่าวนี้จะเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุแห่งพัฒนาการของจิตใจและร่างกายและช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อจากที่ต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจและสังคมออกไปสู่ความเป็นอิสระของตนเอง และจะเห็นว่าในช่วงวัยดังกล่าวนี้จะเป็นช่วงวัยที่พร้อมจะรับความรู้และทักษะในด้านต่างๆเริ่มมีการแสวงหาอุดมการณ์ มีพลังความคิดใหม่ๆและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามอุดมการณ์ การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งเริ่มมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครอง และการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ต้องการสื่อสารท่อนบพาทของเยาวชนดังกล่าวในบริบทของสังคมในเรื่องการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีต่อปัญหาความไม่สงบโดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทางจิตวิทยาสังคมและการสื่อสาร และมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่าทัศนคติ นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้¹

โรเจอร์ (Roger , ๑๙๗๘ : ๒๐๘ - ๒๐๙อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , ๒๕๓๓ : ๑๒๒) ได้กล่าวถึงทัศนคติ ว่า เป็นดัชนีชี้ว่า บุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดย ทัศนคติ นั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียง ความพร้อม ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเป็น มิติของ การประเมิน เพื่อแสดงว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจาก การรับสาร อันจะมีผลต่อ พฤติกรรม ต่อไป

โรเซนเบิร์กและฮอฟแลนด์ (Rosenberg and Hovland , ๑๙๖๐ : ๑) ได้ให้ความหมายของ ทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ โดยปกติสามารถนิยามว่าเป็นการตั้งใจต่อแนวโน้มในการตอบสนองอย่างเฉพาะเจาะจงกับสิ่งที่เกิดขึ้น

เคลเลอร์ (Howard H. Kendler ,๑๙๖๓ : ๕๗๒) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึงสภาวะความพร้อม ของบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุน หรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด

¹ทัศนคติ.ม.ป.ป. ทัศนคติ.สืบค้นได้จาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Attitude.htm> [เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕].

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good, ๑๙๕๙: ๔๘) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทศนคติคือ ความพร้อม ที่จะแสดงออก ในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ที่เป็น การสนับสนุนหรือ ต่อต้านสถานการณ์ บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใด ๆ

นิวคอมบ์ (Newcomb, ๑๘๕๔: ๑๒๘) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทศนคติซึ่งมีอยู่ในเฉพาะคนนั้น ขึ้นกับสิ่งแวดล้อม อาจ แสดงออก ในพฤติกรรมซึ่งเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะชอบหรือพึงพอใจ ซึ่งทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่ อยากรใกล้ชิดสิ่งนั้น ๆ หรืออีก ลักษณะหนึ่ง แสดงออกในรูปความไม่พอใจ เกลียดชัง ไม่อยากรใกล้สิ่งนั้น

นอร์แมน แอลมุน (Norman L. Munn , ๑๙๗๑ : ๗๑) กล่าวว่าทศนคติ คือความรู้สึกรู้สึก และความคิดเห็น ที่บุคคล มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบันและข้อเสนอดังใด ๆ ในทางที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้ บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมา ตอบสนอง ด้วย พฤติกรรม อย่างเดียวกันตลอด

จี เมอร์ฟี, แอลเมอร์ฟี และ ที นิวคอมบ์ (G. Murphy , L. Murphy and T. Newcomb , 1973 : 887) ให้ความหมายของคำว่า ทศนคติ หมายถึง ความชอบหรือไม่ชอบ พึงใจ หรือไม่พึงใจที่บุคคลแสดงออกมาต่อสิ่งต่าง ๆ

เดโซ สวานานนท์ (๒๕๑๒: ๒๘) กล่าวถึง ทศนคติว่าเป็นบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้และเป็น แรงจูงใจ ที่กำหนดพฤติกรรม ของบุคคล ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ศักดิ์ สุนทรเสณี (๒๕๓๑: ๒) กล่าวถึง ทศนคติ ที่เชื่อมโยงไปถึง พฤติกรรมของบุคคล ว่า ทศนคติ หมายถึง

๑. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึกรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะสร้างความพร้อม ที่จะกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา
๒. ความโน้มเอียง ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือ ต่อต้านสิ่งแวดล้อม ที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด
๓. ในด้าน พฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะตอบสนอง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (๒๕๒๗: ๖๔ – ๖๕) กล่าวถึงการเกิด ทศนคติ ว่า ทศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่ง ทศนคติ (Source of Attitude) ต่าง ๆ ที่อยู่มากมาย และแหล่งที่ทำให้คนเกิด ทศนคติ ที่สำคัญคือ

๑. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้เขาเกิด ทศนคติ ต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทศนคติ ต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน

๒. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from others) จะทำให้เกิด ทศนคติ จากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่น ได้ เช่นเด็กที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่จะเกิด ทศนคติ ต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่เคยรับรู้มา

๓. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิด ทศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ จะเลียนแบบการแสดงท่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งตามไปด้วย

๔. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัวโรงเรียน หรือหน่วยงาน เป็นต้น

จากคำจำกัดความต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่สำคัญดังนี้คือ

ก. ความรู้สึกภายใน

ข. ความพร้อม หรือ แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ทักษะคิดเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อหรือ การรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทักษะคิดนั้น กล่าวคือ ทักษะคิดเป็นเรื่องของจิตใจ ทำให้ ความรู้สึกนึกคิดและความโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับรายการกรองสถานการณ์ ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบทักษะคิด มีผลให้มีการ แสดง พฤติกรรม ออกมา จะเห็นได้ว่า ทักษะคิด ประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้น ออกมาโดยทางพฤติกรรม

ก) องค์ประกอบของ ทักษะคิด

จากความหมายของ ทักษะคิด ดังกล่าว ซิมบาโด และ เอบบีเซน (Zimbardo and Ebbesen , ๑๙๗๐ อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ , ๒๕๓๙ : ๔๙) สามารถแยกองค์ประกอบของ ทักษะคิด ได้ ๓ ประการคือ

๑. องค์ประกอบด้านความรู้ (The Cognitive Component) คือส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคล ที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไปทั้งที่ชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้ หรือคิดว่าสิ่งใดดี มักจะมี ทักษะคิดที่ดีต่อสิ่ง นั้น แต่หากมีความรู้มาก่อนว่า สิ่งใดไม่ดี ก็จะมี ทักษะคิดที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

๒. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่ เกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตาม บุคลิกภาพ ของคนนั้นเป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละ บุคคล

๓. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) คือการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่ง หนึ่ง หรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมี ทักษะคิด ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างก็เนื่องมาจาก บุคคลมีความเข้าใจ มี ความรู้สึก หรือมี แนวความคิดแตกต่างกันนั่นเองดังนั้น ส่วนประกอบทาง ด้านความคิด หรือ ความรู้ ความ เข้าใจจึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบ ชั้นพื้นฐาน ของ ทักษะคิด และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ กับ ความรู้สึกของบุคคล อาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกันทั้งในทางบวก และทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ และ การเรียนรู้

ข) การเกิด ทักษะคิด (Attitude Formation)

กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport , ๑๙๗๕) ได้ให้ความเห็นเรื่อง ทักษะคิด ว่าอาจเกิดขึ้นจากสิ่ง ต่าง ๆ ดังนี้

๑. เกิดจากการเรียนรู้ เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม และประเพณีจากบิดา มารดา ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อมตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้ว รับมาปฏิบัติตามต่อไป

๒. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือ แยกสิ่งใดดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน

๓. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนมีทักษะคิด ไม่ดีต่อครู เพราะเคยตำหนิตน แต่บางคน มี ทักษะคิดที่ดีต่อครูคนเดียวเท่านั้น เพราะเคยชมตนเสมอ

๔. เกิดจากการเลียนแบบ หรือ รับเอา ทักษะคิด ของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่นเด็กอาจรับ ทักษะคิด ของ บิดามารดา หรือ ครูที่ตนนิยมชมชอบ มาเป็น ทักษะคิดของตนได้

เครช และ ครัทซ์ฟิลด์ (Krech and Crutchfield , ๑๙๔๘) ได้ให้ความเห็นว่า ทักษะคิด อาจเกิดขึ้นจาก

๑. การตอบสนองความต้องการของบุคคล นั่นคือ สิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนได้บุคคลนั้นก็จะมี ทักษะคิด ที่ดีต่อสิ่งนั้นหากสิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนไม่ได้บุคคลนั้นก็จะมี ทักษะคิดที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

๒. การได้เรียนรู้ความจริงต่าง ๆ อาจโดยการอ่าน หรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่นก็ได้ ฉะนั้น บางคนจึงอาจเกิด ทัศนคติไม่ติดต่อกัน จากการฟังคำติชมที่ใคร ๆ มาบอกไว้ก่อนก็ได้

๓. การเข้าไปเป็นสมาชิก หรือสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคนส่วนมากมักยอมรับเอา ทัศนคติ ของกลุ่มมาเป็นของตน หาก ทัศนคตินั้นไม่ขัดแย้งกับ ทัศนคติ ของตนเกินไป

๔. ทัศนคติ ส่วนสำคัญกับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วย คือผู้ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์มักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนผู้ปรับตัวยากจะมีทัศนคติ ในทางตรงข้าม คือ มักมองว่า มีคนคอยอิจฉาริษยา หรือคิดร้ายต่าง ๆ ต่อตน

ธงชัย สันติวงษ์ , ๒๕๓๙: ๑๖๖ - ๑๖๗) กล่าวว่า ทัศนคติ ก่อตัวเกิดขึ้นมา และเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากปัจจัย หลายประการ ด้วยกัน คือ

๑. การจูงใจทางร่างกาย (Biological Motivation) ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง กำลังดำเนินการตอบสนองตามความต้องการหรือแรงผลักดันทางร่างกาย ตัวบุคคลจะสร้าง ทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้เขามีโอกาสตอบสนองความต้องการของตนได้

๒. ข่าวสารข้อมูล (Information) ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข่าวสารที่ได้รับ รวมทั้งลักษณะของแหล่งที่มาของข่าวสาร ด้วย กลไกของการเลือกเฟ้นในการมองเห็นและเข้าใจปัญหาต่าง ๆ (Selective Perception) ข่าวสารข้อมูลบางส่วนที่เข้ามาสู่บุคคลนั้นจะทำให้บุคคลนั้นเก็บไปคิด และสร้างเป็น ทัศนคติ ขึ้นมาได้

๓. การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group Affiliation) ทัศนคติบางอย่างอาจมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่บุคคลเกี่ยวข้องกับทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเช่น ครอบครัว วัด กลุ่มเพื่อนร่วมงาน กลุ่มกีฬา กลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยกลุ่มเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรวมของค่านิยมต่าง ๆ แต่ยังมี การถ่ายทอดข้อมูลให้แก่บุคคลในกลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถสร้าง ทัศนคติ ขึ้นได้โดยเฉพาะครอบครัวและกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุด (Primary Group) ที่จะ เป็นแหล่งสร้าง ทัศนคติ ให้แก่บุคคลได้

๔. ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์ของคนที่มีต่อวัตถุสิ่งของย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลต่าง ๆ ตีค่าสิ่งที่เขาได้มีประสบการณ์มาจนกลายเป็น ทัศนคติ ได้

๕. ลักษณะท่าทาง (Personality) ลักษณะท่าทางหลายประการต่างก็มีส่วนทางอ้อมที่สำคัญในการสร้าง ทัศนคติ ให้กับตัวบุคคล

ปัจจัยต่าง ๆ ของการก่อตัวของ ทัศนคติ เท่าที่กล่าวมาข้างต้นนั้นในความเป็นจริง จะมีได้มีการเรียงลำดับตาม ความสำคัญ แต่อย่างไรก็ดีเพราะปัจจัยแต่ละทาง เหล่านี้ ตัวไหนจะมีความสำคัญต่อการก่อตัวของทัศนคติ มากหรือน้อย ย่อมสุดแล้ว แต่ ว่า การพิจารณาสร้าง ทัศนคติต่อสิ่งดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดมากที่สุด

ค) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

เฮอริท ซี. เคลแมน (Herbert C. Kelman, Compliance, ๑๙๖๗: ๔๖๙) ได้อธิบายถึง การเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ โดยมีความเชื่อว่า ทัศนคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน จากความคิดนี้เฮอริท ได้แบ่งกระบวนการ เปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ออกเป็น ๓ ประการ คือ

๑. การยินยอม (Compliance)

การยินยอม จะเกิดได้เมื่อ บุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและมุ่งหวังจะได้รับ ความพอใจ จากบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้นการที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่อยากให้เขากระทำนั้นไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่า จะได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้น ความพอใจที่ได้รับจาก การยอมกระทำตาม นั้น เป็นผลมาจาก อิทธิพลทางสังคม หรือ

อิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิด การยอมรับนั้น กล่าวได้ว่า การยอมรับกระทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งจะมีพลังผลักดัน ให้บุคคลยอมรับกระทำตามมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนหรือ ความรุนแรงของรางวัลและ การลงโทษ

๒. การเลียนแบบ (Identification)

การเลียนแบบ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจาก การที่บุคคล ต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น จาก การเลียนแบบนี้ทัศนคติ ของบุคคลจะเปลี่ยน ไป มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่า การเลียนแบบ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ซึ่งพลังผลักดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ความน่า โนมน่าใจ ของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้นการเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมด ของคนอื่น มาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเอง เลียนแบบแต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบ ทัศนคติ ของบุคคล จะเปลี่ยนไปมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับ สิ่งเร้าที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลง

๓. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization)

เป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าซึ่งตรงกับ ความต้องการภายใน ค่านิยม ของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับ ค่านิยม ที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจที่ ได้จะขึ้นอยู่กับ เนื้อหารายละเอียด ของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถ้าความคิด ความรู้สึกและ พฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่า จะในระดับใดก็ตามจะมีผลต่อการเปลี่ยน ทัศนคติ ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ องค์ประกอบ ต่าง ๆ ใน กระบวนการสื่อสาร เช่นคุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสาร ล้วนแล้วแต่ มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติได้ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ ทัศนคติ ของบุคคล เมื่อเกิดขึ้นแล้ว แม้จะคงทนแต่ก็จะสามารถ เปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อและสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมี ความสัมพันธ์กับ ค่านิยม ของบุคคลนั้น นอกจากนี้ อาจเกิดจาก การยอมรับโดยการบังคับ เช่นกฎหมาย ข้อบังคับ

การเปลี่ยน ทัศนคติ มี ๒ชนิด คือ

๑. การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หมายถึง ทัศนคติ ของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะเพิ่มมากขึ้น ในทางบวก ด้วย และ ทัศนคติ ที่เป็นไป ในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วย

๒. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยน ทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็ จะลดลงไป ในทางลบ และถ้าเป็นไป ในทางลบก็จะกลับเป็นไปในทางบวก

เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของ ทัศนคติ แล้ว จะเห็นว่า องค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงให้บุคคลเกิด ทัศนคติ ต่อสิ่งต่าง ๆ ก็คือ การสื่อสารทั้งนี้เพราะไม่ว่า ทัศนคติ จะเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างการสื่อสารกับผู้อื่น สิ่งที่เป็นแบบอย่าง หรือความเกี่ยวข้องกับสถาบันก็มักจะมี การสื่อสาร แทรกอยู่เสมอ กล่าวได้ว่า การสื่อสาร เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างมาก ที่มีผลทำให้บุคคลเกิด ทัศนคติ ต่อสิ่งต่าง ๆ

๒.๑.๔ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๓๗: ๒, อ้างถึงใน ดาวุธ ซา, ๒๕๔๘: ๒๕) ได้นำเสนอว่า ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดปัตตานียะลาและสงขลามีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกันกล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามมีวัฒนธรรมและประเพณีมาจากรากฐานเดียวกันใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารและเคยมีอิสระในการปกครองในฐานะประเทศราชมาด้วยกันหรือภายใต้อำนาจอธิปไตยเดียวกันเอกลักษณ์เหล่านี้ทำให้กลุ่มผู้ที่เคยมี

อำนาจและมีอิทธิพลได้สูญเสียอำนาจไปแล้วใช้ความแตกต่างดังกล่าวเป็นเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดนและได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆทำให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้แก่๑)ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา ๒) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง๓)ปัญหาด้านเศรษฐกิจ๔)ปัญหาด้านการเมืองระหว่างประเทศ๕) ปัญหาด้านความสงบ

ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาไม่ได้เกิดจากความแตกต่างในเรื่องศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีลักษณะพิเศษในเอกลักษณ์แตกต่างจากภาคที่อื่น แต่เกิดจากความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงต่อกันของทุกฝ่ายซึ่งเป็นความรู้สึกที่ฝังลึกมานาน และหากมีเหตุกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมแล้วความรู้สึกที่ไม่เข้าใจกันและความหวาดระแวงก็จะเพิ่มขึ้น และทำให้กลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดีสามารถแสวงหาผลประโยชน์หยิบยกขึ้นมาเป็นเงื่อนไขสร้างความแตกแยกในสังคมได้โดยง่าย

สภาความมั่นคงแห่งชาติ (อ้างอิงใน ประกิจ ปัจจนิก, ๒๕๓๔-๒๕๓๕: ๘๕) ได้นำเสนอข้อมูล ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา มีปัญหาสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. ปัญหาการเรียนรู้และใช้ภาษาไทย สภาพทางสังคมของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีลักษณะชุมชนที่รวมตัวกันอย่างแน่นแฟ้น มีความผูกพันกันด้วยความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรม การติดต่อสัมพันธ์อยู่ในขอบเขตจำกัดเฉพาะในหมู่ผู้นับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน จึงมีลักษณะเป็น "สังคมปิด" ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษามลายูท้องถิ่น และส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้หรืออาจพูดได้จากการเรียนรู้ในการศึกษาภาคบังคับ แต่เมื่อกลับไปอยู่ในสังคมซึ่งไม่พูดภาษาไทยก็ทำให้ลืมน และมองว่าไม่เป็นประโยชน์สำหรับภาษาไทย ยกเว้นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ซึ่งสามารถพูดภาษาไทยได้อย่างแพร่หลายถึงร้อยละ ๙๐%

การเรียนรู้และใช้ภาษาไทยของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาสำคัญ (ประกิจ ปัจจนิก ๒๕๑๖: ๓ อ้างถึงใน ดาวุฒ ษา, ๒๕๔๘: ๒๕) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงเคยมีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๐ ในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินไปยังคุรุสम्मนาการ ภาคการศึกษา ๒ จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๒ ดังมีใจความดังนี้ "...การศึกษาที่นี้สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มาก เพียงแต่พอรู้เรื่องก็ยังดีเพราะเท่าที่ผ่านมาคราวนี้ มีผู้ไม่รู้ภาษาไทยใช้ล่ามแปล ควรพูดให้เข้าใจกันได้เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน การที่ชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามไม่สามารถพูดภาษาไทยได้นอกจากทำให้การติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจไปได้ยากแล้ว ยังเป็นอุปสรรคในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกชุมชนและกับทางราชการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่ขาดความรู้ในวิชาสามัญและวิชาภาษาไทยมีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนต่อในระดับสูง รวมทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ชนบทอีกด้วย

ประกิจ ปัจจนิก(อ้างถึงใน ดาวุฒ ษา, ๒๕๔๘: ๒๕) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า รัฐบาลและทางราชการได้กำหนดนโยบายและดำเนินงาน ในการส่งเสริมให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามพูดและใช้ภาษาไทยให้มากขึ้นมาโดยตลอด โดยดำเนินการทั้งในและนอกระบบโรงเรียนและได้มีการกำหนดแผนงานและโครงการของส่วนราชการต่างๆเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าตลอดระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ในการยกระดับการศึกษาภาษาไทยและวิชาสามัญแก่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามรุ่นใหม่ ทำให้มีผู้รู้ภาษาไทยมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยก็คือ ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวนมากยังไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาไทยและไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในชุมชน ทำให้ลืมนในภาษาไทยได้โดยง่าย

สมิหรา จิตตลดากร(๒๕๓๐: ข. อ้างถึงใน ดาวุฒ ษา, ๒๕๔๘: ๒๕) กล่าวว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการทุ่มเททรัพยากรและความพยายามของทางราชการกับผลที่ได้รับบอกกล่าวได้ว่าการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยของทางราชการที่ผ่านมายังได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากทางราชการยังไม่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาอย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับการแก้ไขเรื่องการศึกษา จากการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านสังคมจิตวิทยาที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ โอกาสใช้ภาษาไทยในสังคมมีน้อย แม้ทางราชการจัดให้มีการศึกษาแก่เยาวชน แต่เมื่อกลับเข้าสู่สังคมก็มีโอกาสใช้น้อย ผลสุดท้ายก็ถูกกลืนการใช้ภาษาไทยจากการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เมื่อมีนาคม พ.ศ.๒๕๓๐ ปรากฏสาระสำคัญที่บ่งชี้ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น

สมิหรา จิตตลดากร(๒๕๓๐: ข. อ้างถึงใน ดาวุฒ ษา, ๒๕๔๘: ๒๕) ยังสรุปอีกว่า ร้อยละ ๘๒ เคยศึกษาภาษาไทยในโรงเรียนของรัฐและเอกชนแต่ความสามารถจริงในการอ่านออกเขียนได้มีต่ำกว่าครึ่งของประชากรทั้งหมด สรุปว่าเป็นภาวะถดถอยทางการศึกษาภายหลังออกจากโรงเรียนร้อยละ ๕๕.๔ นิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นกับคนในครอบครัว และร้อยละ ๔๔.๖ กับบุคคลภายนอก สาเหตุไม่นิยมใช้เพราะไม่ได้เรียนภาษาไทยเพียงพอ และคนในสังคมไม่นิยมใช้ ดังนั้นหากทางราชการไม่สามารถทำให้สังคมมุสลิมเป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ภาษาไทยมากขึ้นแล้ว ก็คงยากที่จะทำให้การเรียนรู้และใช้ภาษาไทยเป็นผลสำเร็จได้ จึงเห็นว่าทุกแผนงานและโครงการที่ไปดำเนินการให้บังเกิดผลขึ้นจากเป้าหมายที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น การจัดสาธารณูปโภค การกีฬา การท่องเที่ยว การส่งเสริมอาชีพจะต้องเน้นเป้าหมายกลุ่มคนและพื้นที่ที่จะทำให้สังคมนั้นเปิดโอกาสใช้ภาษาไทยติดต่อกับโลกภายนอกขึ้นด้วย

ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าวสามารถปรับมาใช้ในงานวิจัย กล่าวคือ เพื่ออธิบายในด้านการสร้างความเข้าใจในด้านศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในด้านศาสนาเพื่อไม่ให้เกิดความไม่เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนกับการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ดังกล่าว เพราะหากประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นผู้นำตลอดจนประชาชนยังมีความอคติมูลฐานโดยปราศจากเหตุผล การดำรงอยู่ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมก็จะเป็นไปอย่างยากลำบาก ยากที่จะแก้ไขและนำไปสู่การเสริมสร้างความสันติสุขในพื้นที่

๒.๑.๕ หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

หลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลาม(อ้างอิงใน ดิเรกกุลสิริสวัสดิ์, ๒๕๓๙: ๔๑๗)ได้นำเสนอหลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลามออกเป็น๒ส่วนคือ

๑. หลักศรัทธาหรือความเชื่อในศาสนา

หลักความศรัทธาเรียกว่าอีมานเป็นหลักคำสอนที่ชาวมุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อว่าเป็นความจริงแท้และต้องยึดถืออย่างมั่นคงแม้จะไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยประสาทสัมผัสก็ตามโดยศาสนาอิสลามได้แสดงหลักศรัทธาไว้๖ประการคือ

๑) ศรัทธาในอัลลอฮ์แต่เพียงพระองค์เดียวด้วยสุจริตใจศรัทธาที่แท้จริงของมุสลิมที่มีต่อพระผู้เป็นเจ้านั้นหมายถึงการถวายทั้งกายและใจให้แก่พระองค์การปฏิบัติผิดไปจากนี้ถือว่าเป็นบาปมหันต์ที่มีอาชญาโทษให้ได้มุสลิมที่ศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่างแท้จริงจะทำให้เขาละเว้นจากการทำชั่วทำแต่ความดีมีพลังใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆไม่ว่าจะดีหรือร้ายการศรัทธาต่ออัลลอฮ์จึงเป็นหัวใจของการเป็นมุสลิม

๒) ศรัทธาในมลาอิกะฮ์ซึ่งเป็นเทพบริวารหรือเทวดาของพระเจ้าเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อระหว่างอัลลอฮ์กับมนุษย์มีจำนวนมากมาสุดจะประมาณได้เท่าที่มีระบุชื่อและหน้าที่เฉพาะก็มีอยู่๑๐มลาอิกะฮ์เช่น ยิบรออีลมีกาฮิลอิสรออีล เป็นต้นมีหน้าที่สนองพระบัญชาอัลลอฮ์แตกต่างกันออกไป

๓) ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตหรือผู้เทศนาทั้งหลายเรียกว่ารَسُولที่ได้อวตารไปแล้วและท่านนบีมุฮัมมัดเป็นรَسُولคนสุดท้ายหลังจากท่านแล้วก็ไม่มีนบีไม่มีรَسُولอีก

ศาสนาอิสลามจำแนกศาสนทูตหรือผู้รับโองการจากพระเจ้าให้นำบัญญัติของพระองค์มาสั่งสอนชี้แนะแก่มวลมนุษย์ด้วยกันในแต่ละยุคแต่ละสมัยออกเป็น๒ประเภทคือ

(๓.๑) ผู้ได้รับมอบหน้าที่ให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามบทบัญญัติของพระเจ้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้นศาสนทูตประเภทนี้เรียกว่านบี

(๓.๒) ผู้ได้รับมอบหน้าที่ให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามบทบัญญัติของพระเจ้าและทำการเผยแผ่บทบัญญัตินั้นแก่มวลมนุษย์ชาติทั่วไปด้วยศาสนทูตประเภทนี้เรียกว่ารَسُولหรือรَسُول

ชาวมุสลิมเชื่อกันว่าท่านนบีมุฮัมมัดเป็นทั้งนบีและรَسُولเพราะเป็นแบบอย่างที่ดีตามบทบัญญัติของพระอัลลอฮ์และเป็นผู้เผยแผ่บทบัญญัตินั้นแก่มนุษยชาติด้วย

๔) ศรัทธาในพระคัมภีร์โดยให้ศรัทธาในความถูกต้องแต่ดั้งเดิมของคัมภีร์ทั้งหลายของนบิองศ์ก่อนๆ และศรัทธาในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นคัมภีร์สุดท้ายซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถประพันธ์เยี่ยงนั้นได้แม้แต่มาตราเดียว

๕) ศรัทธาในวันพิพากษาโดยชาวมุสลิมจะต้องมีความศรัทธาว่าโลกนี้วันแตกดับจะมีโลกใหม่และระบบใหม่เกิดขึ้นอีกซึ่งไม่มีผู้ใดรู้ว่าจะเป็นเช่นใดและเมื่อใดมนุษย์จะถูกให้ฟื้นขึ้นรับโทษและรางวัลตามกรรมของตนมุสลิมผู้ศรัทธาในวันพิพากษาและสร้างสมความดีไว้มากจะได้ไปสู่โลกหน้าและได้พบกับชีวิตนิรันดร์

๖) ศรัทธาในการกำหนดของพระเจ้าว่าทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลอยู่ภายใต้การกำหนดของพระเจ้าทั้งสิ้นแต่การกระทำของมนุษย์นั้นอยู่ที่เจตนาและการตัดสินใจของมนุษย์เอง

๒. หลักปฏิบัติหรือหน้าที่ในศาสนา

หลักปฏิบัติเรียกว่าอิบาเดาะห์ชาวมุสลิมทุกคนจะต้องถือเป็นหน้าที่และเป็นกิจวัตรอันจะขาดมิได้ซึ่งการปฏิบัตินั้นแบ่งออกเป็น๕ประการดังนี้

๑) การปฏิญาณตน

การเป็นมุสลิมคือการปฏิญาณด้วยด้วยความจริงใจว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และมุฮัมมัดเป็นรَسُول (ศาสนทูต) ของอัลลอฮ์เพราะผู้ใดก็ตามได้นมาซถือศีลอดหรือได้ไปบ่าเพ็ญหัจญ์แต่ไม่มี

ศรัทธาในอัลลอฮ์และรสูลของพระองค์อย่างแท้จริง การงานของผู้นั้นก็ไม่มีผลแต่ประการใด เพราะขาดรากแก้วและการยึดมั่นในคำปฏิญาณอย่างเดียวโดยไม่แสดงออกด้วยการกระทำนั้นก็ไม่ใช่หลักการของอิสลาม การปฏิญาณตนจึงเป็นความศรัทธาในข้อแรกที่สำคัญมากเปรียบเสมือนกระโจมที่ต้องมีเสาเอกค้ำอยู่ตรงกลางส่วนอีกสี่เสานั้นเป็นหลักยึดเหนี่ยวตามหลักปฏิบัติทั้ง๕ประการบางคนก็ปฏิบัติได้ครบถ้วนบางคนก็หย่อนยานแต่ถ้าผู้ใดละทิ้งหลักเอกเมื่อใดก็เป็นอันหมดสิ้นกันเสมือนว่ากระโจมนั้นต้องยุบลงมาทันทีฉนั้น

๒) การนมาซ

คำว่านมาซเป็นภาษาเปอร์เซียในภาษาอาหรับเรียกว่าอัศ-เศาะลาฮ์ชาวไทยมุสลิมเรียกว่าละหมาดเป็นการแสดงความเคารพต่อพระเจ้าเป็นการปฏิบัติเพื่อแสดงความภักดีต่อพระเจ้าเป็นหลักการที่สร้างความมีระเบียบวินัยจัดกิลเลสและสร้างความเป็นอันหนึ่งเดียวกันในประชาคมมุสลิม

การนมาซในวันหนึ่งมี๕เวลาคือเวลารุ่งเช้าก่อนตะวันทอแสงเวลากลางคืนเวลาค่ำย่ำเวลาพลบค่ำเมื่อพระอาทิตย์ตกกลับดวงไปแล้วและเวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาที่มนุษย์กำลังอยู่ในความสุขสบายจากการนอนหลับในเวลาที่กำลังสาละวนกับธุรกิจกับการรื่นเริงหรรษาและกับการพักผ่อนนี้เองที่ศาสนาอิสลามกำหนดให้มุสลิมถูกคิดและเสียสละเวลาเพียงเล็กน้อยเข้าเฝ้าพระอัลลอฮ์ด้วยการนมาซเพื่อการทำจิตให้เป็นสมาธิ

การเข้าแถวในการนมาซนั้นแสดงถึงความมีระเบียบวินัยการก้มเป็นการคารวะและการกราบเป็นการนอบน้อมอย่างสูงสุดที่มนุษย์จะพึงกระทำได้อริยาบถต่างๆในการนมาซจึงเป็นการแสดงออกถึงการเคลื่อนไหวที่นอบน้อมที่สุดอันมนุษย์มีต่อพระเจ้าดังนั้นก็ห้ามการนมาซเพื่ออวดอ้างหรือห้ามการนมาซแบบเนือๆไม่ตั้งใจกระทำพอเป็นพิธีอย่างเสียไม่ได้

๓) การถือศีลอด

การถือศีลอดเรียกในภาษาอาหรับว่าอัศ-เศาะมหรืออัศ-ศิยามหมายถึงการเว้นจากการกินดื่มการร่วมประเวณีตั้งแต่รุ่งสางจนถึงพลบค่ำในทางปฏิบัติยังหมายถึงการห้ามพูดเท็จจินตนาคดโกงดูสิ่งลามกให้อดกลั่นความโกรธให้มีความอดทนและพูดดีทำดีมีจิตใจผ่องแผ้วเอื้อเพื่อแผ่แผ่การถือศีลอดตามหลักการของศาสนาอิสลามไม่ใช่เพื่ออดอาหารอย่างเดียวแต่ต้องงดเว้นอีกหลายข้อพร้อมทั้งฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง

มุสลิมชายหญิงทุกคนที่บรรลุนิติภาวะคือมีน้ำอาสุจิหรือมีประจำเดือนแล้วต้องถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนตามปฏิทินทางจันทร์คติอันเป็นเดือนที่เก่าของฮิจญ์เราะฮ์ศักราชบางปีก็มี๒๙วันบางปีก็มี๓๐วันนอกจากเดือนเราะมะฎอนแล้วมุสลิมจะถือศีลอดในวาระอื่นๆตามสมควรใจก็ได้

ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือศีลอดคือกรรมกรผู้ทำงานหนักเช่นนักประดาน้ำกรรมกรในเหมืองถ่านหินทหารที่ออกสนามรบคนแก่ที่ไม่สามารถถือศีลอดได้คนป่วยสตรีที่มีรอบเดือนหญิงพักฟื้นหลังจากการคลอดบุตรเป็นต้นผู้ที่ขาดการถือศีลอดทั้ง ๆ ที่ตนสามารถถือได้นั้นต้องถือชดใช้ในเดือนอื่นของรอบ๑๑เดือนนั้นส่วนคนแก่ก็ให้เฝ้าระของตนโดยการให้อาหารแก่คนขัดสนยากจนคนละ๑มือในแต่ละวันที่ขาดการถือศีลอด

ในระหว่างการถือศีลอดตั้งแต่เช้าจนพลบค่ำจะดื่มน้ำไม่ได้แต่ให้กลืนน้ำลายตนเองได้พูดเท็จไม่ได้เพราะทำให้จิตใจมัวหมองลักขโมยห้ามดูสิ่งลามกหรือพูดจาลามกกลวนลามทางชู้สาวด้วยเมื่อถือศีลอดครบเดือนเราะมะฎอนแล้วให้บริจาคทานเป็นข้าวหรือเงินแทนสมาชิกทุกคนในครอบครัวแก่คนยากจนขัดสนก่อนจะนมาซอีดซึ่งถือว่าเป็นวันตรุษและให้กระทำได้๓วันล่วงหน้าถ้าบริจาคหลังจากนมาซอีดแล้วถือว่าเป็นทานอาสา (การบริจาคทานทั่วไป) ไม่ใช่ทานตามบทบัญญัติ

ในเดือนเราะมะฎอนมุสลิมทั่วโลกจะอยู่ในภาวะเดียวกันแห่งการถือศีลอดกล่าวคือการเว้นความชั่วส่งเสริมการทำความดีและเสริมสร้างพลังจิตของตนให้ชนะอำนาจฝ่ายต่ำ

๔) การจ่ายชะกาฮ์

ชะกาฮ์แปลว่าทำให้งอกเงยขึ้นการชดเชลาภิเลสทาให้จิตใจผ่องแผ้วเป็นการจ่ายทานตามข้อบัญญัติของศาสนาอิสลามนอกเหนือจากการบริจาคทานทั่วไปซึ่งเรียกว่าทานอาสา

ชะกาฮ์ต้องจ่ายจากเงินทรัพย์สินธัญญาหารที่มีเกินพิกัดและอยู่ในครอบครองครบหนึ่งปีหรือตามฤดูกาลของธัญพืชบุคคลที่มีสิทธิ์รับชะกาฮ์มีสี่ประเภทคือ

๑. คนยากจน

๒. คนขัดสนได้แก่ผู้มีอาชีพมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายจริง

๓. เจ้าหน้าที่ในการเก็บจัดการและจ่ายชะกาฮ์ซึ่งไม่มีอาชีพอื่นและยากจนเช่นกัน

๔. ผู้ที่โน้มมารับนับถืออิสลามแต่ยากจนหรือถูกญาติตัดขาด

๕. ทาสที่ต้องการทรัพย์สินไปไถ่ตัวเองให้เป็นอิสระมีสิทธิ์รับชะกาฮ์เพียงเท่าที่จะนำไปไถ่ตัวเอง

๖. ผู้เป็นหนี้จากการประกอบอาชีพที่สุจริตมีสิทธิ์รับชะกาฮ์เพียงเท่าที่เป็นหนี้

๗. ในแนวทางพระเจ้าหมายถึงเพื่อส่วนรวมหรือแม้แต่ในการสงครามรับชะกาฮ์เพียงค่าใช้จ่ายระหว่างดำเนินการ

๘. ผู้เดินทางซึ่งตกค้างในต่างแดนและหมดความสามารถจะเดินทางต่อไปได้มีสิทธิ์รับชะกาฮ์ได้เพียงค่าใช้จ่ายที่จำเป็น

บุคคลผู้มีรายได้ครบหนึ่งปีเมื่อมีเงินเหลือเกินจากการใช้จ่ายตามอัตภาพแล้วต้องจ่ายร้อยละสองครึ่งจากยอดเงินต้นแก่องค์กรที่มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเก็บและจ่ายชะกาฮ์ (บัยตุลมาล) เช่นนายกมีเงินเดือน ๑๕,๐๐๐บาทนายกมีครอบครัวใช้จ่ายเดือนละ ๑๐,๐๐๐บาทนายกต้องจ่ายชะกาฮ์จากเงินต้น ๑๘๐,๐๐๐บาทเป็นเงินปีละ ๔,๕๐๐บาทแก่บัยตุลมาลเป็นต้น

ผู้ใดไม่จ่ายชะกาฮ์เมื่อมีรายได้ซึ่งจำต้องจ่ายศาสนาอิสลามถือว่าทรัพย์สินที่ผู้นั้นหามาได้ยังไม่สะอาดอย่างไรก็ตามรายได้นั้นจะต้องได้มาโดยชอบธรรมไม่ใช่จากการขโมยปล้นหรือคดโกงไม่ใช่จากการพนันหรือการค้าขายที่ต้องห้ามเช่นค้ำของมีนเมาค้ำประเวณีเป็นต้น

ความประสงค์หลักของการเก็บและจ่ายชะกาฮ์นั้นก็เพื่อเอาทรัพย์สินจากคนมั่งมีในจำนวนน้อยที่สมควรไปแจกจ่ายแก่คนยากจนขัดสนซึ่งรวมอยู่ในสี่ประเภทดังกล่าวแล้วข้างต้น

๕) การบำเพ็ญฮัจญ์

การบำเพ็ญฮัจญ์คือการเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจที่นครมักกะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบียในเทศกาลฮัจญ์เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๑๒ ของฮิจญ์เราะฮ์ศักราชโดยมากหลังจากนั้นผู้ไปบำเพ็ญฮัจญ์จะเดินทางไปที่นครอัล-มดีนะฮ์เพื่อเยี่ยมชมและนมัสการที่มีสยิดนะบะวีด้วย

การบำเพ็ญฮัจญ์ในสถานที่และช่วงเวลาที่กำหนดไว้นั้นเป็นมหาสมาคมแห่งมนุษยชาติผู้มีความสามารถจะเดินทางไปถึงได้คือมีร่างกายแข็งแรงมีทรัพย์สินสำหรับการเดินทางไปกลับถ้าไม่ได้อยู่ตามเงื่อนไขนี้ก็ไม่ต้องไปบำเพ็ญฮัจญ์

ผู้ชายนุ่งเพียงผ้าถุงและสวมผ้าพันกายที่ไม่มีรอยเย็บรวมเพียงสองผืนที่เป็นสีขาวเท่านั้นเรียกว่าชุดอิห์รอมห้ามใช้ผ้าย้อมสีใดๆส่วนผู้หญิงให้นุ่งผ้าถุงสวมเสื้อคลุมกายคลุมศีรษะเปิดได้เฉพาะใบหน้าฝ่ามือและข้อเท้าใช้ได้เฉพาะผ้าสีขาวหรือสีดำเท่านั้นทั้งชายและหญิงจะใช้ผ้าไหมแพรพรรณไม่ได้ต่างเวียนรอบหินอัล-กะฮ์บะฮ์จากซ้ายไปขวาเจ็ดรอบแล้วไปเดินบ้างวิ่งเหยาะๆบ้างระหว่างเนินเขาอัศ-เศาะฟาและอัล-มารวะฮ์ซึ่งอยู่

ใกล้ๆกันอีกเจ็ดรอบให้หมาขี้ที่ลานของอัล-กะอ์บะฮ์แล้วกลับที่พักห้ามสวมหมวกหรือคลุมศีรษะแต่ให้กางร่มกันร้อนได้ห้ามสวมรองเท้าหุ้มส้นแต่สวมรองเท้าแตะได้ห้ามเกี่ยวพาราสีกันดำทอขโมยทะเลาะเบาะแว้งหรือทาร้ายร่างกายกันคนแก่ที่วิ่งไม่ได้จะนั่งแคร่หรือรถเข็นก็ได้ตั้งนั้นการบำเพ็ญฮัจญ์ จึงเป็นหลักสูตรสำหรับเสริมสร้างให้เป็นคนได้อย่างแท้จริงที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวมุสลิม ๑,๐๐๐ ล้านคน

วันที่สำคัญที่สุดของการบำเพ็ญฮัจญ์คือการชุมนุมกันที่ทุ่งอะเราะซะฮ์ในเวลากลางวันของวันที่ ๙ เดือน ๑๒ ผู้ใดก็ตามที่ได้ปฏิบัติข้อบัญญัติต่างๆของการบำเพ็ญฮัจญ์แต่ไม่ได้ไปชุมนุมในวันดังกล่าว ณ ทุ่งอะเราะซะฮ์ถือว่าผู้นั้นไม่ได้บำเพ็ญฮัจญ์

ใกล้ ๆ กับหินอัล-กะอ์บะฮ์มีบ่อน้ำซึมซับสำหรับดับกระหายซึ่งมีน้ำไหลตลอดมาหลายพันปีแล้วผู้ที่ได้บำเพ็ญฮัจญ์ครั้งแรกนั้นถือว่าได้กระทำตามศาสนาบัญญัติส่วนจะไปบำเพ็ญอีกก็ครั้งจากนั้นนั่นถือว่าเป็นการอาสา หลักการทั้ง ๒ นี้เป็นพื้นฐานอันจำเป็นสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคนทั้งที่สืบทอดจากบิดามารดา แต่เดิมหรือเพิ่งเข้ารับใหม่ก็ตามจะต้องศึกษาให้เข้าใจโดยถ่องแท้และประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๖ วัฒนธรรมชาวมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โชคชัย วงษ์ธานี (๒๕๕๕: ๓๑) ได้นำเสนอวัฒนธรรมชาวมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วัฒนธรรมของชาวมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความหลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางโลกและทางธรรม ทั้งหลักปฏิบัติและหลักศรัทธารวมเข้าด้วยกัน คนในพื้นที่สามจังหวัดมีวัฒนธรรมชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ (Specific Identity) ที่มักเรียกกันว่า วัฒนธรรมที่แข็ง คือ ปรับเปลี่ยนยากและมีความยึดติดสูง เช่นวัฒนธรรมเลือกผู้นำ (ทั้งตัวแทนชุมชน ที่เป็นผู้นำทางศาสนาและทางการปกครอง) บางชุมชนใช้วิธีการที่เรียกว่า ชูรอ (เลือกตัวแทนมาเป็นคณะกรรมการคัดเลือกผู้นำอีกที) การได้มาซึ่งผู้นำ ที่อาจจะต่างจากระบบลงคะแนนการบวชรายชื่อ ที่เหมือนการเลือกตั้งทั่วไปของไทย ซึ่งสำหรับคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอาจมีวิธีการและเนื้อหาสาระที่ต่างออกไป อีกทั้งมารยาทในการเลือกตั้งของชุมชน เช่น การไม่เสนอตัวเอง แต่จะเสนอตัวแทนเข้าไปทำงานส่วนรวม ในบางชุมชน วัฒนธรรมการเลือกผู้นำ จะส่งผลต่อการได้รับการยอมรับ การเกียรติต่อผู้นำ และให้การภักดี รวมทั้งการมอบสิทธิ์ในการตัดสินชี้ขาดและรับข้อวินิจฉัยทางศาสนา

วัฒนธรรมชาวมลายูมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะครอบคลุมทั้ง วัฒนธรรมด้านภาษา การสื่อสาร การอาชีพ การค้าการลงทุน การหารายได้ วัฒนธรรมเรื่องวิถีชีวิต ศาสนา การเกิด การตาย วัฒนธรรมที่เกิดจากวันสำคัญตามเทศกาล เช่น วันศุกร์ เทศกาลรายอปอซอ เทศกาลรายอฮายี วัฒนธรรมเรื่องอาหารและความเป็นอยู่ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์เรื่องเพศ วัย ชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ คนชรา วัฒนธรรมในเรื่องของวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง ทั้งเรื่องครอบครัว มรดกและผลประโยชน์ร่วมต่างๆ รวมทั้งวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มักถูกทำความเข้าใจผิดจากเพื่อนต่างศาสนิก เช่น การที่มุสลิมสามารถมีภรรยาได้ถึงสี่คน โดยไม่ได้กล่าวถึงความสามารถด้านกายภาพ กฎเกณฑ์และการให้ความยุติธรรมต่อภรรยาทั้งหมดได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ต่อไปนี้คือตัวอย่างบางส่วนของวัฒนธรรมชาวมลายูมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่สามารถศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้เริ่มทำความรู้จัก หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ที่ต้องเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นดังกล่าวเป็นเบื้องต้น

วัฒนธรรมด้านภาษาและการศึกษา วัฒนธรรมด้านภาษาของชาวมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคได้นอกจากจะสื่อสารด้วยภาษาพูดที่เป็นภาษาไทยแล้ว ยังมีภาษาพูดที่เป็นภาษามลายู ที่เรียกว่าภาษามาเลย์ ภาษามลายู หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่า ภาษายาวี ทั้งที่เป็นภาษามลายูถิ่นและภาษามลายูกลาง เป็นหลัก ส่วนภาษาเขียนนอกจากเขียนภาษาไทยแล้ว ยังมีภาษาเขียนในท้องถิ่น ทั้งภาษามลายูกลางและภาษามลายูถิ่น ปัตตานี ในสองลักษณะคือ ภาษายาวี (ภาษาที่เขียนด้วยตัวอักษรภาษาอาหรับ) ภาษารูมี (ภาษามลายูที่เขียนด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ) ส่วนการเรียกตนเองของชาวมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคได้ในระดับชาวบ้านมักนิยมเรียกตนเองว่า ออแหมนาย ซึ่งหมายถึง (คนมลายู) มากกว่าจะเรียกตนเองว่า ออแหมอิสแล (คนอิสลาม) และไม่นิยมเรียกตนเองในภาษามลายูว่า ออแหมมุสลิม (คนมุสลิม) ส่วนผู้ที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามจะถูกเรียกว่า มาโซะนาย (เข้ารับมลายู) มากกว่าที่จะเรียกว่า มาโซะอิสแล (เข้ารับอิสลาม) ซึ่งควรที่จะเรียกชื่ออย่างหลัง จึงจะถูกต้องตามหลักวิชาการ ตัวอย่างข้างต้นความเคยชินของคนในท้องถิ่นที่ใช้ภาษาพูดในระดับชาวบ้าน ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ระบบการศึกษาในพื้นที่แห่งนี้ นอกจากจะมีระบบการศึกษาภาคสามัญทั่วไป ซึ่งหมายถึง อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา อีกทั้งในท้องถิ่นดังกล่าวยังมีระบบการศึกษาภาคศาสนาที่เรียกว่า ระบบตาคีกา (ระบบอนุบาลเด็กเล็ก) ระบบซ็อกอละฮฺ (เรียนศาสนาในระดับประถม คือ เรียนหลักเล็กเรียนภาคสามัญในวันธรรมดา หรือเรียนเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์แล้วแต่ชุมชน) ระบบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยแบ่งการศึกษาภาคศาสนาออกเป็นสามระดับ ระดับอิบตีดาอียฺ (ชั้น ๑-๔) ระดับมุตาวัตตีต (ชั้น ๕-๗) และระดับชานาวี (ชั้น ๘-๑๐) โดยศึกษาควบคู่ไปกับสามัญในระดับมัธยมศึกษา (ม.๑-๖) โดยจัดให้มีการเรียนการสอนทั้ง ๒ ภาคอย่างละครึ่งวัน เรียนหกวันต่อสัปดาห์และหยุดวันศุกร์ และสุดท้ายระดับกุลลิยะฮฺ คือ ระดับวิทยาลัย หรือ เทียบเท่า คณะหนึ่งของมหาวิทยาลัย เช่น วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือเทียบได้กับคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เป็นต้น

วัฒนธรรมมลายูมุสลิมสามจังหวัดที่เกี่ยวกับการเกิด การตาย ด้วยศาสนาและวัฒนธรรมของชาวมลายูมุสลิมจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะในสามจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส รวมถึงบางจังหวัดของภาคใต้ คือ สงขลา สตูล มักจะมีวัฒนธรรม ที่สืบเนื่องมาจากการเกิดของบุตรที่คล้ายคลึงกัน โดยวิธีปฏิบัติกับเด็กแรกเกิด เช่น พิธี (อากีเกาะฮฺ) ซึ่งเป็นการพลีสัตว์เพื่อรับขวัญเด็ก รวมถึง เพลงกล่อมเด็กทั้งภาษาอาหรับและภาษามลายูถิ่น

ส่วนวัฒนธรรมมลายูมุสลิมสามจังหวัดที่เกี่ยวกับการตาย มีขั้นตอนในการจัดการงานศพของครอบครัวผู้ตายและการจัดการกับศพ โดยมีฐานความรู้ทางวัฒนธรรมที่มาจากความเชื่อของคนในท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักการในศาสนาอิสลาม ทั้งในส่วนของศาสนิกและพิธีการที่เป็นการแสดงออกทางสังคม อีก

ทั้งมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในเรื่องปลีกย่อยของมุสลิมในแต่ละท้องถิ่น เช่น เรื่องการทำบุญแก่คนตาย การเผ่ากุโบร์ (สุสานอิสลาม) ในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้พบว่า มีพิธีการปฏิบัติหลักแยกออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. รายละเอียดที่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมในการกระทำ (ฟิรดูกีฟายะห์) ได้แก่การอาบน้ำคนตาย อาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกันบ้างในแต่ละท้องถิ่น เช่น การใช้เครื่องหอมผสมน้ำที่ใช้อาบเพื่อดับกลิ่นมายัต (ศพ) อาจต่างกันบ้างระหว่างพิมเสน ใบพุทรา การบูร การหอมมายัต การละหมาดญานาซะหฺที่มีสยิดและการฝังมายิตที่กุโบร์

๒. ประเพณีปฏิบัติประจำท้องถิ่น ที่อาจมีความคลุมเครือตามหลักการอิสลาม ซึ่งมีทั้งผู้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ เช่น การอ่านตะละเก็น (การขอพรแก่ผู้ตายและย้ำเตือนผู้ร่วมการฝังศพให้ระลึกถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตก่อนที่จะต้องตาย) ที่ปากหลุมฝังคนตาย อาจแจกเงินให้กับผู้ร่วมละหมาดญานาซะหฺ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตายเป็นเวลา ๓ วัน การทำบุญเมื่อครบรอบวันตาย เมื่อครบ ๗ วัน หรือ ๔๐ วัน เป็นต้น

วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย เป็นวัฒนธรรมสำคัญที่ได้รับการวางกรอบโดยศาสนาอิสลามที่กำหนดรูปแบบของการแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับมุสลิมทั้งชายและหญิง ซึ่งมีทั้งข้อพึงปฏิบัติและข้อพึงละเว้น ทำให้ความซื่อสัตย์และการแต่งกายของมุสลิมไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใดก็ต้องมีการแต่งกายในรูปแบบที่เป็นไปตามหลักศาสนา เช่น การคลุมฮิญาบของสตรี เพราะเป็นคำสอนของศาสนาที่กำหนดให้สตรีต้องปกปิดอวัยวะทุกส่วนของร่างกายให้มิดชิดยกเว้นใบหน้าและมือเท่านั้น ซึ่งเป็นการห้ามอวดสัดส่วนของร่างกาย การส่งเสริมให้เพศชายต้องปกปิดระหว่างสะดือถึงหัวเข่า รวมทั้งห้ามการสวมใส่เสื้อผ้าที่ทำจากไหมและทองคำ เป็นต้น

วัฒนธรรมด้านการแต่งงาน ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวิถีปฏิบัติเรื่องการแต่งงานที่เป็นไปตามหลักคำสอนอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ พิธีการนิกอฮฺ หรือ นิกะฮฺ (อาจจะจัดที่บ้านเจ้าสาวหรือเจ้าบ่าว) ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการแต่งงานที่ศาสนากำหนด บางท้องถิ่นยังมีลักษณะ การตั้งขบวนแห่ขันหมาก เช่นข้าวเหนียวเหลือง ไข่ต้ม ไก่ย่าง ตามประเพณีปฏิบัติ และมีงานจัดเลี้ยงในแบบมลายูที่ชาวบ้านเรียกกันว่า มาแกปูโละ หรือ กินเหนียว บางที่นิยมเรียกในภาษาอาหรับว่า งานวาสิมะห์ ซึ่งหมายถึงงานฉลองสมรสเช่นกัน ในระยะหลังมีการส่งเสริมให้มีการประกอบพิธีต่างๆ ข้างต้น ทั้งที่ร้านอาหารขนาดใหญ่และที่มัสยิดมากขึ้น

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอาหารการกิน การทำอาหารตำรับมลายูมุสลิม เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของเหล่าบรรดามุสลิมะห์ (สตรีมุสลิม) ที่เป็นการเรียนรู้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอาหารส่วนใหญ่ในสำหรับอาหารของชาวมลายูมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนิยมรับประทานอาหารไทยทั่วไป เช่น แกงส้ม ซุป และผัดผักทั่วไปแล้วอาหารของชาวมลายูมุสลิมมักจะเน้น เนื้อสัตว์ ผัก เครื่องเทศ กะทิ และอาหารทะเลจำพวกปลาอาทิ อีแก (ปลา) ปูจิ น้ำบูดู ซามออีแก ซอเลาะลาดอ อาแยกอและ (ไก่ย่างกอลและ) ซาแตดาฮิง (สะเต๊ะเนื้อ) นาซิกาแปะ (ข้าวทับ) รอยะฮะฮฺ ตาแป (ข้าวหมัก) และอีกหลายๆ ชุมชนในท้องถิ่นที่ยังคงอนุรักษ์ประเพณีการกวนข้าวอาซุรอ (ข้าวกวนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ในเดือน มูฮัรรอหม เป็นเดือนแรกตามปฏิทินอาหรับ) เป็นต้น

วัฒนธรรมด้านการละเล่นและการประดิษฐ์ เช่น โน้ตโยง ดิเกฮูลูดีเกบาเมาะ รองเง็ง คีปละการป้องกัน
ตัว สีละ การประดิษฐ์กรีซ การวาดลวดลายบนเรือกอลและ และประดิษฐ์เรือกอลละจำลอง การสานเสื่อกระจูด
 เป็นต้น

การเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น กลุ่มชน ศาสนิกอื่นสำคัญอย่างไร จากเนื้อหาข้างต้นเป็น
เพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมมลายูมุสลิม วัฒนธรรมต่างๆของชาวไทยมลายูมุสลิมใน
พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต ตามการเวลา การสืบทอด ส่งต่อ จากรุ่นปู่
รุ่นพ่อ มารุ่นลูกหลาน อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงลดทอน ประยุกต์ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและยุคสมัย
บางส่วนอาจหลงลืม บางส่วนยังคงอนุรักษ์ ยืนหยัดอย่างเข้มแข็ง อีกทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมลายูมุสลิม
ในพื้นที่มีการแลกเปลี่ยนในทางวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) และ
การผสมกลมกลืน (Assimilation) ในการหาสู่กัน การร่วมงานบุญงานศพ งานแต่งงานข้ามศาสนา กัน ซึ่งอาจ
กล่าวได้ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง การเอารั่ววัฒนธรรมของกลุ่มชนที่อยู่ใกล้เคียงกันหรือมีความสัมพันธ์ต่อกัน
เป็นเวลานาน ที่ทำให้รับเอาวิถีปฏิบัติของวัฒนธรรมอื่นที่ต่างจากตนเข้ามาปรับประยุกต์ เช่น ประเพณีกิน
เหนียว (มาแกบูละ) งานบุญงานการกุศล ตีมน้ำชา (มาแกแต) ที่มีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมมาร่วม
ตีมน้ำชา หรือรับประทานอาหาร เพื่อการระดมทุนในกิจกรรมและกิจการสาธารณะ ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่า
การปฏิบัติตนในด้านต่างๆ ของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่บางส่วน มีความคล้ายคลึงกันและใน
บางส่วนแตกต่างกันอย่างชัดเจน

ดังนั้นการเรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มชนที่ต่างจากเรา นอกจากจะสร้างความรัก ความผูกพัน ทำความ
รู้จักต่อกันและกัน ยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักและพัฒนาความเป็นชาติ ศาสนา ท้องถิ่นและชุมชน
รวมทั้งยังสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในระดับบุคคล คือ พัฒนาการเรียนรู้ สติปัญญา ทั้งร่างกายและจิตใจ
รวมทั้งการหล่อหลอมให้เกิดการใช้ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเข้าใจผู้อื่น เข้าใจความเป็นอยู่ของคนในที่
ต่างๆ ทั้งที่อยู่ห่างไกล และอยู่ใกล้ ชุมชนรอบตัว รวมทั้งรู้วิธีการ ที่เราจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ให้ความสำคัญกับการ
เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเยาวชน ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดเจนถึงพลังสำคัญที่มีในตัวของเยาวชนเองที่
สามารถขับเคลื่อนให้กิจกรรมที่จัดขึ้นมานั้นประสบความสำเร็จ ดังเช่น มีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้
ในเรื่องของผลกระทบการสูบบุหรี่ต่อร่างกายในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลต่อการรับรู้ผลกระทบดังกล่าวที่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เช่น
อาชีพของบิดามารดา สถานที่พักอาศัยที่ต่างกันของนักเรียนไม่มีผลต่อการรับรู้เรื่องผลกระทบของบุหรี่ต่อ
สุขภาพ (นพมาศ ร่มเกตุ ประชา ฤาษุดกุล และ วิรัตน์ ธรรมาภรณ์, ๒๕๕๑) ซึ่งจากการศึกษาวินิจฉัยนี้จะทำให้
เห็นได้ชัดว่า ทักษะการเรียนรู้ของเยาวชนมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือการเลือกรับรู้ การแสวงหา
ความรู้ของเยาวชนเอง หากเยาวชนมีทักษะการเรียนรู้ที่ดี ก็ย่อมที่จะรับข้อมูลสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และ
สามารถนำไปสู่การประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนคือ
การเลียนแบบ และการได้ลองปฏิบัติด้วยตนเองเป็นสำคัญ ในขณะที่คำแนะนำจากผู้ปกครองนั้น บางครั้ง

เยาวชนบางกลุ่มจะแปลความหมายเหล่านั้นไปยังความรู้สึกในตัวเองว่า เขากำลังถูกบังคับให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งนำไปสู่การเลือกแนวทางที่ไม่เหมาะสมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลองใช้สิ่งเสพติด ซึ่งจากการศึกษาของสาวตรี ทยานศิลป์ และ ชาย โพธิสิตา (๒๕๕๐) ในเรื่องพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเยาวชนชาย : การเริ่มใช้และการใช้ในปัจจุบัน ระบุไว้ในสรุปผลการศึกษาไว้ว่า เยาวชนเริ่มทดลองสิ่งเสพติดจากชนิดง่ายๆ และนำไปสู่สิ่งเสพติดที่ซับซ้อนขึ้น ทั้งนี้การทดลองสิ่งเสพติดมาจากหลายสาเหตุ ประการหนึ่งคือ ความอยากลอง การฝ่าฝืนคำสั่งหรือการตักเตือนของผู้ปกครอง การเลียนแบบผู้ใหญ่ และเมื่อเยาวชนเข้าสู่การใช้สิ่งเสพติดแล้ว ก็เป็นเรื่องยากที่จะออกจากวัฏจักรนี้ ซึ่งการศึกษานี้สอดคล้องกับสภาพการใช้สารเสพติดของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของวันชัย ธรรมสังการ นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต และ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (๒๕๔๓) ที่ระบุปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายถึงการมีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดได้คือ การชักชวนให้ลองใช้สิ่งเสพติด บุคลิกภาพที่ชอบความท้าทายของเยาวชนเอง และเจตคติที่มีต่อสิ่งเสพติด

จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะนั่นคือ เครื่องมือสำคัญของการพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถเป็นกำลังสำคัญให้กับประเทศชาติได้ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเยาวชน ตลอดจนเป็นสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดการแสดงออกที่ถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันจะต้องสร้างความมั่นใจกับเยาวชนต่อการกระบวนการเรียนรู้ของพวกเขาเอง ทั้งนี้จากการศึกษาของพระกัณฑ์พงศ์ วงศ์ใจคำ (๒๕๔๙) ในเรื่อง การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนชาวเขาในชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่า ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าประสบความสำเร็จประกอบด้วยตัวผู้เรียนเอง เมื่อมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองและมีเหตุผลพร้อมที่จะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ในขณะที่ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยไม่คิดว่าผู้สอนเป็นผู้รู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ศึกษาสภาพปัญหาของผู้เรียนอย่างถ่องแท้ จัดเนื้อหาสาระ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียน และสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ นอกจากนี้ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สถานการณ์และสื่อสารมวลชนยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ชัดเจนให้เป็นคนดี คนเก่ง เป็นผู้นำในการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี จัทรชลอ (๒๕๔๖) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพเยาวชน ที่ระบุไว้ในผลการศึกษารูปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณภาพเยาวชนด้านความรับผิดชอบและการแก้ปัญหา มีหลายปัจจัยต่างกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพเยาวชนมีรูปแบบสำคัญคือจัดกิจกรรมประจำและจัดกิจกรรมพิเศษเป็นบางครั้งการใช้สื่อและกิจกรรมหลากหลายรูปแบบซึ่งเสนอตัวแบบเสนอปัญหาและสาระที่ใกล้ตัวเยาวชนปัจจัยสำคัญในการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพเยาวชนคือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาได้แก่เสนอสื่อและกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันความเห็นในทิศทางสอดคล้องกันมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมพอสมควร

ปัจจุบันมีช่องทางการเรียนรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายและได้รับการยอมรับจากเยาวชนด้วยเช่นกัน และสื่อชนิดหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมากคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถสื่อสารถึงเยาวชนได้ในหลากหลายเนื้อหา จากการศึกษาของ พิชิต ทนงค์ (๒๕๕๐) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองกับการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชนและเพื่อเปรียบเทียบสื่อทางการเมืองประเภทต่างๆ ที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยในจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม สื่อทางการเมืองทั้งหมดที่ศึกษาคือ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเฉพาะกิจ มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชนในระดับมาก และผล

การศึกษาสื่อสารทางการเมืองประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผลต่ออัตลักษณ์ ประชาธิปไตยของเยาวชนในระดับมากที่สุด ส่วนสื่อวิทยุ และคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่มีผลต่อการ สร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชนในระดับมาก และจากการศึกษาของภัทรพมมนต์ อัญญาภคพิพัฒ (๒๕๕๐) เรื่อง พฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เพศและอายุไม่มี ผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย ลักษณะเนื้อหาของอินเทอร์เน็ตที่เยาวชนใช้ ได้แก่ การสนทนาออนไลน์เพื่อต้องการหาเพื่อนใหม่มีผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย มากกว่าเยาวชนที่ใช้การสนทนาออนไลน์เพื่อต้องการสนทนากับเพื่อน เยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการใช้ระบบ บริการข้อมูลของมหาวิทยาลัยเพื่อติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัย มีผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัยมากกว่าเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปค้นหาข้อมูลของห้องสมุดออนไลน์ของ มหาวิทยาลัย

อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ (๒๕๕๐) ได้นำเสนอสภาพการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ไว้ว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนในหลายๆ มิติได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กและเยาวชนที่เพิ่ม มากขึ้นในกระแสสังคมปัจจุบัน ทั้งยาเสพติด การพนัน สื่อลามก การทะเลาะวิวาท อันเป็นเรื่องที่สถานศึกษา จะต้องจัดให้มีการพัฒนาระบบดูแลผู้เรียนที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ เหล่านี้ที่ไหลบ่าเข้ามาพร้อมกับ ความเจริญทางวัตถุและกระแสโลกาภิวัตน์ และแพร่กระจายไปอย่างทั่วถึงไม่เว้นแม้ดินแดนที่มีหลักศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตของผู้คนอย่างเช่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้มีเด็กเป็นจำนวนมาก ที่ยังไม่เข้าถึงหลักศาสนาที่แท้จริงอันจะเป็นเกราะป้องกันให้พ้นจากอบายมุขเหล่านี้ได้ จึงเป็นหน้าที่ของ โรงเรียนและการจัดการศึกษาในภาพรวมที่จะต้องดำเนินการจัดระบบการดูแลและพัฒนานักเรียนให้ สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และเท่าทันต่อความเสี่ยงที่เด็กต้องเผชิญอยู่

ดลมนรจรณ์ บากาและคณะ (๒๕๕๑) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิม เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาพบว่า พบว่า เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถี ชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม กล่าวคือ เยาวชนมีการ คบเพื่อนเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือดร้อน มีการคบ เพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย มีอิสระและคบเหมือนชาวตะวันตก มีการจับมือถือแขน กอดจูบ แลถึงขั้นมีเพศ สัมพันธ์ก่อนสมรส มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่มีงานทำ มีการแต่งกายเชิงประยุกต์เพื่อให้ทันสมัยและเลียนแบบ ตะวันตกดาราและนักร้องมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านและชุมชนอย่างห่างเหินและขาด สัมพันธภาพที่ดีต่อกันมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ ไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยง การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนนอกจากนี้ สิริกาญจน์ จันทรวงศ์ (๒๕๕๕) ได้นำเสนอ สภาพการศึกษาวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส พบว่า ในพื้นที่ จังหวัดนราธิวาสร้อยละ๘๒ของประชากรทั้งหมดใช้ภาษามลายูถิ่นหรือภาษายาวี (Local Malay Language) ในการติดต่อสื่อสารมีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตประเพณีความเชื่อทัศนคติและค่านิยมยึดคัมภีร์อัลกุ รานเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและนำเอาบทบัญญัติทางศาสนาเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจึงเชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนาและศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนิน ชีวิตที่ทุกคนทุกเพศทุกวัยต้องประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอย่างเคร่งครัดมีความสนใจในเรื่อง การศึกษาเรียนรู้สอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาที่กล่าวว่า " จงเรียนรู้ตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ"

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะพบว่าเยาวชนมุสลิมบางคนมีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้อง กับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม แต่สำหรับเยาวชนมุสลิมอีกกลุ่มหนึ่ง ก็ยัง

มีวิถีชีวิตที่ ยึดคัมภีร์อัลกุรอานเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและนำเอาบทบัญญัติทางศาสนาเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ก็จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีความแตกต่างในการอบรมหรือการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมในการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับสุชาติ เศรษฐมาลินี (๒๕๕๔) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วยรุ่นกับชุมชนศาสนาในโลกสมัยใหม่ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวจำเป็นที่จะต้องวางอยู่บนฐานของศาสนา หรือที่เรียกว่า ครอบครัวศาสนชนและสำหรับผู้ที่เป็นมุสลิมนั้น ศาสนาอิสลามถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันหลักและเป็นรากฐานของสังคม ครอบครัวจึงมีพันธกิจอันศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องฟูมฟักและให้การอบรมบ่มเพาะสมาชิกในครอบครัวได้รู้จักความยิ่งใหญ่ และมีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ (ซ.บ.) ผู้เป็นเจ้าของสูงสุด โดยจะต้องดำเนินวิถีชีวิตไปตามแนวทางบัญญัติใช้ของพระองค์ ตลอดจนตามรอยแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.)

บทที่ ๓

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)ในสิ่งที่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกรับเข้ามาเรียนรู้และแสดงออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ร่างกายและจิตใจดังต่อไปนี้

๓.๑ วิถีชีวิตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

จากการสอบถามเยาวชนและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจาก ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และนักวิชาการในพื้นที่ ผลการวิจัยปรากฏดังประเด็นต่อไปนี้

๓.๑.๑ การเลือกคบเพื่อน

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนเลือกคบเพื่อนที่ดี มีความจริงใจ สามารถให้คำปรึกษา ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ดี และจักเตือนห้ามปรามในสิ่งที่ผิดหลักการ เพราะการคบเพื่อนที่ดีนั้นจะนำไปในทางที่ดีด้วย โดยเฉพาะเพื่อนที่มีศาสนาในจิตใจ มีการปฏิบัติตัวอยู่ในหลักการ มีความขยันหมั่นเพียร ไม่มั่วสุมไม่ติดยาเสพติด และสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ทั้งโลกนี้และโลกหน้า และต้องมีการเลือกคบเพื่อนที่ไม่หวังผลประโยชน์ ดังสุภาษิตที่ว่า “เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก” โดยไม่คำนึงถึงฐานะความร่ำรวยหรือยากจนหรือคบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว มีการรักเพื่อนในทางที่ถูกที่ควรตามหลักการศาสนาอิสลาม ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นที่ยังพาอาศัยได้

นอกจากนี้เยาวชนมีการชักชวนกันไปเรียนทั้งในระบบ(เรียนในโรงเรียน) และการเรียนนอกระบบหรือตามอัธยาศัย (อัลกุรอาน ฟังการบรรยาย และการสอนตามมัสยิด ฯลฯ) ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการเลือกคบเพื่อนที่ดีที่รักการเรียน ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัดได้กล่าวว่า “คุณลักษณะของเพื่อนที่ดีเมื่อเขาพูดความรู้ศาสนาของเราเพิ่มขึ้นและเมื่อเรามองหน้าเขาเรานึกถึงโลกหน้า”

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองพบว่า

เยาวชนในเมืองคิดทำอะไรที่เหมือนกัน ชอบทำในสิ่งที่เหมือนกัน มีรสนิยมเดียวกัน เช่น การเล่นดนตรี การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ กลุ่มรักการชั่งจักรยานยนต์ และรักการท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากในตัวเมืองเป็นศูนย์รวมความเจริญทางวัตถุทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีมากมาย สังคมมีการหลากหลาย อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่สนใจใครรอบข้าง มีแหล่งอบายมุขกระจายตัวทั่วเมือง ซึ่งถ้าเยาวชนจิตใจไม่หนักแน่นก็จะทำให้เสียคนได้ง่าย เพื่อนมักชักชวนกันทำในสิ่งที่ไม่ดีเพราะใกล้แหล่งอบายมุข และพ่อแม่ให้แต่เงินไม่ได้เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของลูก และยังมีเยาวชนบางกลุ่มมีการคบเพื่อนหากันเป็นกลุ่มหรือแก๊ง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน มีการทะเลาะเบาะแว้ง ตบตี ต่ะต่อยกัน จนทำให้บางครั้งถึงขั้นต้องฆ่ากันตาย และที่สำคัญเยาวชนมักให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่า มีการใช้เวลากับเพื่อนมากกว่าครอบครัวและเชื้อเพื่อนมากกว่า

นอกจากนี้เยาวชนมีความเห็นแก่ตัว ไม่ได้คบเพื่อนแบบจริงใจ เช่น คบเพื่อนเพราะมีรถยนต์จะไปได้เที่ยว คบเพื่อนมีคอมพิวเตอร์เพื่อจะได้เล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และถ้าใครไม่มีผลประโยชน์ก็ไม่อยาก

จะคบด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคนหนึ่งจะเลือกคบใครสักคนมักจะมีจุดประสงค์หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่สามารถทำให้ตนเองได้ผลประโยชน์ เขาจะไม่ค่อยใส่ใจกัน เพราะว่าต่างคนต่างแย่งแข่งขันกัน ซึ่งเด่นกันในหมู่เพื่อนต่างคนต่างเรียน ต่างคนต่างทำงาน ซึ่งบางครั้งทำให้การคบเพื่อนไม่ค่อยสนิมสนมกันมากนัก ไม่มีเพื่อนที่รู้ใจ และไม่มีเพื่อนที่แท้ มีการคบเพื่อนตามวัฒนธรรมตะวันตก คบเพื่อนแบบไม่ค่อยจริงจังต่อกัน ยึดติดกับวัตถุนิยม ถ้าใครสามารถให้ผลประโยชน์ได้ก็จะทำดีตีสนิท คบเพื่อนกันไปตามแต่โอกาส ไม่สามารถหาความจริงใจในหมู่เพื่อนได้ ส่วนใหญ่มีการคบกันไปก็เพื่อความสนุกสนานเฮฮา เมื่อมีความสุขก็ร่วมกันเสพและเมื่อมีปัญหา ก็ต่างคนต่างหนีหน้ากันไป ไม่รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ต่างคนต่างดี มีความเห็นแต่ตัว ไม่มีความสามัคคีกัน ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ต่างคนต่างมีที่ฐิในตนเอง ต่างคนต่างจะเอาชนะซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการอิจฉาริษยาซึ่งกันและกันในเรื่องทุกอย่าง

๓.๑.๒ การศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนที่อยู่ในชนบทมีการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน ทั้งนี้เนื่องจาก มาจากความต้องการของผู้ปกครองและเป็นความต้องการค่านิยมของสังคมชนบท เยาวชนส่วนมากจะเรียนศาสนาอย่างต่ำก็จบชั้นอิสลามศึกษาปีที่ ๗ หรือสูงกว่าจนถึงชั้นอิสลามศึกษาปีที่ ๑๐ และเยาวชนส่วนใหญ่จะเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใกล้ๆ บ้าน นอกจากนั้นยังมีเยาวชนบางส่วนที่จบจากการศึกษาแค่ระดับมัธยมตอนปลาย แล้วสนใจที่จะให้ลูกเรียนในระดับที่สูงขึ้น ทางผู้ปกครองก็มีการสนับสนุนและให้ความสำคัญเป็นอย่างดี หรือบางครอบครัวจะเน้นให้ลูกเรียนในด้านศาสนามากและสามัญน้อยๆ เพราะมีฐานะยากจน ไม่สามารถที่จะส่งเสียให้ลูกเรียนที่ดีๆ และสูงๆ ได้ มักจะให้เรียนตามสถาบันปอเนาะต่างๆ ค่าใช้จ่ายถูกกว่า พอจบออกมาแล้วสามารถเข้าเรียนสอนให้กับศูนย์จริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดีกา) และในปอเนาะได้ อันส่งผลให้การดำรงชีวิตของเยาวชนในชนบทอยู่ในกรอบของหลักการอิสลามที่ถูกต้อง นอกจากนี้เยาวชนในชนบทบางส่วนให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านสามัญเป็นอย่างมาก โดยมีแนวคิดที่ว่าการศึกษาทางด้านสามัญสามารถหางานที่ดี มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานเป็นข้าราชการซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคง ทำให้มีหน้ามีตาในสังคม มีผู้คนนับถือ และเป็นที่ยอมรับยกย่องของคนในชุมชน

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองพบว่า

เยาวชนสนใจการศึกษาทางด้านสามัญ เพราะว่าการศึกษาด้านสามัญมีความสำคัญมากกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ผู้ที่เรียนจบทางสามัญมีแนวโน้มที่จะได้งานทำ ผู้ที่จบในสาขาวิชาที่ตลาดการแคลนและจบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมีโอกาสที่จะได้งานทำที่ดีและได้รับเงินเดือนสูง จนกลายเป็นค่านิยมในปัจจุบัน พ่อแม่ผู้ปกครองเองก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านสามัญเช่นกัน โดยพ่อแม่ผู้ปกครองมักจะให้การสนับสนุนการเรียนด้านสามัญของบุตรหลานอย่างเต็มที่และพร้อมที่ส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนสูงๆ เช่น มีการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนราคาแพง(คอมพิวเตอร์) และให้เรียนพิเศษในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เป็นต้น ส่วนการศึกษาทางด้านศาสนานั้นเยาวชนก็มีการศึกษาบ้าง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แต่ไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติจนทำให้มีการละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด และการถือศีลอด เป็นต้น บางครั้งก็ทำสิ่งที่มีผิดทางศาสนาโดยไม่รู้ตัว และบางครอบครัวคิดว่าหากเรียนทางด้านศาสนานั้นจบไปก็รู้จะประกอบอาชีพอะไร ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของตนในเมืองตั้งความหวังสูงกับการทำงานในอนาคต จึงให้บุตรหลานของตนได้ศึกษาเล่าเรียนทางด้านสามัญเพียงอย่างเดียว จนทำให้เด็กขาดความรู้และละเลยด้านศาสนามากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้เยาวชนมักจะให้ความสำคัญกับการศึกษามาก และพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่เน้นมีการศึกษาและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงสนับสนุนในเรื่องการศึกษา ส่งผลให้เยาวชนในเมืองมีระดับ

การศึกษาสูงกว่าเยาวชนในชนบท เยาวชนจะมีความกระตือรือร้น มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และมีความตั้งใจกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมาก เช่น มีการเรียนพิเศษ ตัวเข้ม และมีการแข่งขันกันโดดเด่น เป็นต้น นอกจากนี้ในสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีการแข่งขันในด้านการศึกษา และทุกคนต่างพยายามที่เรียนต่อในสาขาที่ดีและในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เมื่อจบแล้วจะได้งานทำที่ดีและมีเงินเดือนสูง อันส่งผลทำให้ครอบครัวมีเกียรติ มีหน้ามีตา และผู้คนยกย่องชมเชย

๓.๑.๓ การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การอ่านอัลกุรอาน การศึกษาทางด้านศาสนา เยาวชนมีการทำงานหารายได้เลี้ยงตนเอง และช่วยเหลือครอบครัว ช่วยพ่อแม่ทำงาน และออกกำลังกายเป็นต้น การปฏิบัติศาสนกิจตามหลักของอิสลาม การบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมหรือในหมู่บ้านของตน เช่น การพัฒนาสุสาน การพัฒนามัสยิด การพัฒนาหมู่บ้าน และจัดให้มีการฝึกอาชีพหรือทำศูนย์กีฬาของหมู่บ้าน เป็นต้น ทำงานร่วมกัน และประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อมีเวลาว่างแล้วมักจะรวมตัวกันทำในสิ่งที่ไม่ค่อยดี และไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การละเล่นอบายมุข หรือมั่วสุ่มยาเสพติด การแข่งขันฟุตบอลในสนามต่างๆ นั่งพูดคุยกันตามร้านน้ำชา จับกลุ่มกันอยู่ตามศาลาริมถนน จับกลุ่มกันอยู่ตามหัวสะพาน เลี้ยงและแข่งขันกรงหัวจุก จับกลุ่มมั่วสุ่ม มีการคุยอย่างสนุกสนานและไร้สาระ เล่นและแข่งขันกรงหัวจุก และขับรถเที่ยวไปตามสถานการ์ณที่ต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมกันอยู่กระท่อมปลายนา เพราะเป็นศูนย์รวมของกลุ่มวัยรุ่นในชนบท บางครั้งกระท่อมเหล่านั้นเป็นที่มั่วสุ่มสิ่งเสพติดบ้าง พอถึงเวลาเที่ยงก็ต่างคนแยกย้ายกลับบ้านเพื่ออาบน้ำ กินข้าว แล้วก็มารวมกันใหม่ หรือมานอนกัน พูดคุยกัน หรือเล่นดนตรีร้องรำทำเพลงกัน เปิดวิทยาร้องเพลงกัน และนอนดึกกัน เป็นต้น รวมทั้งยังมีกลุ่มวัยรุ่นบางกลุ่มที่ชอบรวมกลุ่มตกแต่งรถมอเตอร์ไซด์ เพื่อการแข่งขัน

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองพบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองมีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ เช่น ชอบไปเที่ยวในสถานบันเทิง เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เที่ยวตามแหล่งมั่วสุ่มอบายมุขและซิ่งซิ่งกันตามถนน เป็นต้น และเยาวชนบางส่วนที่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น นั่งเป็นกลุ่มคุยกันอย่างไร้สาระ นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ตออนไลน์ สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต พูดคุยกันทางโทรศัพท์ในเรื่องไร้สาระ ดูฟุตบอลต่างประเทศในตอนดึก เล่นการพนัน เลี้ยงและแข่งขันกรงหัวจุก ดูหนังฟังเพลง และร้องเพลงเล่นดนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าเยาวชนในเมืองมักจะตื่นสายกันมาก และส่วนน้อยมากที่เยาวชนใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ออกกำลังกาย เรียนพิเศษ ช่วยพ่อแม่ทำงาน และพัฒนาชุมชน เป็นต้น

๓.๑.๔ การข้องเกี่ยวกับอบายมุข

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

สังคมชนบทเป็นสังคมที่ไม่ค่อยมีความเจริญทางด้านวัตถุสักเท่าไร ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีก็ไม่ค่อยมี ระบบแสง สี เสียง หรือแหล่งบันเทิงต่างๆ มีน้อยและที่มีก็เป็นขนาดเล็ก ไม่ค่อยจะเร้าใจและสนุกสนานสักเท่าไร จนทำให้เยาวชนในชนบทจำนวนมากมักไปใช้บริการแหล่งอบายมุขในเมือง รวมทั้งในปัจจุบันการคมนาคมมีความสะดวกสบายมากขึ้นซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในชนบทสามารถไปเที่ยวสถานบันเทิงต่างๆ ในตัวจังหวัดได้

และทั้งนี้ เยาวชนในชนบทมักจะคิดว่าอบายมุขต่างๆ เป็นเรื่องที่เท่ เป็นคนเด่นในกลุ่มเพื่อน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยไม่คิดว่ามันผิดหลักศาสนาอิสลาม และผู้ปกครองบางรายก็ไม่ได้ห้ามปราม กลับเมินเฉย นอกจากนี้การดูแลและปราบปรามของหน่วยงานราชการก็ไม่ทั่วถึงและไม่จริงจัง จึงทำให้

เยาวชนรู้สึกเหิมเกริม ไม่กลัวใคร ทำให้มีการผิดกฎหมายขึ้นเรื่อยๆ และบางคนมีการคบเพื่อนที่ไม่ดี ที่ติดยาเสพติด ก็มักจะชักชวนเพื่อนให้มาลอง จนทำให้เกิดการติดและถือว่าเป็นเรื่องปกติไป ซึ่งยาเสพติดที่ระบาดมากในชนบทคือ น้ำกระท่อม ยาแก้ไอผสมน้ำคั๊ก

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

สังคมเมืองมีความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากในเมืองเป็นสังคมที่เจริญทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งล่อใจให้เยาวชนมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลองโดยเยาวชนมักคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสีสันของชีวิตจึงทำให้เยาวชนในพื้นที่หลงไปกับมัน ซึ่งสถานที่ที่เยาวชนในเมืองนิยมไปเที่ยวมากคือ ดิสโกเธค ซึ่งเป็นสถานที่มั่วสุมของกลุ่มเยาวชน นักท่องเที่ยวต่าง ๆ อันจะนำไปสู่สิ่งไม่ดีตามมาไม่ว่าในเรื่องยาเสพติดและการพนันต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เราถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีเป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนา นอกจากนี้ในเมืองยังมีแหล่งอบายมุขมากมายที่เข้ามาเป็นตัวชักจูงเยาวชนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและอยากทดลองจนทำให้เด็กรักชอบในสิ่งเหล่านี้ และเพื่อนก็เป็นตัวสำคัญที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี มั่วสุมเสพยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวช้อปปิ้ง และคาราโอเกะ เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบันยาเสพติดก็มีอย่างแพร่หลายมากและมีหลายประเภทในสังคม หาซื้อได้ง่ายเหมือนซื้อผักซื้อปลาตามตลาดสด จึงทำให้เยาวชนในเมืองที่มีความอยากทดลองกลายเป็นเหยื่อของมโนอย่างไม่รู้ตัว

และนอกจากนี้สังคมเมืองมีความเห็นแก่ตัวของคนบางกลุ่มที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง โดยไม่คำนึงว่าสังคมจะเป็นอย่างไร คิดเพียงแต่ตัวเองจะได้กำไร ใครจะเดือดร้อน ใครจะตกเป็นทาสก็ไม่เกี่ยวกับตัวเอง เพราะไม่ใช่ลูกหลานของตนเอง ซึ่งแหล่งอบายมุขมักจะอยู่ในเมืองที่เป็นตัวล่อตาล่อใจแก่กลุ่มเยาวชนที่อยากลอง อยากเห็น อยากสัมผัส และถึงแม้ในปัจจุบันมีเหตุการณ์ไม่สงบที่มีการลอบวางระเบิดแหล่งอบายมุขต่างๆ อยู่เสมอ ก็ยังไม่มีการปิดกิจการ ยังคงเปิดตามปกติ เพราะกลุ่มนายทุนคิดว่ามันเป็นแหล่งทำเงิน แหล่งผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ แหล่งอบายมุขที่พบเห็นกันมาก เช่น ผับ เคค คาราโอเกะ ร้านเหล้าต่างๆ แหล่งสนุกเกอร์ บ่อนต่างๆ แหล่งโสเภณี และร้านน้ำชาที่มีแสงสีน้อยๆ ที่มีมุมส่วนตัวสำหรับวัยรุ่นหนุ่มสาว ซึ่งเป็นแหล่งที่เยาวชนวัยรุ่นมักจะชอบเข้าไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นเวลาว่างตอนเลิกเรียน ตอนไม่ไปเรียน หรือยามว่างต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วจะเป็นสิ่งที่บ่อนทำลายอนาคตเยาวชน และทำลายอนาคตของสังคมทั้งสิ้น

๓.๑.๕ การปฏิบัติศาสนกิจ

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนจะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด หรือการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ทั้งนี้เพราะว่าเยาวชนได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดีทั้งจากครูบาอาจารย์และพ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองก็มีการปฏิบัติศาสนกิจเป็นแบบอย่าง มีการตักเตือนบุตรหลานที่มีการละเลย มีการส่งเสริมควบคุม ดูแล และติดตามพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติศาสนกิจของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้เยาวชนในชนบทส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาทางด้านศาสนา ซึ่งจะทำให้เขาซึมซับหลักการศาสนาเข้าใจในจิตใจ ตนทำให้มีความตระหนักกับการปฏิบัติศาสนกิจของตนเองและครอบครัว ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่าเยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด อย่างต่อเนื่อง และไม่มีการละทิ้งกัน ซึ่งมักจะปฏิบัติด้วยศรัทธาอย่างแท้จริง

และมีเยาวชนส่วนน้อยมากที่มีการปฏิบัติศาสนกิจกันน้อยถึงแม้จะเรียนกันในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ก็ตามก็มักมีการละทิ้งการละหมาด เป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ไม่สมบูรณ์ มีการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างขึ้นอยู่กับอารมณ์และโอกาส ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนในชนบทไม่ต่างกับเยาวชนในเมืองมากนัก พฤติกรรมบางอย่างก็มักคล้ายกัน เยาวชนชนบทมักจะไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร สังเกตในมัสยิด

เราจะพบเยาวชนน้อยมาก ส่วนมากมักจะเป็นผู้ใหญ่ และคนเฒ่าคนแก่กัน ส่วนเยาวชนจะเข้ามัสยิดเฉพาะวันศุกร์เท่านั้น โดยมักจะมากันตอนใกล้ละหมาดวันศุกร์ ซึ่งในหลักการได้กำหนดให้มาล่วงหน้า เพื่อมาฟังการอ่านคุดบะอ์ (ปาฐกถาธรรมก่อนละหมาดวันศุกร์) และส่วนใหญ่จะมีการจับกลุ่มคุยกัน ฟังปาฐกถาธรรม และเมื่อละหมาดเสร็จแล้วก็จะรบออก จากพฤติกรรมข้างต้นบ่งบอกให้เห็นว่าเยาวชนขาดความตระหนักและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีเยาวชนมักจะละหมาดที่บ้านเพราะขี่เกียจเดินทางหรือบางครั้งไม่เห็นความสำคัญของการละหมาด โดยผู้ปกครองไม่ได้เอาใจใส่กับการปฏิบัติศาสนกิจของลูกและสถานศึกษาไม่ได้เน้นการปฏิบัติศาสนกิจของนักเรียนเน้นเพียงความรู้ทางศาสนาเท่านั้น

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนเมือง พบว่า

เยาวชนมักจะละเลยหรือละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละหมาดและการถือศีลอด ซึ่งสามารถสังเกตได้ว่าในมัสยิดมักจะมีแต่คนแก่คนชราเท่านั้นที่มาละหมาด และในเดือนของการถือศีลอดก็มักจะสังเกตเห็นเยาวชนกินข้าว กินขนม และดื่มน้ำ โดยไม่มีการระอัยแก่ใจและระอัยแก่คนในสังคมกัน จนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา เพราะแม้แต่พ่อแม่ผู้ปกครองเองก็ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนอะไรทั้งนี้ เพราะเยาวชนในเมืองมักจะให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมในโลกนี้มากกว่าการปฏิบัติศาสนกิจ เยาวชนมักจะมีการทำงาน เรียน หรือรวมกลุ่มโดยไม่สนใจเวลาละหมาดในแต่ละวัน ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าในเมืองมีสิ่งจูงใจมากมาย จนทำให้การปฏิบัติศาสนกิจถูกละเลย ในเมืองมีแสงมีเสียงซึ่งเป็นสิ่งล่อตาล่อใจที่ทำให้เยาวชนหลงทางไกลศาสนา และละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าเยาวชนในเมืองมักจะเน้นเรียนทางด้านสามัญมาก จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก เยาวชนในปัจจุบันจะเน้นแค่ละหมาดวันศุกร์วันเพียงอย่างเดียว วันธรรมดาคะทำบ้าง ไม่ทำบ้าง โดยเฉพาะเมื่อถึงเดือนถือศีลอด บางคนไม่ปฏิบัติเลย หรือบางคนทำบ้างละเว้นบ้าง โดยเฉพาะเยาวชนปัจจุบันไม่ค่อยมีการละหมาดที่มัสยิดนักหรือถ้าปฏิบัติที่มัสยิดบ้างก็จะเป็นการละหมาดวันรายอ (วันอีดี) เท่านั้น

และเยาวชนในเมืองบางส่วนก็ให้ความสำคัญและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีว่าการปฏิบัติศาสนกิจเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ ละทิ้งไม่ได้ เพราะการละทิ้งนั้นจะทำให้ได้รับบาปและจะได้รับการลงโทษอันแสนสาหัสในวันโลกหน้า ดังนั้นเยาวชนมุสลิมที่อยู่ในแนวทางของอิสลามจะหมั่นปฏิบัติศาสนกิจอย่างเนื่องนิจ ไม่ว่าจะตะเป็นการละหมาดห้าเวลาทั้งที่บ้านและมัสยิด การถือศีลอดในเดือนถือศีลอด และการทำบุญทำทาน และอื่นๆ

๓.๑.๖ การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากบทบาทของผู้นำในแต่ละท้องที่และความสำคัญของกิจกรรมที่จัด โดยส่วนใหญ่มีการบำเพ็ญประโยชน์และการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนโดยที่ไม่ต้องมีการชักชวนให้มาช่วย แต่มาด้วยความเต็มใจที่จะช่วย เช่น การทำงานพัฒนาหมู่บ้าน งานมัสยิด พัฒนาสุสาน ซ่อมแซมโรงเรียนตาติกา และพัฒนามัสยิดเป็นต้น ซึ่งเยาวชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่ต้องมีใครบังคับขู่เข็ญหรือมาขอความช่วยเหลือ ถ้าแต่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ เยาวชนก็จะมาเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ โดยเยาวชนในชนบทจะมีจิตสำนึก รู้หน้าที่ และรู้จักกาลเทศะ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าชนบทเป็นสังคมที่เรียบง่าย เป็นสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีความเป็นอยู่เหมือนพี่น้องกัน อีกทั้งเยาวชนในชนบทค่อนข้างจะมีเวลาว่างมาก งานกิจกรรมส่วนร่วมต่างๆ จึงมักจะมาช่วยกันทำกันสร้าง ช่วยกันออกความคิดเห็น

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

เยาวชนในเมืองมักจะละเลยการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพราะชีวิตส่วนใหญ่ มักจะอยู่กับเรื่องเรียนและเพื่อน ซึ่งมักมองว่าทำให้เสียเวลา ตนไม่ได้รับประโยชน์อะไร และเยาวชนมักจะคิดว่า เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เยาวชนในเมืองไม่ค่อยสนใจกับการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากนัก เยาวชนมักจะอยู่แบบตัวใครตัวมัน หรือกลุ่มใครกลุ่มมัน และไม่ค่อยสนใจชุมชนที่ตนอยู่สักเท่าที่ควร ซึ่งส่วนใหญ่ มักคิดว่าเป็นเรื่องไร้สาระและเสียเวลาในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม แม้แต่กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทาง ศาสนาก็ยังทำให้เยาวชนหลีกเลี่ยงเป็นกันใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา masjid พัฒนาสุสาน พัฒนาโรงเรียนตาดีกา และการอบรมให้ความรู้ด้านศาสนา เป็นต้น

นอกจากนี้เยาวชนมักจะเลือกเฉพาะกิจกรรมที่ตนเองสนใจเท่านั้น แต่ถ้าเยาวชนเป็นศึกษามักจะมี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามที่ชมรมหรือสโมสรในสถาบันการศึกษาของตนเอง เช่น ชมรมมุสลิม ชมรมอาสา พัฒนาสังคม และชมรมอนุรักษ์ เป็นต้น ซึ่งชมรมต่างๆเหล่านี้มีกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชนเป็นจำนวนมาก เช่น การสร้างอาคารเรียนเล็ก ๆ แก่ชุมชนที่ด้อยการพัฒนา แก่ชุมชนที่ขาดแคลนอาคารเรียน แก่โรงเรียนในชุมชน ที่ทุรกันดาร และโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๓.๑.๗ ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีตลอดเวลาทั้งกับครอบครัวและ ญาติพี่น้อง คุณลักษณะเด่นและเป็นวิถีการดำเนินชีวิตปกติของคนในชนบท เยาวชนจะมีความช่วยเหลือ มี การแบ่งปัน มีการห้ามปรามตักเตือนเพื่อนที่ทำในสิ่งที่ไม่ดีถึงแม้ไม่ใช่ญาติพี่น้อง แต่ก็ถือว่าเป็นญาติพี่น้องร่วม ชุมชนกัน เพราะครอบครัวที่อยู่ในชนบทจะมีฐานะเท่าเทียมเหมือนกัน จึงรู้จักความลำบากและช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันมาจากสภาพการตั้งถิ่นฐานทางครอบครัวที่นิยมตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน มีการ ติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ อาจมีการทะเลาะกันบ้างแต่ก็ไม่รุนแรงมาก มีการช่วยเหลือกัน ทำให้ความสัมพันธ์ใน ครอบครัวและญาติพี่น้องยังเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันอยู่ มีความสัมพันธ์ในวงเครือญาติที่แนบแน่นสนิทสนม มีเวลาอยู่ด้วยกันมาก มีการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการจัดงานประเพณี ต่างๆ เช่น งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหญ่ และงานศพ เป็นต้น มักจะเห็นภาพของการรวมตัวกันของญาติอย่าง พร้อมหน้าพร้อมตา

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

คนในเมืองมักเป็นครอบครัวเดี่ยว ต่างคนต่างมีงานของตนเอง พ่อหรือแม่มีงานที่ต้องทำที่บ้านและที่ ทำงาน ลูกก็มีหน้าที่เรียนทำให้ไม่ค่อยมีเวลาให้กันและกันมาก และมีญาติพี่น้องอยู่คนละหมู่บ้านหรือต่างถิ่น กัน ส่วนใหญ่จะมีการพบปะนานๆครั้ง ตามเทศกาลต่างๆ จึงทำให้ห่างกันไม่ค่อยใกล้ชิดเท่าที่ควร จนทำให้ เยาวชนไม่ค่อยจะให้ความเคารพ ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะต่อผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่ค่อยให้เกียรติญาติผู้ใหญ่ ไม่เชื่อฟัง คำตักเตือนของผู้ใหญ่ ไม่ใส่ใจกับญาติพี่น้อง ห้ามปรามกันก็ไม่ค่อยจะเชื่อฟังขาดความกตัญญูต่อพ่อแม่หรือผู้มี พระคุณ ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่มีการปลูกฝังในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องแก่เยาวชน ทำให้ ความสัมพันธ์ฉันพี่น้องดูห่างเหินไป ไม่ลึกซึ้งกันเท่าไร ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันสัมพันธภาพภายในครอบครัว หรือระหว่างญาติพี่น้องเริ่มห่างเหินขึ้นทุกที ครอบครัวก็จะเป็นครอบครัวเล็ก ความใกล้ชิดระหว่างลูกกับ ผู้ปกครองก็น้อย เพราะส่วนมากแล้วผู้ปกครองจะทำงานนอกบ้าน และลูกๆก็จะเรียนพิเศษกว่าที่พ่อแม่จะกลับ เข้าบ้านก็ตึกแล้ว เยาวชนมีความสัมพันธ์น้อยมาก มีเวลากับครอบครัวน้อยมาก พ่อแม่มีเวลาให้ลูกน้อยลง เนื่องการทำงานต้องหาเลี้ยงดูแลจัดหาปัจจัยต่างๆ จึงไม่มีเวลาให้กับลูก ช่องว่างระหว่างครอบครัวจึงมีมาก ปัญหาต่าง ๆ ก็ตามมา

และนอกจากนี้ เยาวชนในเมืองบางส่วนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครัวและญาติพี่น้อง เชื่อฟังคำสอน การแนะนำ การตักเตือนของพ่อแม่และญาติพี่น้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีกิริยามารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ ให้ความช่วยเหลือ มีความรักใคร่ปรองดอง ให้เกียรติ มีความกตัญญู มีการไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนกัน และมีการโทรคุยถามสารทุกข์ดิบกันตลอด

๓.๑.๘ ความสัมพันธ์กับชุมชน

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนมีการช่วยเหลือกัน มีการเอาใจใส่เพื่อบ้านไปมาหาสู่กันตลอดเวลา มีการร่วมกลุ่มปฏิสัมพันธ์กัน มีการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมมือร่วมใจพัฒนาสังคม และมีอะไรก็พึ่งพากันได้ เช่น ถ้าหากบ้านไหนมีงานแต่งงานหรือขึ้นบ้านใหม่ หรืองานอื่นๆ ก็จะมีการช่วยเหลือกันโดยไม่ได้หวังผลตอบแทนและมีความเต็มใจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า เยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์กับชุมชนที่แนบแน่น สามัคคี คุ่นเคย กันพวกพ้อง มีการช่วยเหลือกัน มีความเห็นอกเห็นใจกันเสมอ เพราะในชนบทนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่เหมือนญาติพี่น้องกัน เยาวชนก็จะมิพบปะในการช่วยเหลือดูแลครอบครัว เพื่อนบ้าน และคนในชุมชน เวลาในงานต่างๆ ในหมู่บ้าน ก็จะมีเยาวชนในหมู่บ้านเป็นแรงงานคอยช่วยเหลือต่างๆ นานา เช่น งานแต่งงาน งานบุญต่างๆ เป็นต้น เยาวชนในชนบทมักจะเกรงใจเชื่อฟังผู้ใหญ่เคารพผู้นำศาสนา ให้ความสำคัญกับอาวุโส และเยาวชนโดยมากที่ได้เรียนศาสนาก็จะมีความรู้และมีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันจึงทำให้มีความเข้มแข็งจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ เยาวชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสนใจผู้ใหญ่จะสนใจเฉพาะพวกเดียวกันตามประสาวัยรุ่น เมื่อผู้ใหญ่ขอความร่วมมือร่วมใจก็ไม่ค่อยให้ร่วมมือ และเยาวชนในชนบทบางกลุ่มมีกิจกรรมของตนเองจนบางครั้งไม่มีความเกรงใจผู้ใหญ่ในชุมชน สร้างความเดือดร้อนแก่บุคคลรอบข้าง และมีความคิดของตนเองเป็นใหญ่

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจกันและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า เยาวชนไม่ค่อยรู้จักเพื่อนบ้านดีพอ ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กัน ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่ค่อยไปมาหาสู่กัน อยู่แบบตัวใครตัวมัน และไม่คอยบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า เยาวชนในเมืองมักไม่เห็นความสำคัญของเพื่อนบ้านสักเท่าไร ไม่มีเวลาให้แกกัน ต่างคนต่างทำงานจนไม่สนใจคนรอบข้างมีความเห็นแก่ตัว ไม่มีเวลาที่จะทักทาย

๓.๒ วัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๗-พ.ศ.๒๕๕๘)

๓.๒.๑. การเลือกรับสื่อ

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทมีการเลือกรับสื่อที่ไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเลือกข้อมูลข่าวสาร และเพื่อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการเลือกรูปแบบของการรับสื่อ ทั้งนี้เยาวชนในชนบทส่วนใหญ่เลือกใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว นอกจากนี้การเปิดรับสื่อในเวลาเดียวกัน จะใช้สื่อมากกว่า ๑ ประเภท เช่น เล่นอินเทอร์เน็ตพร้อมกับฟังวิทยุ หรือเล่นอินเทอร์เน็ตพร้อมกับดูโทรทัศน์ เล่นแชต และอื่นๆ และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ บุคคลที่เยาวชนสนใจในการเลือกรับสื่อ ดารา และบุคคลสำคัญอื่นๆ

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองมีการรับเลือกสื่อที่เน้นความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และเยาวชนเลือกสื่อทางอินเทอร์เน็ต และทางโทรทัศน์เป็นหลัก ซึ่งรายการที่ชอบดูในโทรทัศน์

คือ ดนตรี เพลง เกมสโตร์ที่เน้นความสนุกสนาน และเยาวชนในเมืองต้องการเลือกรับสื่อที่เน้นทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และความบันเทิงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การเปิดรับสื่อในเวลาเดียวกันจะเหมือนกันกับเยาวชนในชนบทคือ จะใช้สื่อมากกว่า ๑ ประเภท เช่น เล่นแชตพร้อมกับฟังวิทยุเล่นอินเทอร์เน็ตพร้อมกับดูโทรทัศน์ และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ บุคคลที่เยาวชนสนใจในการเลือกรับสื่อ ดารา และบุคคลสำคัญอื่นๆ

๓.๒.๒ การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเยาวชนในชนบทมีวิถีชีวิตอยู่ในแนวทางของศาสนาอิสลามและมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย นอกจากนี้เยาวชนในชนบทได้รับอิทธิพลจากผู้ใหญ่ และได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและนิสัยด้วยวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม จนทำให้เยาวชนมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เยาวชนมักใช้เวลาว่างในการช่วยเหลือพ่อแม่ทำงาน หาอาชีพเสริมโดยการทำขนมขาย ตัดเย็บเสื้อผ้า ปักผ้าคลุม คันคว่ำหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาชุมชน เล่นฟุตบอล ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ เรียนอัลกุรอาน และปฏิบัติศาสนกิจ

นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนมักใช้เวลาว่างในทางที่ผิดหลักศาสนาอิสลาม เช่น รวมกลุ่มตามร้านน้ำชา รวมกลุ่มตามศาลาริมทาง จัดกลุ่มนินทาว่าร้ายผู้อื่น เสพมีนเมา เล่นกีตาร์ ร้องเพลง ฟังเพลง นั่งสนทนา เลี้ยงและแข่งนกกรงหัวจุก พุดจาแซวเพศตรงข้าม และมีการละเลยการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

เยาวชนชอบเที่ยว ซ้อปิ้ง การเล่นเกม การขับแข่งรถ การรวมกลุ่มเสวนาเฮฮาปาร์ตี้ ใช้โทรศัพท์มือถือพูดคุยระหว่างชายหญิง พูดคุยสื่อสารกันทางอินเทอร์เน็ต หมกมุ่นกับการเล่น และหมกมุ่นกับอบายมุขต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเยาวชนในเมืองอยู่ในสังคมที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีความเจริญในทุกด้าน ทำให้เยาวชนต้องหลงใหลกับแสงสีสังคมนานาจารย์และยึดติดกับวัตถุนิยมไม่ค่อยสนใจกับสถาบันศาสนา ชอบที่จะมารวมตัวชุมชนตามศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ เลี้ยงและแข่งนกกรงหัวจุก และนั่งกินอาหารตามสวนสาธารณะ นอกจากนี้เยาวชนมักใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิดหลักการศาสนา เช่น การจับกลุ่มมั่วสุมทำผิดศีลธรรม สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม ละเลยการละหมาด ดูหนังฟังเพลง เล่นกีตาร์ ไปเที่ยวกับเพื่อนแฟน ร้องเพลง ร้องคาราโอเกะ เป็นต้น

และยังพบอีกว่า เยาวชนบางคนที่ยังใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการอ่านหนังสือ เรียนอ่านกุรอาน ช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ เข้าห้องสมุดเพื่อเพิ่มความรู้จากที่ได้เรียนในตำรา ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ปลูกต้นไม้ จัดสวน และเรียนพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เวลาว่างในการเรียนพิเศษนั้นเป็นที่นิยมมาก เพราะรู้สึกที่ตนเองต้องแข่งขันกันเรียน โดยเฉพาะเยาวชนที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมตอนปลาย ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการที่จะสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัยที่ตนเองชื่นชอบ และหากมีเวลาว่างนอกจากนั้นเยาวชนในเมืองมักจะหาความบันเทิงโดยการอ่านหนังสือการ์ตูน ดูหนังฟังเพลง และเล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเยาวชนบางส่วนใช้เวลาว่างในการเรียนศาสนา เรียนอัลกุรอาน และฟังบรรยายธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โรงเรียนตาดีกา และเรียนกีรออาตี

๓.๒.๓ การช้อปปิ้งเกี่ยวกับอบายมุข

๑) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบท พบว่า

เยาวชนในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับอบายมุข ยาเสพติด การพนัน สาเหตุเกิดจากการที่ผู้ปกครองไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่มีการอบรมสั่งสอนลูกหลานที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม และปล่อยอิสระมากเกินไป เยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น บุหรี่ กระท่อม เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่เยาวชนกำลังนิยมมากในขณะนี้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าเยาวชนเป็นวัยที่คึกคะนอง อยากรู้อยากลอง โดยเห็นได้จากการมั่วสุมตามร้านน้ำชาบ้าง กระท่อมปลายนาบ้าง และบางคนก็ชอบเที่ยวกลางคืน เพื่อหาสถานที่เปลี่ยวเปลี่ยวในตัวเมือง เช่น ร้านน้ำชาห้องอาหารในตัวเมือง นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าเยาวชนมักไม่เรียนศาสนา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนศาสนาที่ดีที่ถูกต้อง จนทำให้เยาวชนขาดการระมัดระวัง มีการมั่วสุมกับยาเสพติด มักจะร่วมตัวกันตามชายป่า ห่างไกลผู้คน ปัญหาที่จะตามทะเลาะวิวาทกันเอง ลักขโมยทรัพย์สินชาวบ้าน เพื่อต้องการซื้อยา

และยังพบอีกว่า เยาวชนบางส่วนมีความเข้าใจ มีความตระหนัก และมีความยึดมั่นในหลักการศาสนาอิสลามที่ห้ามมิให้ผู้ศรัทธาทั้งหลายยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุขทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นยาเสพติด การพนัน เหล้า และบุหรี่

๒) จากการศึกษาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมือง พบว่า

เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในเมืองมีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข และเยาวชนมีการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เที่ยวกลางคืน การพนัน พนันบอล พนันเกมส์ พนันสนุกเกอร์ และเที่ยวดีสโกเธค ทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้รุกรานถึงเยาวชน ทำให้เยาวชนต้องเป็นเหยื่ออบายมุข นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองเองก็ขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนลูกหลานที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม และปล่อยอิสระมากเกินไปจึงทำให้เยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุข สำหรับเยาวชนก็รู้ว่าอบายมุขเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีผลเสีย แต่เยาวชนกลับอยากจะลอง เลียนแบบเพื่อนหรือความเท่ หรืออาจมีปัญหามาจากครอบครัว ทำให้เยาวชนพยายามที่จะหาที่พึ่ง และเป็นเพราะขาดความเข้าใจในหลักการอิสลาม ที่ทำให้เยาวชนไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ นอกจากนี้ยังมีสถานบันเทิงมาก จึงเป็นแรงจูงใจให้เยาวชนในเมืองเข้าไปเที่ยว ซึ่งสถานที่ดังกล่าวหลักไม่พื้นที่จะมียาเสพติด การพนันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

บทที่ ๔

การเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในชนบท และในเมืองในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) แล้วมาเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๔.๑ ด้านการเลือกคบเพื่อน

การเลือกคบเพื่อนของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า การคบเพื่อนของเยาวชนในชนบท มีการคบเพื่อนเหมือนพี่น้อง เยาวชนมีความจริงใจ สามารถให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อน มีการชักชวนเพื่อนกันไปเรียน ทั้งในการเรียนอัครูรอ่าน หรือการเรียนในโรงเรียน ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การคบเพื่อนของเยาวชนในชนบทจะไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง จะใช้หลักการศาสนาอิสลามมาใช้ในการคบเพื่อน ส่วนการเลือกคบเพื่อนของเยาวชนในเมืองพบว่า คบเพื่อนที่มีกิจกรรมและมีแนวคิดที่เหมือนกัน คิดทำอะไรที่เหมือนกัน หากเพื่อนคนใดมีแนวคิดต่างออกไปก็จะไม่ค่อยคบเพื่อนคนนั้น เยาวชนในเมืองคบเพื่อนเป็นกลุ่มเป็นแก๊ง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก เยาวชนมักจะทำให้ความสำคัญ และให้เวลากับเพื่อนมากกว่าครอบครัว และเชื่อเพื่อนมากกว่า

ความแตกต่างในการคบเพื่อนของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมือง พบว่า เยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนกับพี่น้อง เพราะว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนตั้งแต่ยังเด็กยังเล็ก คือจะไปไหนด้วยกันตลอด ทั้งในเรื่องการไปโรงเรียน หรือไปเที่ยว ผู้ปกครองรับรู้ในการคบเพื่อนของเยาวชน จึงทำให้ครอบครัวทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง และจะไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ส่วนการคบเพื่อนของเยาวชนในเมือง คบเพื่อนที่มีคิดแนวที่เหมือนกัน มีการคบเพื่อนเพื่อหวังผลประโยชน์ เยาวชนมีความเห็นแก่ตัวมาก ขาดความจริงใจในการคบเพื่อน เพราะว่า เยาวชนในเมืองต่างคนต่างแย่งแข่งขันกัน ชิงดีชิงเด่นในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน จึงทำให้การคบเพื่อนไม่ค่อยสนิทกันมาก ส่วนใหญ่การคบเพื่อนเพื่อความสนุกสนานเฮฮาในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน

๔.๒ ด้านการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ

การศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เยาวชนในชนบทมีการศึกษาศาสนาและสามัญควบคู่กัน เพราะผู้ปกครองมีการบังคับให้ลูกหลานเรียนทั้งศาสนาและสามัญควบคู่กันไป เนื่องจากผู้ปกครองมองว่า การการเรียนศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตตามหลักศาสนาอิสลาม และที่สำคัญสังคมในชนบทมีความเอื้อต่อการเรียนศาสนาเพราะ มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา สถาบันปอเนาะ และตาดีกาอยู่ใกล้ๆบ้าน นอกจากนั้นยังมีเยาวชนบางส่วนที่จบจากการศึกษาแค่ระดับมัธยมตอนปลาย แล้วสนใจที่จะให้ลูกเรียนในระดับที่สูงขึ้น ทางผู้ปกครองก็มีการสนับสนุน และให้ความสำคัญเป็นอย่างดี ส่วนการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญของเยาวชนในพื้นที่ในเมืองพบว่า มีการศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา เพราะเยาวชนมองว่าการเรียนสามัญจะทำให้ตนสามารถประกอบอาชีพที่ดีได้ในอนาคต มีเงินเดือนสูงๆ โดยผู้ปกครองมักจะให้การสนับสนุนการเรียนด้านสามัญอย่างเต็มที่ และพร้อมที่ส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนสูงๆ มีการส่งเสริมให้ลูกได้เรียนพิเศษในช่วงหลังเลิกเรียน เช่น เรียนสถาบันกวดวิชา เป็นต้น

ความแตกต่างในด้านการศึกษาด้านศาสนาและสามัญของเยาวชนในชนบทและในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีการศึกษาศาสนาควบคู่กับสามัญ เพราะการเรียนทางด้านศาสนาจะสามารถเข้าใจรับรู้หลักการต่างๆ ของศาสนาอิสลามได้สอนไว้ เช่น การละหมาด การถือศีลอด เป็นต้น และที่สำคัญสามารถดำรงอยู่ใน

หลักการศาสนาอิสลามทั้งโลกดูนยา(โลกปัจจุบัน) และโลกอาคีเราะห์ (โลกหน้า) ได้อย่างดี ส่วนเยาวชนในเมืองมีการศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า การเรียนทางด้านสามัญสามารถหางานหรือมีงานดี ๆ มีเกียรติในสังคม โดยเฉพาะการทำงานเป็นข้าราชการซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคง การเรียนด้านศาสนาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำงานเป็นข้าราชการ อย่างมากก็เป็นเพียงครูสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักในการเรียนทางด้านศาสนา เพราะมองการประกอบอาชีพ และการทำงานในอนาคตเป็นหลัก

๔.๓ ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)

การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง) ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เยาวชนในชนบทใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์กับตนเองและสังคมมากกว่าการใช้เวลาอย่างไร้ประโยชน์ เยาวชนจะใช้เวลาว่างในการอ่านอัลกุรอาน ทำงานหารายได้ให้กับตนเอง ปฏิบัติศาสนกิจตามหลักอิสลาม ออกกำลังกายในช่วงตอนเย็น ทั้งนี้เยาวชนยังใช้เวลาว่างในการให้ประโยชน์กับสังคม นั่นคือการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม การพัฒนาหมู่บ้านของตน เช่น การพัฒนาถนนในหมู่บ้าน การพัฒนาสุสาน การพัฒนามัสยิด เป็นต้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในชนบทจะมีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคมของตนเองได้ดีมาก ส่วนการใช้เวลาว่างของเยาวชนในเมืองพบว่า เยาวชนในเมืองใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ เยาวชนชอบเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า ชอบนั่งเป็นกลุ่มคุยกันอย่างไร้สาระ นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ต ดูฟุตบอลต่างประเทศในตอนดึก แล้วทำให้ต้องตื่นสาย ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในเมืองจะทำในสิ่งที่ตนเองต้องการไม่ว่าสิ่งนั้นจะถูกหรือจะผิดตามหลักการอิสลาม

ความแตกต่างด้านการใช้เวลาว่างของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนเยาวชนในเมืองใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่านอัลกุรอาน ทำงานหารายได้กับครอบครัวและตนเอง บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม พัฒนาหมู่บ้านของตน ส่วนเยาวชนในเมืองจะใช้เวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ต สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต ดูหนังฟังเพลงโดยส่วนใหญ่ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเยาวชนที่อยู่ในชนบทและในเมืองจะใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันเนื่องจาก สังคมชนบทกับสังคมเมืองมีความแตกต่างกัน สังคมชนบทจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ต้องมีการแข่งขันกับผู้อื่น ซึ่งจะมีเวลาว่างที่มากกว่าคนในเมือง สังคมในเมืองจะเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน มีสิ่งที่ล่อตาล่อใจให้เยาวชนสนใจมาก เช่น ร้านเล่นเกมอินเทอร์เน็ต สถานบันเทิง เป็นต้น

๔.๔ ด้านการข้องเกี่ยวกับอบายมุข

การเกี่ยวข้องกับอบายมุขของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากสังคมในชนบทเป็นสังคมที่ไม่ค่อยเจริญทางด้านวัตถุสักเท่าไร จึงไม่ค่อยมีสถานบันเทิงหรือแหล่งบันเทิงต่างๆ ทำให้เยาวชนมีโอกาสน้อยในการไปมั่วสุมหรือข้องเกี่ยวกับอบายมุข นอกจากนี้แล้วยังมีเยาวชนบางส่วนมีความเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ อีกด้วย เนื่องจากเยาวชนในชนบทมักจะคิดว่าอบายมุขต่างๆ เป็นเรื่องที่เท่ เป็นคนเด่นในกลุ่มเพื่อน จะเห็นได้ว่าเยาวชนที่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขนี้ส่วนใหญ่มักไม่เรียนศาสนา ทำให้ขาดความรู้ในเรื่องหลักคำสอนของศาสนา ส่วนเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่อยู่ในเมืองพบว่า เยาวชนมีความเกี่ยวข้องกับอบายมุขมีการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เที่ยวกลางคืน การพนัน พนันบอล พนันเกมส์ พนันสนุกเกอร์ และเที่ยวดิสโกเธค เนื่องจากสังคมเมืองมีความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากในเมืองเป็นสังคมที่เจริญทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งล่อใจให้เยาวชนมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลอง

ความแตกต่างด้านการเกี่ยวข้องกับอบายมุขของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับอบายมุขมากนัก ไม่เหมือนกับเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุขเนื่องจากสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีความเจริญในด้านต่างๆมากมาย พร้อมกับมีช่องทางต่างๆที่สามารถเข้าถึงสิ่งอบายมุขเหล่านี้ได้ง่ายเช่น แหล่งบันเทิง ดิสโกเธค เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยมีความสนิทกับครอบครัวมากนัก คือพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูกในการเลี้ยงดู เอาใจใส่ลูก จึงทำให้ลูกอยู่กับเพื่อนมากกว่า ซึ่งต่างกับสังคมในชนบทที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองมีความสนิทกับลูกมาก เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองในชนบทมีเวลาร่วมมากในการดูแลลูก โดยเฉพาะแม่จะให้เวลากับลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วแม่จะเป็นเพียงแม่บ้านไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านมากนัก ดังนั้นแม่จึงมีส่วนสำคัญในการเลี้ยงลูกให้ห่างไกลสิ่งอบายมุขทั้งหลายได้

๔.๕ ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ

การปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า มีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด เยาวชนจะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการละหมาด การถือศีลอด ทั้งนี้เนื่องจากว่าเยาวชนในรับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่ยังวัยเด็กที่ต้องมีการเรียนตาดีกา(ศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำมัสยิด) หลีกจากจบจากตาดีกาแล้วก็มีไปเรียนต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จึงทำให้ได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดีจากครูบาอาจารย์และพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่วนการปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนในเมืองพบว่า เยาวชนยังมีการละเลยการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเฉพาะการละหมาด ซึ่งเป็นเรื่องหลักของมุสลิมทุกคนที่จะละเลยไม่ได้ นอกจากนี้ยังพบเห็นเยาวชนยังกินข้าว กินขนม ดื่มน้ำในเวลากลางวันของเดือนรอมฎอน (เดือนแห่งการถือศีลอด) ทั้งนี้ก็เพราะว่า เยาวชนเหล่านี้ยังขาดการการอบรมคุณธรรมจริยธรรม หรืออาจมีการเรียนทางด้านศาสนาน้อย จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก

ความแตกต่างด้านการปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด มีการละหมาดครบห้าเวลา ไปละหมาดที่มัสยิด ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน พ่อแม่ผู้ปกครองมีการส่งเสริมควบคุม ดูแลและติดตามพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติศาสนกิจของลูกอย่างใกล้ชิด เยาวชนในชนบทมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่ยังเด็ก ส่วนเยาวชนในเมืองขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กเพราะส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเรียนทางศาสนามากนัก เช่น ตาดีกา หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา แต่จะได้รับการเรียนจากโรงเรียนสอนสามัญมากกว่า จึงไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก เยาวชนในเมือง ไม่ค่อยปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดมาก ละเลยการละหมาดที่มัสยิดขาดการถือศีลอด

๔.๖ ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เยาวชนในชนบทให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ได้เป็นอย่างดี และเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เต็มใจที่จะเข้าร่วมด้วยใจที่บริสุทธิ์ และที่สำคัญเมื่อมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ เช่น พัฒนาหมู่บ้าน พัฒนามัสยิด พัฒนาสุสานเยาวชนเหล่านี้ก็จะออกมาช่วยด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้ก็เพราะว่าสังคมในชนบทเป็นสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นเหมือนพี่น้องที่มีอะไรก็สามารถมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนที่อยู่ในเมืองพบว่า เยาวชนจะไม่ให้ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

เยาวชนส่วนใหญ่จะละเลยในส่วนนี้ ส่วนใหญ่แล้วเยาวชนในเมืองจะมีโลกส่วนตัวของตน ไม่ค่อยจะให้ความสำคัญในเรื่องส่วนรวม จะทำงานหรือรับผิดชอบในส่วนของตนเองที่ต้องทำ ไม่ค่อยสละเวลามาช่วยเหลืองานกิจกรรมของชุมชน ไม่ว่าจะป็นงานทางด้านศาสนาหรืองานพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในเมืองปลูกฝังให้เยาวชนเป็นแบบนี่ คือเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน ทำงานของตนเองไม่ได้คำนึงถึงงานส่วนรวมมากนัก

ความแตกต่างด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม แต่เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เยาวชนในชนบทจะมีจิตอาสาในการช่วยเหลือมาก ยอมสละเวลาของตนเองหากมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การพัฒนามัสยิด การพัฒนาสุสาน พัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น แต่เยาวชนในเมือง ไม่ค่อยมีจิตอาสา ไม่ค่อยจะสละเวลาของตนเองมาช่วยงานส่วนรวม

๔.๗ ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง

ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เยาวชนในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันละกัน ระหว่างญาติพี่น้อง นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับพี่น้องในชุมชนอีกที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องของตนเองโดยตรง จะเห็นได้จากในช่วงเทศกาลวันรายอ (ตรุษ) มีการรวมกลุ่มเครือญาติ เพื่อให้ลูกหลานได้ทำความรู้จักระหว่างกัน ได้ จึงทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ในชนบทส่วนความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องของเยาวชนในเมืองพบว่า ระบบเครือญาติของของเยาวชนในเมืองมีความห่างเหิน ไม่ค่อยสนใจกัน และขาดความสัมพันธ์ภาพที่ดี ซึ่งคนในเมืองส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยว ต่างคนต่างมีหน้าที่ทำงานของตนเอง ความสนใจระหว่างญาติพี่น้องมีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจาก พ่อแม่ไม่ให้ความสำคัญกับญาติพี่น้องมากนัก โดยให้ความสำคัญกับเรื่องงานของตนเองมากกว่า ทำให้ลูกขาดการปลูกฝังความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องด้วยกันเอง

ความแตกต่างในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง แต่เยาวชนในเมืองมีความห่างเหินกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ไม่ค่อยให้ความสนใจกับเครือญาติ เยาวชนในชนบทจะเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง มีสัมมาคารวะ ให้ความช่วยเหลือ มีความรักใคร่ปรองดอง ให้เกียรติ มีความกตัญญู มีการไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนกัน ส่วนเยาวชนในเมืองจะเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำจากผู้คนที่ตนเองนับถือ ขาดการมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่

๔.๘ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ความสัมพันธ์กับชุมชนของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เยาวชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถไปมาหาสู่กันได้ตลอดเวลา หากเพื่อนบ้านคนใดมีปัญหา ก็สามารถช่วยเหลือได้เลย โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชนที่ตนอยู่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์กับชุมชนที่แนบแน่น มีชีวิตความเป็นอยู่เหมือนญาติพี่น้อง ส่วนเยาวชนที่อยู่ในเมืองพบว่า มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจระหว่างเพื่อนบ้านกันเอง ขาดกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน เยาวชนในเมืองจะอยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่ค่อยบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม จะเห็นได้ว่าเยาวชนในเมืองจะมีความเห็นแก่ตัว ต่างคนต่างทำงานของตนเองมากกว่า

ความแตกต่างด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน แต่เยาวชนในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจระหว่างเพื่อนบ้านกันเอง

เยาวชนในชนบทสามารถไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้านได้ตลอดเวลา ส่วนเยาวชนในเมืองไม่มีเวลาให้แกกัน ต่างคนต่างทำงานของตนเอง ไม่เห็นความสำคัญของเพื่อนบ้านมากนัก อยู่แบบตัวใครตัวมัน แต่เยาวชนในชนบท มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตน ร่วมมือร่วมใจพัฒนาสังคม และมีอะไรก็พึ่งพากันได้ ความสำคัญของเพื่อนบ้านเป็นที่หนึ่ง

๔.๘ ด้านการเลือกรับสื่อ

การเลือกรับสื่อของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทพบว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกรูปแบบของการรับสื่อ สื่อที่เยาวชนในชนบทเลือกใช้มากที่สุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ต มองว่าอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว การเปิดรับสื่อในเวลาเดียวกัน จะใช้สื่อมากกว่า ๑ ประเภท สื่อที่มีความสนใจมากที่สุดสำหรับเยาวชนคือ Facebook chat นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่ชื่นชอบสำหรับเยาวชนโดยส่วนใหญ่ ส่วนเยาวชนที่อยู่ในเมืองพบว่า มีการเลือกสื่อที่เน้นความรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดี คือ สื่ออินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ โดยชอบดูรายการที่อยู่ในโทรทัศน์คือ เกมโชว์ ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตที่เยาวชนชอบบริโภคคือ สื่อ Facebook ชอบอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับดาราศาสตร์ และบุคคลสำคัญอื่นๆ เป็นต้น

ความแตกต่างด้านการรับสื่อของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีเพื่อนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรับสื่อ เมื่อเพื่อนได้ดูสื่อต่างๆที่น่าสนใจแล้วกลับมาบอกต่อกันระหว่างเพื่อนด้วยกันแล้วเพื่อนอีกคนก็จะกลับไปดู แล้วจากนั้นก็จะมีมาพูดคุยในประเด็นต่างๆที่ได้ดูไว้ ส่วนเยาวชนในเมือง เลือกรับสื่อที่เป็นสื่อกระแสนิยม และเลือกรับสื่อที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก

สรุปตารางเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในชนบทและในเมืองในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)

ประเด็นเปรียบเทียบในแต่ละด้าน	เยาวชนในชนบท	เยาวชนในเมือง
๑) ด้านการเลือกคบเพื่อน	- การคบเพื่อนเหมือนพี่น้อง, - มีความจริงใจในการคบเพื่อน	- คบเพื่อนที่มีกิจกรรมร่วมกัน, - มีแนวคิดที่เหมือนกัน
๒) ด้านการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ	- ศึกษาศาสนาและสามัญควบคู่กัน	- ศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา
๓) ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง)	- ใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์กับตนเองและสังคม - ใช้เวลาว่างในการอ่านอัลกุรอาน - ทำงานหารายได้ให้กับตนเอง	- ใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ - ชอบเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า
๔) ด้านการช้อปปิ้งเกี่ยวกับอบายมุข	- มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข - ไม่ค่อยเที่ยวกลางคืน - ไม่ค่อยมีพนันบอล	- เยาวชนมีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข - เที่ยวกลางคืน, พนันบอล, เที่ยวดิสนีย์เวิลด์
๕) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ	- ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด - ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเป็นอย่างดี	- มีการละเลยการปฏิบัติศาสนกิจ - ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ

<p>๖) ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ได้เป็นอย่างดี - เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ให้ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน - ไม่ค่อยสละเวลามาช่วยเหลืองานกิจกรรมของชุมชน
<p>๗) ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง - ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างญาติพี่น้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความห่างเหิน ไม่ค่อยสนใจกันและขาดความสัมพันธ์ภาพที่ดี - ขาดความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องด้วยตนเอง
<p>๘) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน - ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - ไปมาหาสู่กันได้ตลอดเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สนใจระหว่เพื่อนบ้านกันเอง - ขาดกิจกรรมร่วมกัน - ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน
<p>๙) ด้านการเลือกรับสื่อ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกรูปแบบของการรับสื่อ - สื่ออินเทอร์เน็ต 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกสื่อที่เน้นความรวดเร็ว - สื่ออินเทอร์เน็ต - ชอบอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ต

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔)แล้วนำไปเปรียบเทียบ คณะผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) สิ่งที่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกรับเข้ามาเรียนรู้และแสดงออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ร่างกายและจิตใจได้ดังนี้

การเลือกคบเพื่อนของเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการคบเพื่อนเหมือนพี่น้องจะเลือกคบเพื่อนที่ดี มีความจริงใจ สามารถให้คำปรึกษาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ดี มีกาชักชวนเพื่อนไปเรียนด้วยกัน สำหรับการเลือกคบเพื่อนของเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่มีการคบเพื่อนที่มีกิจกรรมและมีแนวคิดเหมือนกัน โดยจะคบเพื่อนที่มีจุดประสงค์เดียวกัน เยาวชนจะไม่ค่อยมีเพื่อนที่รู้จักกัน และไม่ค่อยมีเพื่อนแท้ต่อกัน

การศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญของเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่มีการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน คือเยาวชนส่วนใหญ่จบชั้นศาสนาปีที่ ๑๐ พร้อมกับจบด้านสามัญชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ควบคู่กัน หลังจากนั้นก็มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนสามัญมากกว่าด้านศาสนา เพราะเยาวชนในเมืองมองว่าการศึกษาด้านสามัญมีความสำคัญมากกว่าการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ซึ่งผู้ที่เรียนจบทางสามัญมีแนวโน้มที่จะได้งานทำที่ดีกว่า

การใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง) ของเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การอ่านอัลกุรอาน การศึกษาทางด้านศาสนา ทำงานหารายได้เลี้ยงตนเอง ช่วยเหลือครอบครัว ช่วยพ่อแม่ทำงาน ออกกำลังกายมีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักของอิสลาม มีการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมหรือในหมู่บ้านของตน เช่น การพัฒนาสุสาน การพัฒนามัสยิด การพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่มีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ ชอบไปเที่ยวในสถานบันเทิง เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เที่ยวตามแหล่งมั่วสุมอบายมุขและช้อปปิ้งกันตามถนน นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ตออนไลน์ สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต พูดคุยกันทางโทรศัพท์ในเรื่องไร้สาระ ดูฟุตบอลต่างประเทศในตอนดึก ดูหนังฟังเพลง และร้องเพลงเล่นดนตรี เป็นต้น

การข้องเกี่ยวกับอบายมุขเยาวชนที่อยู่ในชนบทส่วนใหญ่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากสังคมชนบทเป็นสังคมที่ไม่ค่อยมีความเจริญทางด้านวัตถุสักเท่าไร ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีก็ไม่ค่อยมีระบบแสง สี เสียง และแหล่งบันเทิงต่างๆ มีน้อย สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากสังคมเมืองมีความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากในเมืองเป็นสังคมที่เจริญทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งล่อใจให้เยาวชนมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลองในสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยเจอ

การปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนที่อยู่ในชนบทส่วนใหญ่มีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด หรือการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน เนื่องจากเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาทางด้านศาสนา ซึ่งจะทำให้เขาซึมซับหลักการศาสนาเข้าใจในจิตใจ ตนทำให้มีความตระหนักกับการปฏิบัติศาสนกิจของตนเองและคนรอบข้าง สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจเยาวชนมักจะละเลยหรือละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละหมาดและการถือศีลอด

การบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนที่อยู่ในชนบททั้งหมดมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ เนื่องจากบทบาทของผู้นำในแต่ละท้องถิ่นและความสำคัญของกิจกรรมที่จัด โดยส่วนใหญ่มีการบำเพ็ญประโยชน์และการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนโดยที่ไม่ต้องมีการชักชวนให้มาช่วย แต่มาด้วยความเต็มใจที่จะช่วย เช่น การทำงานพัฒนาหมู่บ้าน งานมัสยิด พัฒนาสุสาน ซ่อมแซมโรงเรียนตาดีกา และพัฒนามัสยิดเป็นต้น สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเยาวชนมักจะคิดว่าการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เยาวชนมักจะอยู่แบบตัวใครตัวมัน หรือกลุ่มใครกลุ่มมัน และไม่ค่อยสนใจชุมชนที่ตนอยู่สักเท่าที่ควร

ความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องของเยาวชนที่อยู่ในชนบททั้งหมดมีสัมพันธ์ภาพที่ดีตลอดเวลาทั้งกับครอบครัวและญาติพี่น้อง มีความช่วยเหลือ มีการแบ่งปัน มีการห้ามปรามตักเตือนเพื่อนที่ทำในสิ่งที่ไม่ดีถึงแม้ไม่ใช่ญาติพี่น้อง แต่ก็ถือว่าเป็นญาติพี่น้องร่วมชุมชนกัน สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่มีความห่างเหิน ไม่ค่อยสนใจกันและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดี เนื่องจากคนในเมืองมักเป็นครอบครัวเดี่ยว ต่างคนต่างมีงานของตนเอง พ่อหรือแม่มีงานที่ต้องทำที่บ้านและที่ทำงาน ลูกก็มีหน้าที่เรียนทำให้ไม่ค่อยมีเวลาให้กันและกันมาก และมีญาติพี่น้องอยู่คนละหมู่บ้านหรือต่างถิ่นกัน ส่วนใหญ่จะมีการพบปะนานๆครั้ง ตามเทศกาลต่างๆ จึงทำให้ห่างกันไม่ค่อยใกล้ชิดเท่าที่ควร

ความสัมพันธ์กับชุมชนของเยาวชนที่อยู่ในชนบทส่วนใหญ่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนบ้านเยาวชนมีการช่วยเหลือกัน มีการเอาใจใส่เพื่อบ้านไปมาหาสู่กันตลอดเวลา มีการร่วมกลุ่มปฏิสัมพันธ์กัน มีการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมมือร่วมใจพัฒนาสังคม และมีอะไรก็พึ่งพากันได้ สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองทั้งหมดมีสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจกันเยาวชนไม่ค่อยรู้จักเพื่อนบ้านดีพอ ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กัน ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่ค่อยไปมาหาสู่กัน อยู่แบบตัวใครตัวมัน และไม่ค่อยบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

การเลือกรับสื่อของเยาวชนที่อยู่ในชนบททั้งหมดมีเพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกรูปแบบของการรับสื่อ สื่อที่เยาวชนในชนบทเลือกใช้มากที่สุดคือ สื่ออินเทอร์เน็ต มองว่าอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว การเปิดรับสื่อในเวลาเดียวกัน จะใช้สื่อมากกว่า ๑ ประเภท สื่อที่มีความสนใจมากที่สุดสำหรับเยาวชนคือ Facebook สำหรับเยาวชนที่อยู่ในเมืองมีการเลือกสื่อที่เน้นความรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดี คือ สื่ออินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โดยชอบดูรายการที่อยู่ในโทรศัพท์คือ เกมสโว์ ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตที่เยาวชนชอบบริโภคคือ สื่อ Facebook ชอบอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับดารา และบุคคลสำคัญอื่นๆ เป็นต้น

ฉะนั้นตลอดระยะเวลาในช่วงของห้วงเวลา ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ส่วนใหญ่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นไปตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางอิสลาม เช่น การไปละหมาดที่มีสยิด ถือศีล

อดในเดือนเราะมะฎอน บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีสัมพันธภาพที่ดี ตลอดเวลากับครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดจนถึงเพื่อนบ้านและชุมชน แต่ก็ยังมีอีกส่วนน้อยที่ยังขาดการ ปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางอิสลาม มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่ค่อยมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน ขาดการ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน มีความเห็นแก่ตัว และในส่วนของวัฒนธรรมความบันเทิงส่วนใหญ่เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เรียนรู้และสัมผัสในช่วงของห้วงเวลาดังกล่าวคือ การได้ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ ทั้งในด้านการอ่านอัลกุรอาน การศึกษาทางด้านศาสนา ทำงานหารายได้เลี้ยงตนเอง ช่วยเหลือ ครอบครัว ช่วยพ่อแม่ทำงาน ออกกำลังกายมีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักของอิสลาม มีการเลือกรับสื่อที่ ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีส่วนน้อยมีการใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์และไม่ สร้างสรรค์ ชอบไปเที่ยวในสถานบันเทิง เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เที่ยวตามแหล่งมั่วสุมอบายมุขและซัรฮ์ซึ่ง กันตามถนน นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ตออนไลน์ สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต พูดคุยกันทางโทรศัพท์ในเรื่องไร้สาระ ดูฟุตบอลต่างประเทศในอนดิก ดูหนังฟังเพลง และร้องเพลงเล่นดนตรี เป็นต้น

ฉะนั้นสิ่งที่ควรสนับสนุนส่งเสริม ปลุกฝังที่สอดคล้องกับเยาวชนในพื้นที่ได้เร็วที่สุดคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำ ศาสนาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการปลุกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตาม แนวทางอิสลาม เช่น การจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมและวิจัยแต่เยาวชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชน สังคมอยู่ร่วมกันตามแนวทางอิสลามที่สมบูรณ์แบบ และพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ ความสำคัญกับลูก ทั้งในเรื่องของเวลา การให้คำปรึกษา และที่สำคัญควรมีการพูดคุยในเรื่องศาสนาอย่าง สม่าเสมอ และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจเช่นพาลูกๆไปละหมาดที่มัสยิด ฟังบรรยายเกี่ยวกับ ศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ควรให้ลูกศึกษาทั้งทางด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน

๕.๑.๒ สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความ บันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในชนบทและในเมือง ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) ได้ดังนี้

ด้านการเลือกคบเพื่อน ความแตกต่างในการคบเพื่อนของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมือง พบว่า เยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนกับพี่น้อง เพราะว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนตั้งแต่ยังเด็กยังเล็ก คือจะไปไหนด้วยกันตลอด ทั้งในเรื่องการไปโรงเรียน หรือไปเที่ยว ผู้ปกครองรับรู้ในการคบเพื่อนของเยาวชน จึงทำให้ครอบครัวทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง และจะไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ส่วนการคบเพื่อน ของเยาวชนในเมือง คบเพื่อนที่มีคิดแนวที่เหมือนกัน มีการคบเพื่อนเพื่อหวังผลประโยชน์ เยาวชนมีความเห็น แก่ตัวมาก ขาดความจริงใจในการคบเพื่อน เพราะว่า เยาวชนในเมืองต่างคนต่างแย่งแข่งขันกัน ซึ่งดีชิงเด่นใน กลุ่มเพื่อนด้วยกัน จึงทำให้การคบเพื่อนไม่ค่อยสนิทกันมาก ส่วนใหญ่การคบเพื่อนเพื่อความสนุกสนานเฮฮาใน กลุ่มเพื่อนด้วยกัน

ด้านการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญ ความแตกต่างในด้านการศึกษาด้านศาสนาและสามัญของ เยาวชนในชนบทและในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีการศึกษาศาสนาควบคู่กับสามัญ เพราะการเรียน ทางด้านศาสนาจะสามารถเข้าใจรับรู้หลักการต่างๆ ของศาสนาอิสลามได้สอนไว้ เช่น การละหมาด การถือศีล อด เป็นต้น และที่สำคัญสามารถดำรงอยู่ในหลักการศาสนาอิสลามทั้งโลกดุนยา(โลกปัจจุบัน) และโลกอาคี เราะห์ (โลกหน้า) ได้อย่างดี ส่วนเยาวชนในเมืองมีการศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า การ เรียนทางด้านสามัญสามารถหางานหรือมีงานดีๆ มีเกียรติในสังคม โดยเฉพาะการทำงานเป็นข้าราชการซึ่งเป็น อาชีพที่มั่นคง การเรียนด้านศาสนาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำงานเป็นข้าราชการ อย่างมากก็เป็นเพียง

ครูสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักในการเรียนทางด้านศาสนา เพราะมองการประกอบอาชีพ และการทำงานในอนาคตเป็นหลัก

ด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง) ความแตกต่างด้านการใช้เวลาว่างของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนเยาวชนในเมืองใช้เวลาว่างอย่างไร้ประโยชน์ เยาวชนในชนบทใช้เวลาว่างในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่านอัลกุรอาน ทำงานหารายได้กับครอบครัวและตนเอง บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม พัฒนาหมู่บ้านของตน ส่วนเยาวชนในเมืองจะใช้เวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ต สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต ดูหนังฟังเพลงโดยส่วนใหญ่ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนที่อยู่ในชนบทและในเมืองจะใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันเนื่องจาก สังคมชนบทกับสังคมเมืองมีความแตกต่างกัน สังคมชนบทจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ต้องมีการแข่งขันกับผู้อื่น ซึ่งจะมีเวลาว่างที่มากกว่าคนในเมือง สังคมในเมืองจะเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน มีสิ่งที่ล่อตาล่อใจให้เยาวชนสนใจมาก เช่น ร้านเล่นเกมอินเทอร์เน็ต สถานบันเทิง เป็นต้น

ด้านการข้องเกี่ยวกับอบายมุข ความแตกต่างด้านการเกี่ยวข้องกับอบายมุขของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับอบายมุขมากนัก ไม่เหมือนกับเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีความเจริญในด้านต่างๆมากมาย พร้อมทั้งมีช่องทางต่างๆที่สามารถเข้าถึงสิ่งอบายมุขเหล่านี้ได้ง่ายเช่น แหล่งบันเทิง ดิสโกเธค เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยมีความสนิทกับครอบครัวมากนัก คือพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูกในการเล่นลูก เอาใจใส่ลูก จึงทำให้ลูกอยู่กับเพื่อนมากกว่า ซึ่งต่างกับสังคมในชนบทที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองมีความสนิทกับลูกมาก เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองในชนบทมีเวลาว่างมากในการดูแลลูก โดยเฉพาะแม่จะให้เวลากับลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วแม่จะเป็นเพียงแค่มแม่บ้านไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านมากนัก ดังนั้นแม่จึงมีส่วนสำคัญในการเลี้ยงลูกให้ห่างไกลสิ่งอบายมุขทั้งหลายได้

ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ความแตกต่างด้านการปฏิบัติศาสนกิจของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด มีการละหมาดครบห้าเวลา ไปละหมาดที่มัสยิด ถือศีลลอดในเดือนรอมฎอน พ่อแม่ผู้ปกครองมีการส่งเสริมควบคุม ดูแลและติดตามพฤติกรรมกรปฏิบัติศาสนกิจของลูกอย่างใกล้ชิด เยาวชนในชนบทมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่วัยเด็ก ส่วนเยาวชนในเมืองขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กเพราะส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเรียนทางศาสนามากนัก เช่น ตาดีกา หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา แต่จะได้รับการเรียนจากโรงเรียนสอนสามัญมากกว่า จึงไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก เยาวชนในเมือง ไม่ค่อยปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดมาก ละเลยการละหมาดที่มัสยิด ขาดการถือศีลลอด

ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ความแตกต่างด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมือง พบว่า เยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม แต่เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เยาวชนในชนบทจะมีจิตอาสาในการช่วยเหลือมาก ยอมสละเวลาของตนเองหากมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การพัฒนามัสยิด การพัฒนาสุสาน พัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น แต่เยาวชนในเมือง ไม่ค่อยมีจิตอาสา ไม่ค่อยจะสละเวลาของตนเองมาช่วยงานส่วนร่วม

ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง ความแตกต่างในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง แต่เยาวชนในเมืองมีความห่างเหินกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ไม่ค่อยให้ความสนใจกับเครือญาติ

เยาวชนในชนบทจะเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง มีสัมมาคารวะ ให้ความช่วยเหลือ มีความรักใคร่ปรองดอง ให้เกียรติ มีความกตัญญู มีการไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนกัน ส่วนเยาวชนในเมืองจะเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำจากผู้คนที่ตนเองนับถือ ขาดการมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ความแตกต่างด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน แต่เยาวชนในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจระหว่างเพื่อนบ้านกันเอง เยาวชนในชนบทสามารถไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้านได้ตลอดเวลา ส่วนเยาวชนในเมืองไม่มีเวลาให้แกกัน ต่างคนต่างทำงานของตนเอง ไม่เห็นความสำคัญของเพื่อนบ้านมากนัก อยู่แบบตัวใครตัวมัน แต่เยาวชนในชนบท มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตน ร่วมมือร่วมใจพัฒนาสังคม และมีอะไรก็พึ่งพากันได้ ความสำคัญของเพื่อนบ้านเป็นที่หนึ่ง

ด้านการเลือกรับสื่อ ความแตกต่างด้านการรับสื่อของเยาวชนในชนบทกับในเมืองพบว่า เยาวชนในชนบทมีเพื่อนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรับสื่อ เมื่อเพื่อนได้ดูสื่อต่างๆที่น่าสนใจแล้วกลับมาบอกต่อกันระหว่างเพื่อนด้วยกันแล้ว เพื่อนอีกคนก็จะกลับไปดู แล้วจากนั้นก็จะมีมาพูดคุยในประเด็นต่างๆที่ได้ดูไว้ ส่วนเยาวชนในเมือง เลือกรับสื่อที่เป็นสื่อกระแสนิยม และเลือกรับสื่อที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนท่ามกลางสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) คณะผู้วิจัยได้ค้นพบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนที่อยู่ในชนบทกับในเมืองมีความแตกต่างคือ เยาวชนที่อยู่ในชนบทส่วนใหญ่จะวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงตามแนวทางอิสลาม ส่วนน้อยที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงที่ขัดกับแนวทางอิสลาม สำหรับเยาวชนที่อยู่เมืองส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงที่ขัดกับแนวทางอิสลามแต่มีเยาวชนบางส่วนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงตามแนวทางอิสลาม

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการเลือกคบเพื่อนเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนกับพี่น้อง เพราะว่าเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนตั้งแต่ยังเด็กยังเล็ก คือจะไปไหนด้วยกันตลอดทั้งในเรื่องการไปโรงเรียน หรือไปเที่ยว ผู้ปกครองรับรู้ในการคบเพื่อนของเยาวชน จึงทำให้ครอบครัวทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและลูกหลาน ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุขุมาล หวงวิชพันธุ์ และคณะ (๒๕๕๓) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เยาวชนแทบทุกคนจะให้ความสำคัญแก่เพื่อนฝูงมาก โดยลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นในการคบเพื่อน คือ การเลือกเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายกัน มีลักษณะบางอย่างเหมือนกับตนเองหรือ สามารถสนองความพึงพอใจของตน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เขาไปมาหาสู่กันได้ง่าย ส่วนการคบเพื่อนของเยาวชนในเมือง คบเพื่อนที่มีคิดแนวที่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม(๒๕๒๑) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การคบเพื่อนมีความสำคัญมากสำหรับวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นมักจะเลือกเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน และมีขนาดของร่างกายเท่าๆ กันนอกจากนี้เยาวชนมีการคบเพื่อนเพื่อหวังผลประโยชน์ เยาวชนมีความเห็นแก่ตัวมาก ขาดความจริงใจในการคบเพื่อน เพราะว่า เยาวชนในเมืองต่างคนต่างแย่งแข่งขันกัน จึงดีชิงเด่นในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน จึงทำให้การคบเพื่อนไม่ค่อยสนิทกันมาก ส่วนใหญ่การคบเพื่อนเพื่อความสนุก

สนามเฮฮาในกลุ่มเพื่อนด้วยกันสอดคล้องกับพรพิมล เจียมนาคินทร์ (๒๕๓๙) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่น ไว้ว่าวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ และพฤติกรรมทางสังคมในทุกด้าน วัยรุ่นจะต้องการอิสระเสรีภาพในการคิด การปฏิบัติตัว การคบเพื่อน และต้องการความเป็นส่วนตัว จึงทำให้บางครั้งอาจเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันกับผู้ใหญ่ และส่งผลให้วัยรุ่นหันไปใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับการคบเพื่อน และต้องการเลือกกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยม และมีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับ มีความรู้สึกมั่นใจ และปลอดภัย ทั้งนี้การคบเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เรียนรู้การรักษามิตรภาพ มีความเข้าใจตัวเอง และรู้จักรับฟังความเห็นของผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคมนับว่าเป็นพัฒนาการที่ยากที่สุดของวัยรุ่น

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ เยาวชนในชนบทมีการศึกษาศาสนาควบคู่กับสามัญ เพราะการเรียนทางด้านศาสนาจะสามารถเข้าใจรับรู้หลักการต่างๆ ของศาสนาอิสลามได้สอนไว้ เช่น การละหมาด การถือศีลอด เป็นต้น และที่สำคัญสามารถดำรงอยู่ในหลักการศาสนาอิสลามทั้งโลกดุนยา(โลกปัจจุบัน) และโลกอาคีเราะห์ (โลกหน้า) ได้อย่างดี ส่วนเยาวชนในเมืองมีการศึกษาสามัญมากกว่าศาสนา เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า การเรียนทางด้านสามัญสามารถหางานได้ง่าย หรือมีงานดีๆ รองรับในอนาคต มีเกียรติในสังคม โดยเฉพาะการทำงานเป็นข้าราชการซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคง การเรียนด้านศาสนาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะทำงานเป็นข้าราชการ อย่างมากก็เป็นเพียงครูสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักในการเรียนทางด้านศาสนา เพราะมองการประกอบอาชีพ และการทำงานในอนาคตเป็นหลัก จากการศึกษาของอมรวิรัช นาครทรพร และคณะ (๒๕๕๐) ได้นำเสนอสภาพการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนในหลายๆ มิติได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาเด็กและเยาวชนที่เพิ่มมากขึ้นในกระแสสังคมปัจจุบัน ทั้งยาเสพติด การพนัน สื่อลามก การทะเลาะวิวาท อันเป็นเรื่องที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการพัฒนาระบบดูแลผู้เรียนที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ เหล่านี้ที่ไหลบ่าเข้ามาพร้อมกับความเจริญทางวัตถุและกระแสโลกาภิวัตน์ และแพร่กระจายไปอย่างทั่วถึงไม่เว้นแม้แต่ดินแดนที่มีหลักศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตของผู้คนอย่างเช่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ยังไม่เข้าถึงหลักศาสนาที่แท้จริงอันจะเป็นเกราะป้องกันให้พ้นจากอบายมุขเหล่านี้ได้ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและการจัดการศึกษาในภาพรวมที่จะต้องดำเนินการจัดระบบการดูแลและพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และเท่าทันต่อความเสี่ยงที่เด็กต้องเผชิญอยู่

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการใช้เวลาว่าง (วัฒนธรรมความบันเทิง) เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนเยาวชนในเมืองใช้เวลาว่างอย่างไรประโยชน์ เยาวชนในชนบทจะใช้เวลาว่างในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่านอัลกุอ่าน ทำงานหารายได้กับครอบครัว และตนเอง บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม พัฒนาหมู่บ้านของตน ส่วนเยาวชนในเมืองจะใช้เวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ต สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต ดูหนังฟังเพลงโดยส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้อง พรพิมล เจียมนาคินทร์ (๒๕๒๙) ที่กล่าวไว้ว่าวัยรุ่นจำเป็นต้องรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อหาเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ อาศัยความเข้าใจและความอบอุ่นจากเพื่อนมาเป็นสิ่งทดแทนความรักจากครอบครัว โดยวัยรุ่นจะยอมทำตามเพื่อนทุกอย่างซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากังวล หากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมเกเร สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นก็อาจทำให้หลงทำในสิ่งที่ผิด และสูญเสียอนาคตได้ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเยาวชนที่อยู่ในชนบทและในเมืองจะใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันเนื่องจาก

สังคมชนบทกับสังคมเมืองมีความแตกต่างกัน สังคมชนบทจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ต้องมีการแข่งขันกับผู้อื่น ซึ่งจะมีเวลาว่างที่มากกว่าคนในเมือง สังคมในเมืองจะเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน มีสิ่งที่ล่อตาล่อใจให้เยาวชนสนใจมาก เช่น ร้านเล่นเกมอินเทอร์เน็ต สถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ พรพิมล เจียมนาคินทร์(๒๕๒๙) กล่าวว่า กิจกรรมบันเทิงที่วัยรุ่นเลือกปฏิบัติ นั้น เกิดขึ้นจากเหตุผลเพียงข้อเดียว นั่นคือ เพื่อให้ร่างกายผ่อนคลายความตึงเครียด และความกดดันที่เกิดขึ้นในโรงเรียน หรือจากงานที่ได้รับมอบหมาย จากทางบ้านกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่วัยรุ่นสนใจ มักจะเกี่ยวข้องกับความถนัดของตัววัยรุ่นเอง เช่น การประดิษฐ์สิ่งของ การวาดภาพ การเล่นดนตรี หรือการเล่นกีฬา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านของวัยรุ่นอันได้แก่ ทางร่างกาย เช่น วัยรุ่นสามารถเสริมสร้างความแข็งแรงทางกาย และพัฒนารูปร่าง ให้สมส่วนจากการเล่นกีฬา ทางอารมณ์ เช่น กิจกรรมดนตรีหรือศิลปะจะช่วยให้วัยรุ่นมีช่องทางปลดปล่อยพลังงานในตัว และทำให้วัยรุ่นรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียด ทางสังคม เช่น กิจกรรมที่ต้องร่วมกันทำกับผู้อื่น จะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาบุคลิกภาพ และเรียนรู้วิธีการเข้าสังคม และทางสติปัญญา เช่น กิจกรรมการประดิษฐ์สิ่งของ หรือการค้นคว้าต่างๆ จะช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่อยู่นอกเหนือตำราเรียน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการเกี่ยวข้องกับอบายมุข เยาวชนในชนบทไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับอบายมุขมากนัก ไม่เหมือนกับเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีความเจริญในด้านต่างๆมากมาย พร้อมกับมีช่องทางต่างๆที่สามารถเข้าถึงสิ่งอบายมุขเหล่านี้ได้ง่ายเช่น แหล่งบันเทิง ดิสโกเธค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของซึ่งจากการศึกษาของสาวิตรี ทยานศิลป์ และ ชาย โพธิสिता (๒๕๕๐) ในเรื่องพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเยาวชนชาย : การเริ่มใช้และการใช้ในปัจจุบัน ระบุไว้ในสรุปผลการศึกษาไว้ว่า เยาวชนเริ่มทดลองสิ่งเสพติดจากชนิดต่างๆ และนำไปสู่สิ่งเสพติดที่ซับซ้อนขึ้น ทั้งนี้การทดลองสิ่งเสพติดมาจากหลายสาเหตุ ประการหนึ่งคือ ความอยากรลอง การฝ่าฝืนคำสั่งหรือการตักเตือนของผู้ปกครอง การเลียนแบบผู้ใหญ่ และเมื่อเยาวชนเข้าสู่การใช้สิ่งเสพติดแล้วก็เป็นเรื่องยากที่จะออกจากวัฏจักรนี้ นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนในเมืองไม่ค่อยมีความสนิทกับครอบครัวมากนัก คือพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูกในการเลี้ยงดู เอาใจใส่ลูก จึงทำให้ลูกอยู่กับเพื่อนมากกว่า ซึ่งต่างกับสังคมในชนบทที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองมีความสนิทกับลูกมาก เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองในชนบทมีเวลาว่างมากในการดูแลลูก โดยเฉพาะแม่จะให้เวลากับลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วแม่จะเป็นเพียงแค่มแม่บ้านไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านมากนัก ดังนั้นแม่จึงมีส่วนสำคัญในการเลี้ยงลูกให้ห่างไกลสิ่งอบายมุขทั้งหลายได้

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการปฏิบัติศาสนกิจ เยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด มีการละหมาดครบห้าเวลา ไปละหมาดที่มัสยิด ถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน พ่อแม่ผู้ปกครองมีการส่งเสริมควบคุม ดูแลและติดตามพฤติกรรมศาสนกิจของลูกอย่างใกล้ชิด เยาวชนในชนบทมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่ยังเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริกาญจน์ จันทรวงศ์ (๒๕๕๕) ได้นำเสนอสภาพการศึกษาวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส พบว่าวิถีชีวิตประเพณีความเชื่อทัศนคติและค่านิยมของเยาวชนยึดคัมภีร์อัลกุรอานเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและนำเอาบทบัญญัติทางศาสนาเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจึงเชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนาและศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ทุกคนทุกเพศทุกวัยต้องประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอย่างเคร่งครัดมีความสนใจในเรื่องการศึกษาเรียนรู้สอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาที่กล่าวว่า "จงเรียนรู้ตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ" ส่วนเยาวชนในเมืองขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กเพราะส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเรียนทางศาสนามากนัก เช่น ตาติกา หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา แต่จะได้รับการเรียนจากโรงเรียนสอนสามัญมากกว่า จึงไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก เยาวชนในเมือง ไม่ค่อยปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดมาก

ละเลยการละหมาดที่มีสยิด ขาดการถือศีลอดอุญฮัมชะฮฺ อันนัศรียฺ,(ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทุกด้านทำให้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเยาวชนมุสลิมไม่ว่าจะเป็นการใกล้ชิด การปฏิบัติศาสนกิจ หรือแม้แต่ช่วงว่างระหว่างพ่อแม่ก็จะเหลือน้อยลง พ่อแม่ไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนลูกหลานอย่างใกล้ชิด จึงทำให้เยาวชนให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ตื่นเต้น เฮฮาและสนุกสนานมากกว่าที่จะเน้นกิจกรรมในด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เยาวชนในเมืองไม่ค่อยมีจิตอาสา ไม่ค่อยจะสละเวลาของตนเองมาช่วยงานส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับดลมนรณฺ์ บากาและคณะ (๒๕๕๑) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เยาวชนไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน แต่ก็ยังมีเยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรม มีจิตอาสาในการช่วยเหลือภยยอมสละเวลาของตนเองหากมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น การพัฒนาสยิด การพัฒนาสุสาน พัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง เยาวชนในชนบทมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้อง แต่เยาวชนในเมืองมีความห่างเหินกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ไม่ค่อยให้ความสนใจกับเครือญาติ เยาวชนในชนบทจะเชื่อฟังคำสอน คำแนะนำจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง มีสัมมาคารวะ ให้ความช่วยเหลือ มีความรักใคร่ปรองดอง ให้เกียรติ มีความกตัญญู มีการไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนกัน ส่วนเยาวชนในเมืองจะเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำจากผู้ที่ตนเองนับถือ ขาดการมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่สอดคล้องกับพรพิมล เจียมนาคินทร(๒๕๓๙) ที่กล่าวว่าครอบครัวในสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะมีขนาดลดลงจากครอบครัวขยาย กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือเป็นครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่เนื่องมาจากปัญหาการหย่าร้างที่เพิ่มมากขึ้น โดยผลกระทบของการหย่าร้างจะปรากฏในพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น เช่น วัยรุ่นที่เติบโตขึ้นภายในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ไม่ดีมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวใหม่ของตน เนื่องจากขาดต้นแบบของครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พ่อแม่ขาดการดูแลเอาใจใส่ และขาดความรับผิดชอบจะสร้างปัญหาให้แก่ลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมที่มีพื้นฐานมาจากปัญหาครอบครัว พ่อแม่จึงควรวางตัวเป็นเพื่อนที่ดีของลูก หลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก อบรมสั่งสอนลูกโดยมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน แต่เยาวชนในเมืองมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ไม่สนใจระหว่างเพื่อนบ้านกันเอง เยาวชนในชนบทสามารถไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้านได้ตลอดเวลา ส่วนเยาวชนในเมืองไม่มีเวลาให้แกกัน ต่างคนต่างทำงานของตนเอง ไม่เห็นความสำคัญของเพื่อนบ้านมากนัก อยู่แบบตัวใครตัวมัน สอดคล้องกับดลมนรณฺ์ บากาและคณะ (๒๕๕๑) ที่ได้กล่าวไว้ว่าเยาวชนมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านและชุมชนอย่างห่างเหินและขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแต่เยาวชนในชนบท มีการร่วมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนร่วมมือร่วมใจพัฒนาสังคม และมีอะไรก็พึ่งพากันได้ ความสำคัญของเพื่อนบ้านเป็นที่หนึ่ง

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในด้านการเลือกรับสื่อ เยาวชนในชนบทมีเพื่อนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรับสื่อ เมื่อเพื่อนได้ดูสื่อต่างๆที่น่าสนใจแล้วกลับมาบอกต่อกันระหว่างเพื่อนด้วยกันแล้วเพื่อนอีกคนก็จะกลับไปดู แล้วจากนั้นก็จะมีมาพูดคุยในประเด็นต่างๆที่ได้ดูไว้ ส่วนเยาวชนในเมือง เลือกรับสื่อที่

เป็นสื่อกระแสนิยม และเลือกรับสื่อที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักสอดคล้องกับของ พิชิต ทนงค์ (๒๕๕๐) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันมีช่องทางการเรียนรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายและได้รับการยอมรับจากเยาวชนด้วยเช่นกัน และสื่อชนิดหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเป็นอย่างมากคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถสื่อสารถึงเยาวชนได้ในหลากหลายเนื้อหาและจากการศึกษาของภัทรพมมนต์ อัจฉางคพิพัฒน์ (๒๕๕๐) เรื่อง พฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เพศและอายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย ลักษณะเนื้อหาของอินเทอร์เน็ตที่เยาวชนใช้ ได้แก่ การสนทนาออนไลน์เพื่อต้องการหาเพื่อนใหม่มีผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย มากกว่าเยาวชนที่ใช้การสนทนาออนไลน์เพื่อต้องการสนทนากับเพื่อน เยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการใช้ระบบบริการข้อมูลของมหาวิทยาลัยเพื่อติดตามข่าวสารของมหาวิทยาลัย มีผลต่อพฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัยมากกว่าเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปค้นหาข้อมูลของห้องสมุดออนไลน์ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๗-พ.ศ.๒๕๕๔) มีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๕.๓.๑ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนายังไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของเยาวชนมากนัก ปล่อยให้เยาวชนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความบันเทิงตามกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ทำให้เยาวชนไม่ค่อยดำเนินชีวิตตามแนวหลักการอิสลามมากนัก ดังนั้นผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางอิสลาม เช่น การจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมและวิจัยแต่เยาวชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชน สังคมอยู่ร่วมกันตามแนวทางอิสลามที่สมบูรณ์แบบ

๕.๓.๒ เยาวชนที่เป็นผู้หญิงไม่มีสนามเพื่อความผ่อนคลายในการออกกำลังกาย (แบบผู้หญิงๆ) ซึ่งหากสังเกตในเมืองพบว่า สถานที่ออกกำลังกายของเยาวชนในเมืองมีการปะปนกันระหว่างหนุ่มสาวในการออกกำลังกาย ในทางหลักการอิสลามจึงไม่เหมาะสมกัน ดังควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีสถานที่ผ่อนคลายในการออกกำลังกายแก่ผู้หญิงโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้หญิงได้มีอิสระในการออกกำลังกายอย่างเต็มที่

๕.๓.๒ การที่เยาวชนขาดการปฏิบัติศาสนกิจและไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขสาเหตุมาจาก พ่อแม่ผู้ปกครองที่ขาดการพูดคุยเรื่องศาสนา ไม่มีเวลาให้กับลูก ไม่ให้ความสนใจ ขาดการให้คำปรึกษา ฉะนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับลูก ทั้งในเรื่องของเวลา การให้คำปรึกษา และที่สำคัญควรมีการพูดคุยในเรื่องศาสนาอย่างสม่ำเสมอ และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจเช่น พาลูกๆไปละหมาดที่มัสยิด ฟังบรรยายเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ควรให้ลูกศึกษาทั้งทางด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน

บรรณานุกรม

- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ. ๒๕๔๑. รายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่อง เด็ก เยาวชนและครอบครัวในประเทศไทยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน การทำวิจัย
- ชาย โพธิสิตา และ สาวิตรี ทยานศิลป์. ๒๕๕๐. เหล้า บุหรี่ และยาบ้า: อิทธิพลของความรู้สึกผูกพันกับพ่อแม่และกับเพื่อนต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนชายไทย. สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ดลมนรรัตน์ บากา และเกษรชัย และหิม. ๒๕๕๑. การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนใต้ . ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- บริษัทซูโอ เซ็นโก ประเทศไทย จำกัด. ๒๕๔๖. “วัยทีนส์” เด็กไทยพันธุ์ใหม่ เสพติดแบนด์-กินจิ้งพืด-สังคมบนเน็ต. มติชน. ๒ กันยายน, ๒๕๔๖. ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๘๓๐๗.
- นพมาศ รมเกตุ ประชา ฤชตกุล และ วิรัตน์ ธรรมาภรณ์, ๒๕๕๑. การรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. ๒๕๔๓. การแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย.วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ : 6 ฉบับที่ : 3 เลขหน้า : 291-321, ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พรพิมล เจียมนาคินทร์. ๒๕๓๙. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน แกรมมี.
- พิชิต ทงศ์. ๒๕๕๐. การสื่อสารทางการเมืองกับการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชน ในจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรพนมมนต์ อัษฎางคพิพัฒน์. ๒๕๕๐. พฤติกรรมเยาวชนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักอาศัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร สุทัศนีย์, ม.ร.ว. ๒๕๓๑. จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมบัติ พิศสะอาด. ๒๕๓๖. เสรีภาพไม่ใช่การตามใจ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สิริกัญจน์ จันทร์สงค์. ๒๕๕๕. การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามวิถีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส.นราธิวาส:ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตากใบ.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. ๒๕๒๑. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา.

สุชาติ เศรษฐมาลินี. ๒๕๕๔. “วัยรุ่นกับชุมชนศาสนาในโลกสมัยใหม่” สืบค้นได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=736848>[เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๕]

สุมาลี จันทร์ชโล. 2546. "การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพเยาวชน", การประชุมทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชุมาล หวังวิชพันธุ์ และคณะ. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม (หลักสูตร 5 ปี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.

อมรวิชัย นาครทรรพ. ๒๕๕๐. โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน การทำวิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

๑ หัวหน้าโครงการ (รับผิดชอบงาน ๕๐%)

นางสาวโรฮานีย์ ปูเต๊ะ

เลขบัตรประชาชน ๑๙๔๐๙๐๐๐๑๑๙๕๕ อายุ ๒๗ ปี

คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ตู้ ปณ.๑ ปณจ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๑) ๐๙๕๘๘๗๒

E-mail: rohan-ee@hotmail.com

ปริญญาตรี ศษ.บ. ภาษามลายูม.สงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

ปริญญาโท ภาษาศาสตร์ภาษามลายูUM ประเทศมาเลเซีย

สาขาวิชาที่ชำนาญ มลายูศึกษา, วัฒนธรรมศึกษา, สังคมศาสตร์, ชุมชน
ท้องถิ่น, มานุษยวิทยา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ผู้ช่วยวิจัย

- การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัยต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ :ปัตตานียะลาและนราธิวาส (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี๒๕๕๓ จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ)

๒ ผู้ร่วมงานวิจัย (รับผิดชอบงาน๕๐%)

๒.๑ นายมุฮัมมัดราฟีย์ มะแก็ง (รับผิดชอบงาน ๑๐%)

คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ตู้ ปณ.๑ ปณจ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๔) ๗๔๗๖๙๘๗

E-mail: m.rafee377@gmail.com

ปริญญาตรี ศษ.บ. เศรษฐศาสตร์พัฒนาการ ม.สงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

สาขาวิชาที่ชำนาญ เศรษฐศาสตร์, การจัดการ, มลายูศึกษา, วัฒนธรรมศึกษา,
สังคมศาสตร์, ชุมชนท้องถิ่น, มานุษยวิทยา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

- “ประสิทธิภาพความร่วมมือของผู้นำ4 เสาหลักต่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน:กรณีศึกษาชุมชนไอกูบู อ”นราธิวาส .สุโขทัย จ . (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี๒๕๕๔ สำนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)
- การออมในครัวเรือนของเกษตรกรในตำบลบาโจยซีแฉ อำเภอยะหา จ.ยะลา (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๕๓ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

ผู้ร่วมวิจัย

- มุมมองของเยาวชนและความเข้าใจต่อการบังคับใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ :กรณีศึกษาอำเภอนาทวีจังหวัดสงขลา (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๕๓ จากสถาบันพระปกเกล้า)

ผู้ช่วยวิจัย

- การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัยต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ :ปัตตานียะลาและนราธิวาส (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๕๓ จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ)

๒.๒ นายอิสสระมะแอ สะมะแอลีมา (รับผิดชอบงาน ๑๐%)

คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ตู้ ปณ.๑ ปณจ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๔) ๘๕๓๕๔๓๑

E-mail: conan_ad@hotmail.com

ปริญญาตรี ศษ.บ. การสื่อสารการตลาด ม.สงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

สาขาวิชาที่ชำนาญ การจัดการ, มลาญศึกษา, วัฒนธรรมศึกษา, สังคมศาสตร์, ชุมชนท้องถิ่น, มานุษยวิทยา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

๒.๓ นายนุรมาน จินตารา (Mr.NurmanChintara) (รับผิดชอบงาน ๑๐%)

ประธานคณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ๓/๕๗ ม.๑ ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๗) ๒๘๗๓๐๔๒

E-mail: chinnuramano@gmail.com

ปริญญาตรี ศษ.บ. (มลาญศึกษา) ม.สงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

สาขาวิชาที่ชำนาญ มลาญศึกษา, สังคมศาสตร์, ชุมชน, ท้องถิ่น, มานุษยวิทยา, รัฐศาสตร์, วัฒนธรรมศึกษา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

- การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัยต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ :ปัตตานียะลาและนราธิวาส (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๕๓ จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ)
- ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : การมีส่วนร่วมของเยาวชนกับบทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี (ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๕๓ สำนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)

ผู้ร่วมวิจัย

- การศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๖ต่ำ: กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา (ทุนสนับสนุนวิจัยประจำปี๒๕๕๒จากสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติองค์การมหาชน)
- การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการสร้างความเข้าใจในสถานการณ์การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนฯ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านซีเซต.บาโร๊ะอ.ยะหาจ.ยะลา (ทุนสนับสนุนวิจัยประจำปี๒๕๕๒จากสำนักงานวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)
- การมีอยู่จริงขององค์ความรู้ที่บ่มเพาะท่ามกลางความหลากหลายต่อการสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาสถาบันศึกษาปอเนาะภูมิอ.ยะหริ่งจ.ปัตตานี (ทุนสนับสนุนวิจัยประจำปี๒๕๕๓จากสำนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)
- การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัยต่อเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้:กรณีศึกษาศูนย์จริยธรรมประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษาม.อ.ปัตตานี (ทุนสนับสนุนวิจัยประจำปี๒๕๕๓ จากสำนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)

๒.๔ นายชลาสุติน ตูวี (รับผิดชอบงาน ๑๐%)

คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ตู้ ปณ.๑ ปณจ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๐) ๐๓๕๒๓๓๐

E-mail: solahudeam@gmail.com

ปริญญาตรี วท.บ. เทคโนโลยีสารสนเทศ ม.ราชภัฏยะลา

สาขาวิชาที่ชำนาญ การจัดการ, มลายูศึกษา, วัฒนธรรมศึกษา, สังคมศาสตร์, ชุมชนท้องถิ่น, มานุษยวิทยา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

- ปาก๊ะ(Pakat) กระบวนการจัดการความขัดแย้งในชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา : ชุมชนบ้านเจาะตีเมาะ ตำบลละแอ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา (ทุนสนับสนุนวิจัยประจำปี๒๕๕๔ จากสำนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า)

๒.๕ ซอลาสุตติน การ์ิแย (รับผิดชอบงาน ๑๐%)

คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก ตู้ ปณ.๑ ปณจ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

โทรศัพท์มือถือ (๐๘๖) ๒๙๓๐๑๓๑

E-mail: sorla.polsci023@gmail.com

ปริญญาตรี ศษ.บ. รัฐศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

สาขาวิชาที่ชำนาญ รัฐศาสตร์, มลายูศึกษา, วัฒนธรรมศึกษา, สังคมศาสตร์, ชุมชนท้องถิ่น, มานุษยวิทยา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

- มุมมองของเยาวชนและความเข้าใจต่อการบังคับใช้พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพ.ศ. ๒๕๕๑กรณีศึกษาอำเภอนาทวีจังหวัดสงขลา : (ทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปี ๒๕๕๓ จากสถาบันพระปกเกล้า)

๓ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

อาจารย์สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร

ที่ปรึกษาคณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

โทรศัพท์มือถือ(๐๘๓) ๑๙๐๑๓๓๔

E-mail: vonetime@gmail.com

อาจารย์มุฮัมมัด คูมีแด

ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ คณะทำงานเสียงเล็กๆเพื่อสันติภาพ

ผู้ช่วยผู้จัดการ ๘.อิสลามแห่งประเทศไทย

สาขาจะบังติกอ จ.ปัตตานี

โทรศัพท์มือถือ(๐๘๖) ๒๙๖๘๐๐๔

E-mail: v_onetime@hotmail.com